

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

ELŐFIZETŐSÉG TELEFON 1-

Telefon (nyomda) 2-02.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 1150
Félévre 600
Negyedévre 320
Egy hora 110

IX évfolyam * 207. szám

1928 szeptember 15 Szombat

* 5689 Tisri 1 *

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAINAPILAP

Félelmetes napok

Irta Marton Ernő

„Jomim noraim“, — félelmetes napoknak nevezi a zsidó szólásmód a nagy ünnepek idejét és — nomen est omen — a névben benne van a zsidó nagyünnep sajátos és egyedülálló karaktere: a népek hangos vigadozásával, boros feledkezéssel ülik meg ünnepeiket, örömei leve, könnyű lélekkel lépik át templomaik küszöbét, hogy dicsérjék az Urat és köszöntsék az eljövendő, ismeretlen holnapokat. Ők sem tudják, mit rejteget számukra a jövő, de szívük tele van bizalommal és a maguk talaján állva vidámnak és reményteljesnek látják a saját és népük jövőjét. A rosszra nem is gondolnak, miért is gondolnának, hiszen mélyen benne gyökereznek a földben és a közösségben, amelyben élnek, biztonságban érzik magukat, nem fenyegeti őket semmi veszély.

A zsidó nagyünnep egészen más. A zsidó számára az ünnep a számvetés, a magabizalom és a félelmetes ítélkezés ideje. A zsidó nem fogadja vidám multumozással az új esztendő, nem rajzol rózsás képeket a jövő beiratlan palettájára, hanem szorongó szívvel és a büntudattal balsejtelmeivel fészegi a jövő szent lakatokkal lezárt titokzatos kapuit, kínos, retentő kérdések riasztják: ki marad életben és ki hal meg, ki pusztul el tűzhalálban és ki vízben, ki fegyver és ki megkövezés által. A nagy igazságtevés napjai ezek, amikor a zsidó ráeszmél szörnyű bűneire és hajnali szelicha imákkal, bűnbánó mellverdeséssel igyekszik elhárítani, vagy legalább megengyhíteni a közeledő végzet megfellebbezhetetlen ítéletét. Tétova szemekkel néz körül, de nem talál támaszt, segítséget sehol és ezért csak a magasságba emeli tekintetét, onnan vár minden jót és minden rosszat. Olyan egyedül, olyan árván, körülötte egy ellenséges világ alatta ingadozó, bizonytalan talaj, mely minden pillanatban elfuthat alóla, egyedül és csupaszon áll Istenével szemben, vele bírkodik, vele perelkedik, előtte hull a porba, hogy könyörületre bírja. Nincs senkije, nincs semmije, — csak Isten van, aki most ítélkezni készül.

Hosszu történelmi utat tett meg a zsidó ünnep, amíg eljutott idáig. Voltak nekünk is valamikor vidám, bufelejtő ünnepeink. Mentünk mi is valamikor könnyű, örvendező lélekkel ismeretlen jövedők elébe és templomaink nem voltak Ros-Hasana napján a komor ítélkezés aggodalmakkal és sötét víziókkal terhelt színhelyei. Volt idő, amikor a zsidó nem lépett oly szorongó érzésekkel az Isten ítélőszéke elé, mert sokkal közvetlenebb és természetesebb volt a viszony Isten és az ő népe között. Akkor volt ez, amikor a zsidó nép is a saját országában élt, saját földjét művelte, amikor a zsidó egyén felolvadt és eggyé vált a közösséggel és eggyé vált Istenével, aki atya és védelmezője is volt, nem csupán ítélkező bírja. De, hogy a száműzetés ország-utjára került a nép s a meleg, biztos otthoni környezetből egy ellenséges világ pergőtűzébe jutott, a zsidó ünnepek is egyre komorabbak, egyre félelmetesebbek lettek. A jóra már nem is merünk gondolni és minden erőfeszítésünk abban merül ki, hogy legalább a rosszat hártjuk el.

Ismét lezárult mögötünk egy esztendő és ránk köszöntöttek a félelmetes napok. Mint egy gonosz álom, úgy vonult el fölöttünk ez az év, telve csapásokkal, keserűséggel és bánattal. Erdély földjén ismét végigszántott az antiszemitizmus pusztító vihára, amelynek nyomán templomainkat és szentségeinket tiporták becstelennül porba. A gyűlölködés és uszítás háborítatlanul végzi tovább romboló munkáját, nemcsak itt de szerte a világon mindenütt, ahol zsidók nagyobb tömegekben laknak. Csak a legutóbbi napokban érkezett hozzánk a hír arról a szörnyű pogromról, amelyet Litvániában rendezett a „Vasfarkas“ nevű faszista szervezet és még alig száradt meg a nyomdafesték a jugoszláviai vérvádme séről trott tudósításokon. Oroszországban

továbbra is kegyetlen terror alatt tartják hitiköz és nemzetüköz hű testvéreinket s a héber kultúra és zsidó tudomány számúze van onnan, ahol egykor elevenen buzgó forrása volt. Népünk széles rétegeire itt Romániában ép úgy, mint a legtöbb keleturópai országban a legszörnyűbb gazdasági válság átká nehezedik. Csoda-e ha ilyen körülmények között a zsidó rétegre és aggodalmakkal terhes szívvel lépi át az új esztendő küszöbét.

De hol a kivézető ut ebből a kataklizmából? Hol a vigasztalás és a reménység? „Tösuva, töfila, ucódaka máavirin el roá haggazera“ — adja meg a feleletet a kérdésre a nagyünnepi ima. Megértés, fohászok és jöttel hártják el a fenyegető halvgzetet. Nekünk a régi mellé új értelmezést és új tartalmat kell adnunk az imának „Tösuva“: megtérés nemcsak Istenhez, de a néphez is, a népi eszményekhez, amelyeket hűtlenül elhagytunk. „Töfila“: ima, de abban a mély értelemben, ahogyan azt a zsidó hagyomány tanítja és amely megtisztulást és közeledést

jelent az Istenhez, megtisztulást az önzemeri kicsinyességektől és közeledést az univerzálisba hajló isteni eszményhez. „Códaka“: jöttel, de nem a gettósellen, által kitermelt könyöradomány formájában, hanem a céltudatos, előrelátó szociális segítés útján, amely az egész népet felemeli és megerősíti. Valóban, ez a három dolog az, amely elháríthatja a zsidó nép fejről a fenyegető halvgzetet és ez a három dolog egyet jelent. Jelenti azt, hogy ismét egészséges, egységes néppé kell válnunk amely a maga országában él a maga földjét műveli, a maga kulturáját ápolja. Le kell ráznunk magunkról a galut kicsinyes önzéseit és ismét eggyé kell válnunk a néppel és a földdel. Amilyen mértékben fogunk közeledni ehhez az áhitott célhoz, olyan mértékben nyerik majd vissza a mi ünnepeink régi, vidám fényüket, olyan mértékben szabadulunk meg rémlátásainktól, míg végre a félelmetes napok az öröm és reménykedés napjaivá válnak.

A kormány felhivatalosan kijelenti, hogy távozik helyéről, ha nem sikerül a kölcsön

Ujabb szenzációs letartóztatások várhatók a petróleum-panamában

(Bucuresti-Bukarest, szept. 14. Az Uj Kelet tud.) Minden jel arra mutat, hogy a belpolitikai élet a következő hetekre szenzációs fordulatokat, nagy meglepetéseket tartogat az országnak. Bratianu Vintila hazatérével végetért az amugyis rövidre szabott nyári szünet és a petróleumpanama újabb fejleményei egyrészt a kölcsöntárgyalások sikertelensége másrészt ismét aktuálisá teszik a belpolitikai válság megoldásának kérdését. Bratianu Jonel halála a nemzeti pártot hatalmas tavaszi kampánya, a nagyváradi és kolozsvári botrányok s végül Titulescu kiválása nem tudták megengedni a liberális kormány helyzetét. A tíz hónap óta sikertelenül húzódo kölcsöntárgyalások a mai katasztrófális gazdasági helyzetben a kormány politikájának súlyos és reparálhatatlan fiaskját jelentik és ehhez járul még az is, hogy a petróleumpanama ügyében folyó vizsgálatok jelenlegi rezsim egész vezetését komolyan átállta.

Ismerni kell a liberális kormányzati szellemet, hogy a francia nyelvű felhivatalosnak ezt a konkluzióját a maga jelentőségében értékelni tudjuk. Maga az a tény, hogy Bratianu Vintila-féle pénzügyi politika sikertelenségének a lehetősége felmerülhetett egyáltalán s hogy ez a hivatalos lapban napvilágot is látott, minden kétséget kizáró bizonyítékát adja annak, hogy a kormány maga is kilátástalanak tartja a tárgyalásokat és foglalozik — ezuttal komolyan — a visszavonulás gondolatával.

Averescenus szenátor a petróleum panamában

A petróleumpanama ügyében folyó nyomozás mára újabb eseményeket hozott. Az ilfovi ügyészség bünygyi eljárást indított Victor Baranga, volt avarescenus szenátor ellen, aki megakadályozta szenatori minőségében a dambovitamegyei parasztokat, hogy a petróleumföldeknek az államhoz való tartozása mellett tanuskodjanak. Mint a „Dimineata“ írja, kedden olyan személyek kerülnek ismét

letartóztatásba, akik nagy szerepet töltek, vagy töltenek be a politikai életben. Ha a nyomozás a mai tempóban folyik, — írja a „Dimineata“ — úgy rövidesen ismét egy egész sereg liberális politikus kerül börtönbe, ami előbb-utóbb arra kényszerítene Bratianu Vintilat, hogy lemondjon. Érthető azonban, hogy a hatalomról való távozás nem koveniál a minszterelnöknek s ezért jelent meg a francia nyelvű felhivatalosban az a kommüniké, amely a liberális kormány esetleges visszavonulását a kölcsöntárgyalások sikertelenségével indokolja.

Uj letartóztatások várhatók

A „Neamul Romanesc“ értesülése szerint kedden megtörténik Jancu Dumitriu dambovitamegyei prefektus letartóztatása, aki ismeretesen rendeletet adott ki a megye szolgabíróinak és magasabb helyről jövő rendelkezésre való hivatkozással felhívta őket, hogy ne adjanak ki semmilyen, a petróleumpanamára vonatkozó aktát a

kormány francia nyelvű felhivatalos lapja, a „L'Independence Roumaine“ tegnapi számában egy feltűnést keltő cikkkel közöl a belpolitikai helyzetéről. Közli, hogy a vakáció véget ért, a pártok vezetői visszatérnek a fővárosba, majd a stabilizációs és kölcsöntárgyalásokkal foglalkozik és a következőket írja:

„Abban az esetben, ha bizonyossá válna, hogy a kormány pénzügyi terveinek semmi kilátásuk sincs a megvalósulásra, a jelenlegi kabinet automatikusan el fog távozni a hatalomról“.

Urania-mozgó

Rendkívüli sikerrel folytatja Harry Piel bemutatását

Egy éjszaka rejtelmek

szenzációs kalandorfilmben.

Közkívánatra másor keretében

MORON

francia akrobata-komikus szenzációs mutatványával. Rendes helyárat!

Select-mozgó

Közkívánatra ma és holnap Harry Liedtke és Maria Paudler

Nászut

eisbrangu szalonvigjátékban. Rendes helyárat! Monopol Filmcentrala.

Haas Lipót

Linoleum

Cluj, Calea Regele Ferdinand 6
Timisoara, Calea Regele Ferdinand 7
Oradea-Mare, Calea Regele Ferdinand 5

Oriási választék!	200x300 smirna utánzatu ebédülő szőnyeg Lei 1360	Ebédliő Velour szőnyeg Lei 2700	150x300 torontáli utánzatu schezloug terítő Lei 980	20x30-as linoleum szőnyeg a legszebb perzsa mintákban Lei 670
	Ebédliő asztalra plüss terítő Lei 950	Agyelő Velour — L. 250 1-a minőségű L. 155	Női selyem eső köpeny divatszínben 1350 L.	Futó szőnyegek 65 cm. széles L. 85 90 cm. széles L. 125
Legszebb perzsa mintájú schezlougterítő minden létező szín L. 1650	Futószőnyegek 65 c. széles Cocos L. 179 90 c. széles Cocos L. 230	Prima minőségű vízhatlan gummikabát Lei 790	Cocos futó prima minőség méterenként L. 170	Viaszosvászon asztalterítők 60x100 nagyság L. 60 8x115 nagyság L. 90
				Linoleum futószőnyeg 70 cm. széles 85 lei

Legnagyobb raktár Romániában

GYAPJUSZŐNYEGEK és INLAID-LINOLEM

200 minta Ragy választék!

nyomozó hatóságoknak. A Viitorul tegnap számában cáfolni igyekezett ezt a verziót és azt írta, hogy a rendelet nem a prefektus, hanem Radoveanu szolgabíró bocsátotta ki. Mindenesetre elismerte az ominózus rendelet létezését, amelynek még messzeható következményei lesznek.

Jutalékbotrány van készülöben

Még a kölcsöntárgyalások ugyan-csak messze vannak a befejezéstől és a bukaresti lapok máris arról adnak hírt, hogy különböző gyamus szemé-lyek és egy párisi pénzügytész máris jelentkeznek a kormánytól közvetítési jutalékaik beinkasszálására. Egy

párisi ügynökség négymillió lei jutalékért be is perelte már a román kormányt s mint a Neamul Romanesc, lorga professzor lapja írja, a per tárgyalása azzal fenyeget, hogy ismét egy nemzetközi botrány középpontjába dobja Romániát. A lap szerint a liberális kormány egyébként is botrányos kömnyelműséggel járt el a jutalékok körül. Nemzetközi fezőrök, pénzügyi kalandorok kaptak jobbra, balra opciókat, sőt megtörtént az is, hogy ugyan-azon üzletre két opciós-levelet is kibocsátottak. A lap energikus szankciókat követel a magasabb fórumoktól.

rosok, sőt a többi erdélyi városok mögött. Az uccák szélén majdnem minden második, harmadik fa ki van száradva és senki sem törődik azzal, hogy mással pótolják. A város külső képét valóságos elbalkánizálják azok a reklámtáblák, amelyeket az utóbbi időben két cölöpre vertek és minden uccasarkon elhelyeztek. Ezeket a reklámokat sokkal praktikusabban és esztétikusabban lehetne el-

helyezni hirdetési oszlopokon, a favédő rácsokon, amelyek megvédnek a fákat is attól, hogy tönkremenjenek. Az unesz-tétikus dohánnyobók helyett a város a tőzsdéket arra kötelezhetné, hogy modern kioszkokat építtessenek maguknak, vagy a város építhetné fel ezeket, hogy azután bérbeadja azokat és a jelenlegi bódékat eltávolítsa.

Egyáltalán nem európai az a reklám-rendszer sem, amelyet az utóbbi időben vezettek be Kolozsváron. Ahogy az ember végigmegy a főbb uccákon, le kell hajolnia, nehogy a fejét beleüsse az üzletekből kinyúló, csüngő reklámtáblákba. Ilyen tábláknak százaai csúfítják el Kolozsvár uccáit s nagy számukra való tekintettel, attól eltekintve, hogy már nem hívják fel a vevők figyelmét a cégre, teljesen elveszik az üzletek fényét és rossz külső képét kölcsönözznek az uccáknak.

H. G. Wells Gulliver-regényét irt

Vádirat a civilizáció s a háboru ellen. Mr. Blettswothy Rampole szigetén

London, szept. 13. Uj Gulliver jelent meg az angol könyvpiacon. H. G. Wells írta, a címe: „Mr. Blettswothy Rampole szigetén”. Szatirája nem olyan gyilkos, mint a Swifté, de sokkal messzebbmenő, mert a hajótörött Annold Blettswothy-nak a kannibálok között a „szent örül” kivételes pozíciójában lefolytatott élete nemesak nagyszerű alkalom, hogy H. G. Wells szeges korbácsa végig verjen a civilizáción, hanem váratlan, átfogó szimbolummá alakul, amikor a történet hőse magához tér egy newyorki felhőkareoló-ban és ráeszmél arra, hogy az öt éves kód, amely elméjén feküdt, azokat az impressziókat torzította összefüggő, logikus borzalommá, amelyeket a mindennapi élet lépten-nyomon kínált.

Rampole-sziget tehát nem a kannibá-

Wellset, a fantasztát és a filozófust, Rampole-sziget ösvilági óriáshajhárjainak biológiája, a rémálat vad hajszája az Oxford-diákból kannibál-orakulummá nőtt modern ember után nemcsak azokat elgitheti ki, kik a fantasztikus történe-lyeket szívják magukba szomjasan, hanem azokat is, akik a morált, a bölcsé-leti analógiát keresik és azt a találat-ot konstatálják szívesebben, amit meg-kövesedett civilizációs intézmények kap-nak a szaporodni és kihalni egyaránt vonakodó megateriumok példázatával. Blettswothy kalandjai tehát a teljes Wellset állítják élénk és nincsen semmi zveláció.

Ez a Wells minden porcikájában is-merős és épen azért, mert ennek a Wells-cek skálája végtelenül sokoldalú, ka-punk izgalmas, lebilincselő és tanulsá-gos olvasmányt, az első oldaltól az utó-sóig. Blettswothy lassu megtébohydó-sának felépítése pszichológiai mestermű, a kibontakozás rettenetes vádirat a há-boru szörnyűségei ellen. F. K.

Szeptember 20-án tartja egyetlen hangverse-nyet a diadalmas olaszországi turnéja után a 38 tagu

Doni kozák kórus

— Az Uj Kelet nagyváradai főkiadó-hivatalának vezetője Blum Zsigmond. Lakik Rimanóczy-u. 4. sz. (I. em.) A lap érdekében történő reklamációk ide intézendők. Mindennemű hirdetések és előfizetések felvételi helye.

Körséta Kolozsvár köztisztasági reszortjában

(Cluj-Kolozsvár, szept. 14. Az Uj Kelet tudósítójától). Mint egy állandó panasz-könyv, regisztráltak hasábjainkon azokat

Szenzáció! Az egész világon ünnepl 38 tagu

Doni kozák kórus

(Piatoff) egyetlen hangversenye szept. 20-án

a hibákat amelyek Kolozsvár városi ad-minisztrációjára rányomják bélyegüket. Nem egyszer irtunk a köztisztaság ano-máliáiról, a külteleken uralkodó kriti-kán aluli állapotokról; a helyzet még sem javult és most talán még inkább, mint a multban, valóságos szemétregek borítják Kolozsvár uccáit.

A város főútfőerei sincsenek jobb álla-potban, mint a mellékuccák és a jármű-vek nyomán felszálló porfelhők valóság-gal állandósultak.

A város köztisztasági üzeme egyéb-ként a legritimitebb eszközök segit-ségével működik. A két rozoga öntözö-masínán kívül néhány kivéült uccaseprő vigyáz arra, hogy Kolozsvár uccái „tiszták” legyenek. És hajnalban lehet látni, amint ezek a jobb sorsra érdemes öregek számalmas módon végzik el Kolozsvár köztisztaságát. Ertesülésünk szerint a vá-roznak mintegy száz uccaseprője van,

akik közül legalább nyolcvan meghaladta a hatvan esztendő. Ezeknek rendkívüli nyugdíjaztatását egyébként már Terhes városi tanácsos javasolta is az állandó választmánynak.

Kolozsvár egyre fokozódó forgalma megkivánja a város uccáinak modernbb eszközökkel való rendbentartását. Leg-

Diadalmas olaszországi turnéja után, egyetlen hangversenyt ad a világhírű

Doni kozák kórus

szeptember 20-án.

alább öt-hat szemétautóra és öntöz-őseprő-autóra volna szüksége a városnak, amelyek naponta kétszer-háromszor vé-gigsepernék és mosnák az összes uccákat. Attól eltekintve, hogy a seprő és öntöz-őautók rendszerének bevezetésével a vá-roshumánus és gazdaságos célokat szol-gálna, elérné, hogy az uccákról eltűnjön a por és eltűnjenek a szemétregek.

A műszaki osztály egyébként már a közeljövöben megkezdi a Ferdinand ki-rály-ut aszfaltozását, amelyet tavasszal a Főter aszfaltozása fog követni. Az uccák rendbentartásával szorosan össze-függ a város általános közrendészete is. Kolozsvár igen elmaradt a nyugati vá-

Szenzáció! Az egész világon ünnepl 38 tagu

Doni kozák kórus

egyetlen hangversenye szeptember 20. án.

lok otthona a világ félreeső sarkában, ha-nem maga a civilizált világ és a nagy háboru, amelynek örgöngése a most már újra épelméjű Blettswothyt magával ragadja, érthetően nosztalgias vágyakat ébreszt benne kannibálország után, amely minden iszonyata ellenére elviszi az összehasonlitásban a palmát.

Tekervényes, önmagába többször visz-szatéró utat tesz meg Blettswothy-Gulli-ver és szerencsés ötvözeben adja a két

Tiz le

Az ujvi alapja Takács

(Szabadka, dósítójától). Ján hirt adt gromkiserleró eltünése mia falucskában, járt katasztró jugoszláviai szándékát di sérletet csirá vérvádmeseró

A drámai historiájáról tudósításunk

A vérvád érdeklődés egyébként c Takács Marg voszleli leán

Takács M és cseplőgépi sa üzletében zásban. A akartak nev két évvel ez letbe, Takács teljes megel se volt vele telmes, kom

Augusztus a leány elhá Adler Józse sulyokat ves vesztett és Margit tiz c

Kedden r tot vett Tak Megjelent u nojevicseva az eltűnt T Antal, aki Pollák azt kifakadt:

— Biztos vel ezeltött

A vérvád

1900-ban Purcus Ev is vérvád zatot" ép Szarabcebe

Pollákok kérte Kiss érthetően, vérvád m dani.

— Tudja

Tizenharc embert tartóztattak le a jugoszláviai vérvádmese terjesztése miatt

Az újvidéki vizsgálóbíró megállapította, hogy a vérvádmesének semmi alapja sincsen. Az ideggyógyász szakértők megállapítása szerint Takács Margit különös kényszerképzet hatása alatt csavargott el

(Szabadka, szept. 14. Az Új Kelet tudósítójától). Rövid távirati jelentés alapján hírt adtunk már a jugoszláviai pogromkísérletről, amely egy fiatal leány eltűnése miatt robbant ki Petrovoszeló falucskában, de amely szerencsére nem járt katasztrófális következményekkel. A jugoszláviai hatóságok erélyességét és jószándékát dicséri az, hogy a pogromkísérlet csirájában fojtották meg és a vérvádmeséről lerántották a leplet.

A drámai feszültségű napok hiteles historiájáról egyébként alábbi részletes tudósításunk számol be:

Takács Margit eltűnése

A vérvád meséje, amely egyszeribe az érdeklődés homlokterébe állította az egyébként csendes tiszparti községet, Takács Margit tizenöt éves jómódu petrovoszelói leány eltűnésével kezdődött.

Takács Margit, Takács Mihály malom és cseplőgéplajdos leánya Pollák Miksa üzletében mint tanuló volt alkalmazásban. A jómódu szülők kereskedőt akartak nevelni gyermekükből és ezért két évvel ezelőtt beadták a leányt az üzletbe, Takács Margit két éven át gazdája teljes megelégedésére dolgozott, baj sohasem volt vele és Pollákék szerették az értelmes, komoly leányt.

Augusztus 27-én délután öt óra tájban a leány eltávozott az üzletből azzal, hogy Adler József vaskereskedésében dekás sulyokat vesz, amelyeket az üzletből elvesztett és neki kellett potolni. Takács Margit tíz dinárt kért Polláknétól és el-

ment.

Pollák Miksa, aki ezidőtájtban nem volt az üzletben, amikor visszatért, kereste a leányt, de mivel az hat óráig nem jelentkezett, azt hitte, bizonyosan hazament. Takács Margit ugyanis, mint leánytanuló, a sötétség beálltával hazamehetett és nem kellett neki megvárnia az üzletzárást.

Este fél kilenc tájban eljött Pollákhöz a leány apja és anyja és kérdezték, hogy hol a leányuk?

— Hát nincs odahaza? — kérdezte Pollák.

— Nincs — felelte Takácsné.

Pollák ekkor előadta a szülőknek a leány eltávozásának körülményeit, mire a szülők eimondották, hogy

délben megdorgálták leányukat, mert értesülték arról, hogy a leány, egy hajóslegénnyel csónakázott a Tiszán.

Kedden reggel ismét megjelent Polláknál Takácsné és közölte a kereskedővel, hogy leánya még mindig nincs meg. Most már gyanusnak találták a leány távolmaradását és érdeklődni kezdtek utána. Tóth Viktus, Pollákék cselédje elmondotta, hogy Margit még az előző héten közölte vele, hogy meg fog szökni, mert otthon verik.

Ezeket az adatokat Pollák közölte a leány szüleivel, hogy ezek alapján kutasanak tovább az eltűnt után. A szülők a rendőrségnek is jelentést tettek és a nyomozás megindult.

Megszületik a vérvád

Kedden reggel azután váratlan fordulatot vett Takács Margit eltűnésének ügye. Megjelent ugyanis Pollák Patrijarka Csanoevicseva uccai fűszerkereskedésében az eltűnt Takács Margit nagyapja, Kiss Antal, aki izgatottan követelte unokáját. Pollák azt felelte, nincs nálam, mire Kiss kifakadt:

— Biztosan úgy járt, mint huszonöt évvel ezelőtt Weinberger Simonne cselédje.

A vérvád meséje ugyanis nem az első Petrovoszelón.

1900-ban eltűnt Weinberger Simonné Purcus Eva nevű cselédje. A nép akkor is vérvád meséjét költötte, de az „áldozatot” ép úgy mint most, megtalálták Szaribecsejen.

Pollákot megglepte ez a gyanúsítás és kérte Kiss Antalt hogy magyarázza meg érthetően, hogy mit akar annak a régi vérvád mesének a felemlítésével mondani.

— Tudja maga jól — felelte az eltűnt

leány nagyapja. — Tudja maga mi volt akkor — és ezzel elment.

Ettől a perctől kezdve futó tűzként terjedt a hír a faluban, hogy Takács Margit Pollák eltette láb alól, hogy vérelvel építsék tovább a szentai zsidó templomot.

Kedden este már az egész község beszélt a szörnyű vádat.

A község lakosai szájról-szájra adták a vérvád meséjét, melyet fokozatosan mindig borzalmas adatokkal pertraktáltak.

Megkerült az „áldozat”

Augusztus 20-ikától szeptember 5-ig lázas izgatás élt Petrovoszeló tizenöt ezer lakosa.

Takács Margit nem került elő a vérvád egyre nagyobb hullámokát vert fel.

Ismeretlen egyének tüzeltek a felizgatót népet

és minden pillanatban attól lehetett tartani, hogy a gyűlölet véres összetűzésben

robban ki.

Szerdán szeptember 5-ikén este Takács Margit anyja elment Pollák Miksához és kihívatta az üzletből. Az anya és a kereskedő között heves és izgalmas párbeszéd folyt le.

Takácsné energikusan állította, hogy leánya ott van elrejtve az üzletben.

— Nézze meg, ha itt van — mondotta neki Pollák, mire az anya így felelt:

— Én nem megyek ide be, de ha nem adja elő a lányomat, az uram majd leszámol magával. Ezzel Takácsné eltávozott, a kereskedő és családja pedig izgatottan várta a fejleményeket.

A községben már szinte robbanásig feszült volt a helyzet a két felekezet hívei között. A szenvedélyek kirobbanását az akadályozta meg, hogy Takácsék értesítést kaptak egy szaribecseji asszonytól, hogy Margitot ott megtalálják.

Hazahozták Takács Margitot

A halottnak vélt leány hirtelen felbukkanása pillanatnyilag megnyugtatta a kedélyeket és mindenki azt hitte, hogy ezzel befejeződik az izgalmas ügy.

Takács Mihály és felesége azonnal kocsin Szaribecsejre mentek és a rendőrségen felismerték leányukat, aki férfiruhába volt öltözve. A leányt a kocsihajtók és azonnal visszaindultak Petrovoszelóra. Takács Margit egész uton hallgatag volt, fejét lehajította, szeméi könnyesek voltak és általában levertség fáradtság nyomai látszottak rajta. A szülők érdeklődtek leányuk lehangoltságának oka felől, de az csak fejét rázta és semmire sem akart felelni. Hazaérve, a szülők három orvost hívtak.

Először dr. Stiefelmayer Ádám közsegi orvos nézte meg a leányt, aki ideggyengeséget állapított meg. Később dr. Kiss, majd dr. Lambrint hívták el a hallgatag leányhoz, akik valamennyien azt mondták, hogy a leánynak semmi baja nincs, az elméje is ép, de *valamitől fél és azért nem akar beszélni.* Az orvosok testileg is megvizsgálták a leányt és megállapították, hogy semmiféle sérülés a testen sincsen és érintetlen.

Bucsujárás a leányhoz

A községben gyorsan híre terjedt annak, hogy Takács Margit megkerült. Két napon keresztül Takácsék háza valószínű bucsujáráhely volt. Egész nap tele volt a szoba látogatókkal, mindenki kérdezett valamit a leánytól, de az még az arcát sem emelte fel. Ez a körülmény újból izgatón hatott és pénteken már az egész község új vádat pertraktált. Az beszélték, hogy Takács Margitnak a zsidók az orrán keresztül kiszivták a vért, ezért olyan gyenge, sápadt, szótlan és levert.

Szereti-e

a gyermekét?
akkor Siposnál vegyen neki harisnyát, kötött mellényt és az egész iskola-idényre meg szabadult a gonjaitól.

Szereti-e

saját magát?
akkor Siposnál vegyen magának és hozzájáróznak harisnyát, kötött mellényt, pulóvert, keztyűt, uri és női divat cikkeket, csipkét, szalagot, fehérneműt, alsó-tricouru h a z a t o t és mindentféle rövidárut.

Videkről levélileg is rendelhet. Meg nem felelőért a pénzt is vissza adja

SIPOS - CLUJ

Cal. R. Ferdinand 8. sz. — Telefon 7-20

A petrovoszelói zsidók rénnapja

Ilyen hangulatban virradt fel a szombat reggel Petrovoszelón. Ezen a napon különös nyugtalanság volt észlelhető az egész községben. Az emberek sugva-bugva jártak és a legfantasztikusabb hírek keltek szárnyra. Tudni vették azt, hogy estére általános mézárkás kezdődik a zsidók között, mások rablásról és fosztogatásról beszéltek és voltak olyanok is, akik nyíltan hangozlatták, hogy le kell számolni egyszersmindenkora a zsidókkal, mert ez már nem az első eset Petrovoszelóban. A petrovoszelói zsidóság körében óriási volt az izgalom.

Az ostrom

Nyolc óra tájban egészen kihalt volt a Patriaroh Cernojevicseva ucca, ahol Polláknak az üzlete, kissé feljebb pedig a háza van. Az egyszerű alacsony parasztházban nyolc óra tájban csak Adler Miksóné, Pollák Miksa anyósa és Pollák felesége tartózkodtak. Maga Pollák a szemközti házban volt, ahol üzleti megbeszélést folytatott.

Nyolc óra után néhány perccel, mintegy negyven főnyi tömeg jelent meg Pollák háza előtt. Amikor odaértek, egyszerre megrohanták a házat, közpör zudult az ablakokra, amelyek csörömpölve törték össze, majd a feldühödött tömeg egész közel nyomult és botokkal pozdorjává zúzta az ablakrámkákat is.

— Le kell gyilkolni minden zsidót! — kiabálták összevissza, majd

a következő pillanatban egymásután három lövés dördült el.

A házban tartózkodó Adlerné és Polláké rémülten menekültek ki a szobából és a kertben rejtőzködtek el, mert attól tartottak, hogy a támadók belörnek a házla és legyilkolják őket.

Pollák Miksa, aki, mint mondtuk, a szemközti házban volt, a zajra kijött és látta, hogy a tömeg tör-zuz. Maga is a támadók közé állt, akik a sötétség miatt nem ismerték fel és végignézték az ostromot, majd kivált a tömegeből és a csendőrségre futott, ahol jelentette, hogy mi történt.

A csendőrségről egy csoport futott a helyszínre, de mire a csendőrök odaértek az ucca csendes volt, sehol egy lelket nem lehetett látni. A csendőrök átkutatták az egész terepet, feljebb az üzlet közelében találtak egy kisebb csoportot, de megmielőtt odaértek volna, a legények szétszaladtak. A rombolók ezzel még nem fejezték be munkájukat, mert

Értesitem

a nagyérdemű vásárló közönséget, hogy **párisi és londoni** bevásárlási utamról visszaérkeztem és a

legújabb őszi és téli

divatujdonságokat beszereztem.

Külön osztály szőnyegek, függönyök, garnitúrák és butorkelmékben!

Kérem kirakataim szíves megtekintését!

Telefon 4-79 Telefon

Szabó Jenő

CLUJ-KOLOZSVAR

Raktárra érkeztek

angol, francia, kabát- és kosztüm-szővetek, ruhakaszák, divatselymek és Scharmozok.

Férfi öltöny- és kabát-

szövetek d u s v á l a s z t é k b a n!

Külön osztály szőnyegek, függönyök, garnitúrák és butorkelmékben!

Asszonyom! Tegyen kísérletet

Mossa le vigyázattal a „Lait Innoxá”-ba mártott vattapamaccsal az arcát és meglepődik, ha meglátja, hogy mennyi idegen anyag rakódik le a vattadarabra. Ha ezt a nagyon egyszerű és gazdaságos arckezelést minden reggel és este rendszeresen elvégzi, meg fogja látni

1. hogy az **Innoxa-tej** bámulatosan megpihenteti az arcbőrt,
2. hogy megtisztítja az arcbőrt a pórusok mélyéig, sokkal jobban, mint a szappan és anélkül, hogy izgatólag hatna a bőrre,
3. elősegíti az arcbőr légzését és
4. a tápanyagok, amelyeket a tej tartalmaz, racionális módon táplálja az arcbőrt, simává, puhává, egészségessé teszik.

Az Annoxa-tej nem értéktelen arckenőcs.

Jegyzet: A LAIT ANNOXA a gyógyszerárakban, Hlatszertárakban, drogériákban kapható. A LAIT ANNOXA három csomagolásban kapható a forgalomban. A kis doboz 120 lej, középnagysága 180, a nagy doboz 360 lej. Megrendelhető az **Elit illatszertárban, Bukarest, Calea Victoriei 39,** vagy a kolozsvári képviselőnél, **Kolozsváron, Somogyi Miksa, Calea Traian 15.**

a szomszédos utcában bevették őzv. Geduldig Róza ablakait. Ide azonban egy kisebb csoport jött el és a szemtanuk állítása szerint azt kapták: Le kell gyilkolni a zsidókat!

Az éjszaka folyamán más incidens nem fordult elő. Az utcákon megerősített járőrök cirkáltak. Vasárnap még forróbb volt a hangulat a zsidók állandó rettegésbe éltek, mert a tömeg újból és újból támadást kísérelt meg, ami csak a csendőrség éberségén hiúsult meg.

Miután a szenvedélyek így elfajultak, a halóságok teljes energiával kezdtek kibogozni ennek a rejtélyes ügynek a szá-

laít és Iskruljev Tószó jegyző, dr. Stiefelmayer közölte az orvossal és a rendőrvezetővel kiment Takácsék házába, hogy a leányt ott kihallgassa és meg tudja tölteni a valóságot.

Takács Margit egy kereveten feküdt és aludt. Anyja felkötötte és bevezette hozzá Iskruljev jegyző és az orvost, akik kérdéseket intéztek a leányhoz. Takács Margit értelmetlenül nézett rájuk, lehajlítva a fejét és nem akart a kérdésekre felelni. Ugy viselkedett, mint aki nincs öntudatánál és semmitsem tud a körülötte történő dolgokról.

A csendőr megszólaltatja a leányt

A leány palomása

— Nem tudom miért — halároztam el magamat, de augusztus 27-ikén fejembe vettem, hogy elutazom. A gazdaszönyomnak azt mondtam, hogy Adlerhez megyek dekásokat venni és kértém tőle tíz dinárt, amivel a tojásért tartozott az anyámnak. Ezután magamhoz vettem Pollák Miksa ruháját és Fischer Mátyás háztulijonos sapkáját, amelyet az udvarban egy fára akasztva találtam. A főútcán keresztül Bees tírányába mentem, kezemből volt az acsomag, amelyben a férfiruhát pakoltam. A halárban átöltöztem és férfiruhában folytattam utamat Sztaribecsej irányában. Közben beesteltem és a halárban a földön aludtam. Másnap reggel Sztaribecsen keresztül Bacsokradistére mentem gyalog, ott egy kicsit sétáltam és folytattam utamat Csurgu felé, ahová estefelé érkeztem meg. A Tiszaparton lefeküdtem és aludtam. Másnap, 29-én Temerin felé mentem este értem oda a az állomás közelében a fűvőre lefeküdtem. Az éj szakát a szabadban töltöttem. Csütörtökön érkeztem Temerinbe, ahol fűváltottam a tíz dinárt egy dinárért kenyert vettem, mert már nagyon ehese voltam.

— Időközben nem ettél? — kérdezte Iskruljev Tószó.

— Nem, felelte a leány, Itt ettem először a az éjszakát a faluszélén, ismét a szabadban töltöttem.

— A következő reggel visszatértem Bacsokradistére, majd Sztaribecsejre mentem, ahol egész ötödikéig, szerdáig bolyongtam és a tíz dinártól már csak három volt. A majland-mozi közelében

abédelni és hogy hívják. Megmondtam a nevemet, mire a rendőr bevitt a közszékházára, ahol megkérdezték, miért vagyok férfiruhában. Azt feleltem, hogy a szoknyámat Temerinben ellopták. Másnap jön apám és anyám és hazavittek.

— Miért nem beszéltél csütörtöktől hétfőig?

— Mert nem akartam.

— Tíz nap alatt, míg távol voltál, volt-e valaki a társaságodban, volt-e dolgod

zsidóval, bántottak-e azok, vették-e a véredet?

— Nem, senkisémet bántott, egyedül mentem.

— Egészségesnek érzed-e magad?

— Igen, egészségesnek érzem magam — felelte a leány.

Mind Ezeket az adatokat jegyzőkönyvbe foglalták. A kihallgatásnál négy közszékházi emberen, a kihallgatást végző jegyzőn és a jegyzőkönyvvezetőn kívül jelen volt a leány apja is.

Meg akarták ölni Pollák Miksát

álltam szerdán délben, amikor egy rendőr megszólított, hogy miért nem megyek. A leány kihallgatása után egymás után állították elő azokat a fiatalemberket, akik résztvettek a szombat esti rombolásban. Délelőtt már 18, nagyjából 16-17 éves legény nevét tudta a rendőrség. Az előállítottak kihallgatása egész nap és éjszaka tartott és a tünnetök valamelyikéből megállapítható, hogy kevésen mulót a vérontás.

Zorád János tizenhat éves kereskedő elmondta, hogy pénteken egyik barátja megállította az utcán és azt kérdezte tőle, tudja-e, mi történt, Takács Margittal. Az illető közölte Zoráddal, hogy a zsidók véret vették Takács Margitnak, akit ő is jól ismert. Engem nagyon felizgatott ez a dolog és engedtem a hívásnak, hogy résztvegyek pénteken este az ott a megbeszélésen, amelyen határozni kellett arról, hogy mit tegyünk.

Zorád ezután elmondta, hogy szombaton délelőtt tizenegy órakor újból megbeszélést tartottak a kútnál, ahol pontosan megbeszélték az esti támadás részleteit. Ugy határoztak, hogy két felől közelítsék meg a házat és beverik az ablakokat.

— Mit csináltak volna Pollákkal, ha megtalálták volna?

— Agyonverték volna.

— És a családját?

— Őket sem kíméltük volna, annyira haragudtunk a zsidókra.

Hasonlóképpen vallott még tizenhét legény is, akik egyöntetűen beismerték, hogy elkeseredésükben határozták el a támadást, de tervük keresztülvitelét a csendőrök megjelenése megakadályozta. Hogy kik voltak a felbujtók, azt pontosan egyik sem tudta megmondani, mert mind mástól és mástól hallotta a vádat.

A tizennyolc fiatalembert előzetes letartóztatásba helyezték.

s mindaddig letartóztatásban maradnak, míg az ügy teljesen nem tisztázódik.

A vizsgálóbíró Petrovoszelón

Kedden reggel Petrovoszelónra érkezett dr. Novák Tomiszláv vizsgálóbíró és dr. Anna Dezső ideggyógyász, akik azt voltak hivatva megállapítani hivatalosan, hogy fennáll-e a vérvád.

Kedden reggel dr. Stiefelmayer és dr. Kiss Petrovoszelóni orvosok a vizsgálóbíró jelenlétében megvizsgálták Takács Margitot és hivatalosan megállapították, hogy a leány testén semmiféle sérülés karcolás vagy vágás nyoma nincs. Ezután dr. Anna ideggyógyász vizsgálta meg a leányt. A vizsgálat két óra hosszat tartott és ez idő alatt az ideggyógyász beszélgetést folytatott a leánnyal, hogy megállapítsa, vajon épelméjű-e. A vizsgálat eredményéről dr. Novák Tomiszláv vizsgálóbíró a következőket mondta:

— Megállapítottuk, hogy a vérvád tette nem forog fenn. Az ügy mindenestire érdekes, de annak indító okait egészen máshoi kell keresni.

Dr. Anna a következőket mondta:

— A leány nem elmebeteg, hanem hisztérikus és észlelhető rajta bizonyos lelki deformálódás.

Emlékezőtehetsége helyenként is csak összefüggéstelenül tudja elmondani újat. A leány nagyon fáradt és valószínűleg az ut. az éhezés rontotta le a testi kondícióját, míg a lelki defektus egészen más természetű és szerepet játszik abban a szexszualitás is. A leány nagyon befolyásolható természetű, nagyon érzékeny és nem lehetetlen, hogy egy bizonyos könyvszerkezet hatása alatt indult utnak.

הרבה וחתומה מוכח
Kaufmann Dezső és Fried Miksa
Sighet

Boldog és tettekben gazdag üjlesztendőt kívánunk aviva és barisziánus testvéreinknek, rokonaiknak és jóbarátainknak

A legújabb őszi divatujdonságok nagy választékban érkeztek a

KALAP KIRÁLY

divatáruházába, P. Unirii 24.

Habig Borsalino, Tress és Mossant-kalapkok egyedárusítója.

- Fehérnemű méret után saját varrodámban készül.
- Garantált pontos munka.
- Óriási választék puplinokban és oxfordokban. Méret után garantált jó mosó puplinek Lei 450-től.

Dus nyakkendő választék.

Butoránleszállításra

határozottuk el magunkat, hogy üzemi munkásait foglalkoztathassuk, ha tehát

olcsó és jó butort

Bösendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,

akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvársárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár Rt.

hatalmas raktárait Hiteképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Csak letart

(Cluj-Koloz let tud.) A k deklórással fi gazdasági és vel kapcsolat a város lako sze siratia pé A csöd pol zárodtak le a csödvagyon l valamint a be leges likvidá időkbe nyulók káig várhatr seikből megk nyiben erről A csödeljár egyébként a lézkes előre

Mind

(Cluj-Koloz Kelet tud.) A Cionista Vilá zsámira Ezek a cionista sz zetőihez és ta tendő forduló együttmunkál neti és előkész mondja a fel kongresszus ban, új chalu ségben jelöli Nemesak a kálására van is a felfokzo számára szül lek megterem

Nagy A nemcion ros munkakó nyuló akció — a követke jezést fog ny Jewish Agen tették, a gon az évek sorá lyosabb lett nek elismeré tározott cél zsidó Palesz síteni mozga Palesztina-go rétegeire kite

Üv
ud
Eb
A

Csak januárban kerülhet a Közgazdasági Bank letartóztatott igazgatóinak ügye főtárgyalásra

(Cluj-Kolozsvár, szept. 14. Az Uj Kelet tud.) A közvélemény szüntelen érdeklődéssel figyeli az Egyesült Közgazdasági és Jelzáloghitelbank csődjével kapcsolatos eseményeket, hiszen a város lakosságának jelentékeny része sirtatja pénzét a bukott bankban.

A csőd polgári részének ezideig azig zárdottak le bevezető formalitásai, a csődvagygon leltározása és a hitelezők valamint a betétesek igazolása. A végleges likvidálás még beláthatatlan időbe nyúlik és a betétesek még sokáig várhatnak arra, hogy követeléseikből megkapjanak valamit, amennyiben erről egyáltalán szó lehet.

A csődeljárásnak nehézkes menete egyébként a csőd bünyői részének nehezkes előrelépésével hozható össze-

függésbe. Az Uj Kelet már megírta, hogy a letartóztatott bankigazgatók védői panasszal éltek a könyvszakértők lassu működése ellen, akik naponta még egy órát sem szenteltek munkájuknak. A védők egyöntetű akciójának következtében a védelem részéről delegált könyvszakértő, Ghircoias Valér lemondott megbízatásáról, mire az ügyvédség a védők javaslatára Opreanu könyvszakértőt nevezte ki. Ghircoias Valér delegációjának megsemmisítése következtében szükségessé vált, hogy a könyvszakértői munka egész komplexumát ismét előlről vegyék át. A védelem ezzel azt kívánta elérni, hogy az ügyvédség elé terjesztendő könyvszakértői jelentés ne legyen egyoldalú.

A vizsgálati fogságban lévő bankigazgatók helyzetének tisztázása érdekében a védelem azt is szükségesnek tartotta, hogy a csődbe került bank könyveit nemcsak 1926-ig visszamenőleg vizsgálják át, hanem az 1925. évi könyvelésről is készüljön el a könyvszakértők jelentése. A könyvszakértői munka így természetesen nagyon hosszúra fog nyúlni s ezért főtárgyalásra — jólétesült körök véleménye szerint — ebben az esztendőben sem kerülhet sor. A letartóztatott bankigazgatók vizsgálati fogsága tehát még jövő januárig elnyúlhat s ennek következményeképpen a csődtörvény likvidálására is legjobb esetben tavasszal kerülhet sor.

TÖKÉLETES PATKÁNY-ÉS BGR-IRTÓSZER

Ratopax

Egy évig kíméltél házából az összes patkányokat és egereket? Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban. Ára 120 Lel.

Chemica Industrial Cluj-Kolozsvár

határozottságáról kell tanubizonyosságot tennie. Összes barátainkra és munkatársainkra apellálunk tehát, tegyenek meg minden lehetőt, hogy a XVI. cionista kongresszus mozgalmunk igaz nagyságát tükrözze majd vissza. A zsidók százezrei készek arra, hogy csalákokozzanak hozzánk és sékelt fizessenek, ha arra határozzuk magunkat, hogy hozzájuk menjünk és felhívjuk erre őket.

A felhívás a következőkkel zárul. Cionisták! Művünk csak úgy sikerülhet, ha azt a kölcsönös bizalom és a szervezet egységének szelleme támasztja alá. Az Exekutive azzal az elhatározottsággal lép az új esztendőbe, hogy meg fogja tenni kötelességét és a cionista kongresszus és az Akciónskomité utasításait lojálisan keresztülvizsi. Az Exekutive tehát a mozgalom minden frakciójától, kivétel nélkül, minden erejük latbavetését kéri a palesztinai mű és galutbeli pozícióknak biztosítására, — és kéri a szervezet határozatainak önkéntes vállalását. Elvtársak! Mi bízunk bennetek és elvárjuk, hogy Ti is bizalommal legyetek irántunk. Az egység szellemétől eltöltve jövő évi munkánk eredményes lesz!

A cionista világszervezet újévi üzenete

Minden erőt össze kell gyűjteni az egységes és zárt Palesztina-front megteremtésére

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 14. Az Uj Kelet tud.) A Ros-Hasana alkalmából a Cionista Világszervezet londoni és jeruzsálemi Exekutívje kiáltvánnyal fordul a cionista szervezetekhez, azoknak vezetőihez és tagjaihoz, akiket az új esztendő forduláskor újult erővel való együttműködésre hív fel. Az átméleti és előkészítési politika programja — mondja a felhívás — amelyet a XV. kongresszus körvonalazott, új alijahban, új chaluciuiban, új építőtevékenységben jelöli meg a jövő munka céljait. Nemcsak a nélkülözhető kiadások redukálására van szükség, de mindenekelőtt is a felfokozottabb produktív kiadások számára szükséges pénzügyi előfeltételek megteremtése.

Nagy és zárt Palesztina frontért

A nemcionista csoportokkal való szoros munkaközösség megteremtésére irányuló akció — mondja tovább a felhívás — a következő munkáévben végleg befejezést fog nyerni. Az akció, amelyek a Jewish Agency kibővítését szükségessé tették, a gondolat megformulázása óta az évek során még nyomósabbá és súlyosabb lettek, e politika szükségességének elismerése is általánosabb lett. Határozott cél áll előttünk: Nagy és zárt zsidó Palesztina-front kiépítésével erősíteni mozgalmunk politikai alapjait, a Palesztina-gondolatot a zsidó nép összes rétegeire kiterjeszteni, végül meggyorsí-

tani és nagyvonalúvá tenni az építőmunkát. A nemcionista Palesztina-barátokkal való megegyezés után a Joint Palestine Survey Commission jelentése hatalmas lépést jelent előre. Magasabb szemszögből tekintve a Palesztina-mű korlátlan magávévétségében teljes mértékben bontakozik ki a történelmi értéke ennek a dokumentumnak. A cionista Akciónskomité a jelentéshez való állásfoglalásában még egyszer kihangsúlyozta a cionista építőmunka alapelveit és azoknak az együttműködésre való jelentőségét és ismételtén kijelentette a legnagyobb határozottsággal, hogy a Jewish Agency kibővítésére szükséges lépéseket haladéktalanul meg kell tenni.

Palesztina új fejlődés előtt

A nagy cél követésének tudatában lépünk be az új munkáévbe. A palesztinai helyzet a javulás világos jeleit mutatja. A cionista szervezet által teremtetett lehetőségek között keletkezett magántöke-vállalkozások a cionista mű jelentékeny részét képezik, az utóbbi esztendőben szüntelenül új gazdaságokat teremtettek és megélénkítették a munkapiacot. Jogos tehát a remény, hogy ez a fejlődés fokozottab mértékben halad előre. A szervezet megkezdte az erőteljesebb chaluzebavándorlás előkészítését. Az Exekutive nem mulasztja el, hogy hosszulejáratu kölcsönökkel tegye lehetővé a közadakozásból és pionirjaink áldozatkészségéből

létrejött jelenlegi települések munkakörének kibővítését és új munkalehetőségek megteremtését. A közigazgatásnak minden terén javulás tapasztalható. És reméljük, hogy a Jisuv erősödő önbizalma felfrissítőleg hat majd a Galutra és frisebb szellemre, fokozódó lelkesedésre fogja inspirálni a zsidó nép széles rétegeit.

Mindenki munkájára szükség van A szervezetnek önmaga és a világ előtt

Weizman és Sacher Amerikába utaznak

hogy véglegesen teió alá hozzák a Jewish Agencyt

Dr. Harry Sacher, a Cionista Exekutive palesztinai exponense a közeli napokban Amerikába utazik, hogy az Akciónskomité Agency határozatának megfelelően felvegye a tárgyalásokat a Louis Marshall vezetése alatt álló nemcionista csoporttal a Jewish Agency kibővítésére. Dr. Weizmann Chajim, a cionista Világszervezet elnöke a tárgyalások befejezése céljából október elején ugyancsak Amerikába utazik. A „Jüdische Telegraphen Agentur“ jelentése szerint október 20-ikán ül össze Amerikában az a pártonfelüli Palesztina-konferencia, amelyet Louis Marshall az American Jewish Committee elnöke hívott egybe a Jewish Agency kibővítése és a Joint Palestine Survey Commission al-

vazott összeg felhozásával kapcsolatban.

Az angol cionista szervezet nagy mitinget rendezett a napokban, amelyen a cionista Actions Comité tagjai részletesen beszámoltak az Actions Comité nagy fontosságú berlini tárgyalásairól. A mitinget a cionista Exekutive új tagja, Brodetsky professzor, a leesti egyetem matematika tanára tartott nagyhatású beszédet, amelyben többek között a következőket mondotta:

— Ellenzéki oldalról azt állítják, hogy azért lettem az exekutív tagja, mert rám mindig „számítani“ lehet mert én mindent meg fogok tenni, amit csak Weizmann professzor akarni fog. Ezek az állítások azonban teljesen alaptalanok. Ünnepelesen kijelentem, hogy csak azért tartozom Weizmann követőikhez, mert mostani politikájával egyetértek. Ha azonban eljön az idő, mikor utjaink elválnak, azonnal visszalépek posztomtól.

— 10.000 márka a legszebb női portréért. Berlinből jelentik: Az egyik nagy berlini kozmetikai gyár igazgatója most érdekes pályázatot hirdetett festőművészek számára. Tízezer márka jutalmat ad annak a festőnek, aki a legszebb női portrét készíti. Ezt a portrét reklám célokra akarja felhasználni a vállalat. A zsűriben, amely a pályázat eredményéről dönt, kiváló német festők, színészek és művészettörténészek foglalnak helyett.

FISCHER

Üvegudvar

CLUJ

<p>Karlsbadi Ebédlőszerviz 6 szem. L. 780°-</p>	<p>Alpaca Évőeszköz 6 szem. L. 960°-</p>	<p>Karlsbadi Kávészerviz 6 szem. L. 260°-</p>
---	--	---

A MATILD-viz tisztítja a vért

Hirdessen az Uj Keletben

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánsági zsidóság napilapja.

Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a törzsi megjelölésével engedjük meg.

Évnek fordulóján

Írta: Szabó Imre

A mi ujesztendők belehajlik a letarolt fájdalmas esengésű természetbe, bele a sárguló vegetációba. Messziről borongó, panaszos szelek sejtelmek jönnek, érezzük a nap derűjén a fuvallatot, amely rénk kopog és figyelmeztet. Figyelmeztet gyarlóságok elhagyására, visszatérésre a gonosz utról, hogy legyünk emberségesek, szeressük az igazságot, legyünk jók és lobogtassuk szívünkben örökre a zsidó erkölcs fátyláját.

Hagyományos irásaink az ősz szimbolizálással terítnek bennünket a jó utra. A proféta így int bennünket: „Elszárad a mező zöldje, bimbó is elfonnyad, csak az örökkévaló szava él mindenkoron. Halljuk a sófárt, halljuk harsonáját a mulandóságnak és mulhatatlanságnak és benne élünk a természetben, ahol még pompázik a nap, de sugarai letarolt földet hullaanak. Az ősz panaszos orkesztere érződik kint a természetben és bent az emberek szíveiben. Az idők olyan szakában van a mi ujesztendők: a számvetés és részszámolás dátuma. Amikor megkérdezzük magunktól, érdemessé tettük-e magunkat az életre, tisztán-e valamin, hogy futó életünkben valami maradandó rögződjön le akár a társadalom, akár az erkölcs, vagy a szellemi élet javára.

Az elmúlt év a megpróbáltatás nehéz esztendője volt. A zsidóság a gazdasági élet leromlása során rendkívül sokat szenvedett. Egzisztenciák kerültek le jól elhelyezkedett életstandardról és az anyagi visszaeséssel párhuzamosan ment végbe a szellemi élet meglazulása. A belső megrendültséget fokozta még az elmúlt évben az a borzalmas vihar, amely a nagyváradi diákkongresszusról kiindulva sópört végig Erdélyben, szomorú, égető emléket hagyva maga után.

Jön ros hasana és a megpróbáltatás nehéz hónapjai után egy jobb reménybe vetett hittel gondolkunk a jövőre. Háború és forradalmak, gazdasági leromlás és antiszemita terror után itt vagyunk: remény és bizodalom népe. Itt vagyunk, de szegénységünkben és lekerültségünkben is büszkén és tisztán követeljük jogainkat az élethez. Am, amikor méltó életet követelünk, rá kell eszmélnünk arra, hogy ez az élet méltó legyen ne csak hozzánk, hanem történelmünkhez és ahhoz a népközösséghez, amelynek szerves részei vagyunk. Jogainkat elszántággal, keserű, soha lemondásra nem kapható daccal verkedjük ki, azzal a szívóssággal, amivel előttünk élt generációk verkedtek ki a maguk jussukat. De pillanatig sem szabad felejtenünk, hogy nekünk magunk felé van főleg kötelezettségünk: ősi kultúránk, zsidóságunk felé, amelynek védelme és fejlesztése tud bennünket legjobban megóvni külső veszedelmek csapásaitól.

Nem szabad esküggödnünk, noha a történelemnek súlyos időszakába léptünk. Mindenfelé a világon demokráciát hirdetnek, sok országban cselekszik is a demokráciát, de velünk szemben csak hirdetik.

Meggyilkolta gazdag feleségét, hogy szeretőjét feleségül vehesse

Az esküvőjén árulta el első feleségének meggyilkolását egy parasztgazda

(Cluj-Kolozsvár, szent. 14. Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári csendőrszólóalj parancsnokságához háborzongató falusi parasztdráma részleteiről érkezett jelentés. A megyebeli Poiana községben egy félévvel ezelőtt elkövetett véres hitvesgyilkosságra derült fény, amelyet a falu egyik módos fiatal gazdája követett el.

Balciu Joan poianai gazda a tél folyamán feleségül vette a falu leggazdagabb parasztgazdájának, Moca Györgynek, Ilona nevezetű lányát. A házasság azonban nem is lehetett boldog, mert a gazdag nő rendkívül csunya s beteges volt, a hátán pedig hatalmas pup éktelenkedett. Balciu Joan csak vagyona miatt vette el feleségül a lányt és házassága ideje alatt is viszonynyit folytatott egy szép, de nagyon szegény parasztlánnyal. Ez a szerelem teljesen elvette a ravasz és dolgos parasztleányt esztét, aki elhatározta, hogy feleségét elteszi láb alól, hogy

szeretőjét feleségül vehesse. Április hó nap valamelyik napján magával vitte a szőlőhegyek közé feleségét, ahol több ballacsapással megölte és elásta az egyik szőlőhegyen. Másnap reggel ő maga jelentkezett a csendőrségen és bejelentette, hogy eltűnt a felesége.

A csendőrség nyomozást indított meg az ügyben, amely azonban semmi eredményre nem vezetett. Bár a gyanu az első percben a férre irányult. Bizonyítékok hiányában nem tudták le tartóztatni Balciut, akit mint a falu egyik legtehetősebb gazdája eddig köz becsülésben állott. Balciu azonban egy félévre felesége meggyilkolása után össze akart házasodni régi szeretőjével Marian Victoriával. Az esküvőn Balciu részegre itta magát és ittasan elárulta tettét. A csendőrség letartóztatta Balciut és Marian Victoriát is, aki ellen az a gyanu, hogy ő bujtotta fel szeretőjét felesége meggyilkolására.

detnek, sok országban cselekszik is a demokráciát, de velünk szemben csak hirdetik.

Örökké megújuló ősi nép vagyunk és mindenkor újabb és újabb mozgalmak folyama frissít bennünket. Amikor az elmúlt században a fölvilágosodás mozgalma elmerüléssel fenyegette népi életünket, ugyanakkor megindult a héber nyelv regenerációja és amikor a klasszikus liberalizmus idejében az asszimiláció liederfénye esábitott, jött a cionizmus és a lelkekbe gyökerezte magát. Örök eszmei hullámzás tartja friss erőben a zsidó lelket, „És látják ezt a népek és csodálkoznak” — mondja a proféta.

Nehéz esztendők csalódásai eloszlanak, mint felhők és a gyűlölet is fekete felhőkhöz hasonlatos. Bizunk kell örök megújulásunkban, kipusztíthatatlan energiánkban, amelyek a tesztierőségéből és emberi megértésből fakadnak. Ha szomorú év viharzott is el felettünk, a jövő évbe vetett hitünk kell, hogy derűvel teljes legyen. Ennek a jegyében köszöntjük az olvasót. Lósana tova!

—Lapunk legközelebbi száma a közbeeső Ros-hasana ünnepe miatt kedden reggel a rendes időben jelenik meg.

— A szomszédállamok jó viszonyban akar élni az új albán királyság. Tiranából jelentik: Costa Cota miniszterelnök hétfőn mutatkozott be kormányával a nemzetgyűlésnek. Előterjesztette a kormányprogramot, amely elsősorban kiemeli, hogy az új kormány minden törekvésével azon lesz, hogy az albán népet a Balkánban a béke elemévé tegye, igyekezni fog a szomszédokkal és a nagyhatalmakkal jóviszonyt teremteni és hiven fog alkalmazkodni a megkötött nemzetközi szerződésekhez. Nagy örömmel említi a kormányprogram, hogy Albánia egy monarchikus nagyhatalom hathatós támogatásának köszönhet mindent s nem lesz háladatlan Olaszország iránt, de Görögországnak is köszöni, hogy sietett az albán királyságot elismerni. Reméli, hogy hamarosan minden ország el fogja ismerni az albán királyságot.

— Eljegyzés. Rosenbaum Jolánka Turda és Weiss Károly Cluj jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Weisz Ernő Simeria és Hersch Aranka Oradeamare, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Ablakos Jucika és Katz Márton Máramaroszigetről jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Rosenberg Franciskát Clujról eljegyezte Grünwald Károly Newyork.

— Almássy Pál gróf becsületsértési pere a fia ellen. Bécsből jelentik: Érdekes pert tárgyalt legutóbb az egyik bécsi kerületi büntetőbíró. Almássy Pál gróf nyugalmazott ezredes jelentette fel becsületsértés címén fiát, Almássy Viktor gróf magánhivatalnokot és keresetében előadta, hogy fia tönkre akarja tenni egzisztenciáját. Az apa és a fiu között akkor tört ki a harc, amikor Almássy Pál gróf olvált első feleségétől, fiának anvától és új asszonyt vett a hához. Almássy Viktor gróf ez év májusában levelet írt a budapesti hadügyminisztériumnak, amelyben a fia ellen számos súlyos vádat emelt. Így azt állította, hogy apia első feleségét éhezetti, tőle, a fiától viszont ellopta az összes ruhákat és fehérneműket, végül egy peres ügyben hamis tanúzásra igyekezett rábírní. A gróf tudomást szerzett fia leveléről és mivel azt Bécsben írta, itt perelte be becsületsértésért. A tárgyaláson a bíróság Almássy Viktor gróftól felmentette azzal a megokolással, hogy az a tény, hogy levelet Bécsben írta, nem jogosítja fel az apát, aki Debrecenben él, hogy fiát, aki külföldi állampolgár, Bécsben perelje, annál kevésbé, mivel a címzett, a magyar hadügyminisztérium is külföldön. Budapesten székel. Így Almássy Viktor levele nem meríti ki a becsületsértés tényállását.

* Védekezésül grippe, torokgyulladás és meghülés ellen használjon Panflavin-pasztillát. Elsőrangú szaktudósok által ajánlva. Kapható gyógyszerházaiban és drogériákban.

Vegye meg és meggyógyít a Dr. Noseda szappantartó és Lyukas szappan előnyéből

— Apagyilkossággal gyanusitanak egy főiskolai hallgatót. Innsbruckból jelentik: Tegnap az Innsbruckhoz közeli Mayerhofen községben apagyilkosság vádia alatt letartóztatták a Rigából származó huszonkétéves főiskolai hallgatót, Filip Halsmann. A fiatalember apjával, a negyvenhatéves Max Halsmannal együtt rándult ki a Dominikus csucsra, ahonnan a fiatalember egyedül tért vissza és odalent közölte a rendőrséggel, hogy apia a meredékből lezuhant. A helyszínére segítőexpedíció ment, ahol súlyos sebesüléssel találták Max Halsmann, de az expedíció vezetője nyomban konstataálhatta, hogy a sebek nem zuhanástól származnak. A közelben egy véres követ is találtak, amelyből azt következtették, hogy Halsmannt agyonütötték. A fiatalember a gyilkosságot a leghatározottan visszautasítja. A rendőrség azonnal jelentette az esetet az innsbrucki ügyészségnek, ahonnan bizottság fog kiszállani a tett színelvére.

— Zátonyra futott és elsüllyedt egy csónak Hassel és Cramer repülőikkel. Kopenhágából jelentik: A délgrönlandi tartományfőnök távirati jelentése szerint szeptember 6-án négy mérföldnyire a Simintak-Fjord torkolatától, zátonyra futott és elsüllyedt egy csónak, amelyen Hobs tanár tartózkodott hét kísérőjével, közöttük Hassel és Cramer grönland-repülőikkel, akik a csónakot bérelték. A csónak valamennyi utasa partra tudott uszni. Két grönlandi, aki szintén csónakon tartózkodott, egy segélycsónakkal Kanganianba evezett, hogy segítséget hozzon. Kanganianthól élelmiszerekkel és számmokkal felszerelt segítőexpedíciót küldtek ki, hogy a hajótörötteken segítsen és esetleg kiemelje az elsüllyedt csónakot.

Művészi
perzsaszőnyeg
szű, őt gobelin, karamini függöny, külföldi tonalak, szövökletékek legelőnyösebb beszerzési forrása.
SCHULHOF EMILNE
Oradea, Str. E. Cluj (Uj-Kelet) 14.

Iskolás
leányának v. fiának
Iskolás harisnyát
Iskolás Szvettereket
Iskolás egyenruhát
Iskolás egyensapkát
Iskolás egyenkötényet
valamint
Iskolai intézetekben
előírással
ágyneműt és fehérneműt
szolid áron és tartós
kivitelben, csak a
Hercules-Áruházban
Cluj, Cal. Reg. Ferdi-
nand 12. vásároljon.

Teljes üzemenben az ujonnan kibővitett

NERVA SZANATORIUM Cluj

Az eddig közbizalomnak örvendő **vezető orvosokon** kívül sikerült a nőgyógyászati és belgyógyászati osztály részére neves orvosokat megnyerni. Speciális gyógykurák, hízó és fogyasztó kurák, röntgeno-, psicho- és hypnotherapiail kezelések, mindenféle gyógyfürdők, dietikus konyha.

Napi ellátás: I. oszt. 350. II. oszt. 250. III. oszt. 150.

Igazgatóság.

Az isteni szikra

Irta: Hátszegi Ernő

Pokoli látma van, A marógépek bugó turbinája fölembe zúgja ennek a lihegő bábelnek hangzavarát. Sajgó kezemben durva véső remeg és tudom, mint fújtató működik, amikor a karcu kalapáccsal rásujtok a vésőre. A vágó alatt füstölög a keményre öntött százhusz HP-es vashenger. A füstnek biztató szaga van és én újra és újra rácsapok a véső fejére. Hiába, A véső nem akar belévégni a kemény vasba, pedig már látom: Monsieur Dupont érdeklődve figyel, hogy a darab sokára fog-e elkészülni.

Az idegeim eddig jól működtek. De most, hogy hiába feszítettem meg ismét, amikor a vésővel rácsaptam a kalapáccsal most, hogy hiába csöpögött a homlokáról rá a füstölögő százhusz HP-es vashengerre az izzadságom, most kezdtek felmondani a szolgálatait.

Dupont ur inkelt. Idegesen hátul fordítottam neki és még egyszer rásujtottam minden erőmből a vésőre. Hiába erőlködtem, a véső csak nem vágott bele a kemény vasba. Egyetlen tízezermilliméterrel sem hatolt előbbre. Az az ötletem támadt, hogy súlyosabb kalapáccsal kerítsek. A raklárból egy és fél kilós kalapáccsal tértem vissza. A vésőpadnál már ott állott Monsieur Dupont és a harmadik esztergapadtól Barcoelli, az olasz, csipőre tett kezével figyelte, hogy mit kezdek az egy és fél kilóssal.

A vésőt rátettem újra a százhusz HP-es henger vasára; a hatalmas kalapáccsal a magasba lendítettem és kinyújtott karral minden erőmből rásujtottam a véső fejére. Ereztem, hogy az állkapocszaim is megfeszülnek. A lábaim is remegtek. Újra és újra rácsaptam a véső fejére. Szinte rengett belé a emelet és most már Barcoelli is odajött. A verejték kiütött rajtam, az ingem a hátamhoz tapadt. Monsieur Dupont pedig az ajkát rágta. Barcoelli gunyosán mosolygott és a negyedik esztergapadtól Psemenszki felfigyelt. Már az utolsó simításokat végezte ő is a darabján.

És én megfeszített idegekkel, megfeszített izmokkal, kidülledt szemekkel, ott álltam a vésőpad előtt, kivettem a darabot, majd újra beosztítottam és újra és újra rácsaptam az egy és fél kilós kalapáccsal a véső fejére. A százhusz HP-es vashenger meleg füstöt eresztett meggyötört arcomba. A véső feje már szétlaposodott és attól kellett félnem, hogy a kezemben darabokra török s a nehéz kalapács a kezemre zudul.

— Na, gyereünk márt Mi lesz? — szólt reám Dupont. Meddig várják még a darabra?

Barcoelli kajánul felkacagott. Odajött

Psemenszki is. Az ötödik esztalgót pedig felfigyelt Meidinger Franz.

A kezem szinte megmerevedett. Egész testem sajgott. Gépiesen, nyitott szájjal, lihegve csaptam rá újra és újra a forró vésőre. És hiába, a véső még sem akart belévégni a kemény vashengerbe. Tehebbentül kinlódtam az ércel. A véső mindig visszapatlant és én éreztem, hogy már nem bírom tovább. Dupont pedig kegyetlenkedve förmedt rám:

— Vagy tud dolgozni, vagy lépjen ki. Nézze, már az egész lénc meg kolett álljon magáért. Jelentse a munkavezetőnek, hogy nem képes elvégezni a magára bízott munkát.

Most Barcoelli is közbeszólt:

— Le fogjuk vonatni az óradíjából idővesztéséigüknket...

Még egyszer rásujtottam a véső fejére az egy és félkilós kalapáccsal. Minden erőmből, de hiába, a konok vas ellenállt.

Nagyon fáradt voltam.

Lehorgaszítottam fejemet és aszembe jutott, hogy holnap ismét munka nélkül fogok ödöngeni a buvárdokton és ez a gondolat még annál a halálos férdadságnál is borzasztóbb volt, mint amely most erőt veti rajtam. Karomat lebecsélőttem és a kalapács a padlóra esett.

Felnéztem. Idegen, durva arcok meredtek rám és megpillantottam az ötödik esztalgapadtól Meidinger. Leállította a gépet és felém indult.

Vel ahogy megnyugodtam, Sajgó karjaimból mintha darabokban esett volna ki a merevség.

— Mi az fiam, mi történt magával? — kérdezte emberségesen Meidinger.

Nem mertem megszólalni. Psemenszki válaszolt helyettem:

— Nem képes a darabját elkészíteni. Az egész lénc megáll.

— Nézze Franz, ezzel a rettenetes nagy kalapáccsal kinlódom és a véső még sem vág.

— Ne busuljon — biztatott — vegye a kezébe a kis kalapáccsal és csapjon vele könnyedén rá a vésőre, majd meglátja, menni fog. És megmutatta.

Ugy tettem. Könnyedén fogtam meg a karcu kalapács nyelét. Nem görcsösen és merevn, mint az egy és félkilós. Ugy fogtam a kezembe a kalapáccsal és a vésőt, mint két könnyű műszert és ritmikusan rábillenttem a véső fejére. És ime, a véső belévégött a vasba; a darab percek alatt elkészült.

És most tudtam, hogy tulajdonképpen ez a ritmikus billentés az isteni szikra... s hogy ezen az isteni szikrán épült fel és nyugszik a kozmosz.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszer közlésnel egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állastkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetés díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 25 lej, előfizetőknek 150 lej.

Utazók! BERKOVICSNE

vendéglője megnagyobbítva
Oradea, Str. Nicolai Iorga 19.
Zökönlő. Mérsékelt árak. Kitűnő házikonyha

Svábbogarakat

muszkákat...
szan kirtja Svabokkal. Hivatalos bizonyítvánnyal garantáltan méregmentes. Embernek, háziállatnak teljesen ártalmatlan. — Egy csomag elegendő teljes kiirtáshoz. Utánvétel 55 lejért szállítjuk. — Vizonteladóknaq rabatt. **Mythos Vegyi- művek Rt., Braşov, Telefon 4-32.**

Figyelem!

A jártak Erdély-szerte elismert tisztán kezelt és frissen olvasztott

libazsír
és
libabőr
5 kg.-tól feljebb, a legolcsóbb napi árak mellett.
Friedmann M., Oradea
Nagypiac-tér 11. sz.

T. Hölgyeim! Tekintsék meg saját parókákat

készítményű bubí, transzformató, posztise...
Hat hónapos vilányos ondolálás, speciális, festés és minden különlegességek e szakmában. **MUSSA, Cluj Str. Memorand. 10**

Oktober eslejsere kiadó egy szépön butorozott teljesen különbejárata szoba két-három személynek a belvárosban. Ötvös-utca 12.

Gyógyszerész gyakornokot keresek. Személyes jelentkezés Clujon, Gyufagyár-utca 61 alatt.

Kereskedősegéd, kézmű, divat és konfekcióban jártas állást keres. Szombaton zárva" jellegre.

Gyermekkosci és játékaru gyár azonnal szállít a legolcsóbban gyermekkosci, gyermekbiciklit és hájtányokat **Matta Iános** Oradea, Str. Anonima No 3.

Paplan, matrác, párna legolcsóbb és legjobb
Schwartz Jakab
Calea Victoriei 10. szám.

HEBE
a legjobb gyógy- és borviz már 10 üveg rendelésnel is engrosárakban házhoz lesz szállítva. Megrendelő hely a főterakat és vezérképvisletnél:
Coloniale FISCHER
Calea Reg. Ferd. 28-a. Varosi épület

Erdélyrészi Csillárraktár R.-Z. rádió-osztály

Cluj, Str. Memorandului (Unió-utca) 1. szám

Raktárra érkeztek legújabb típusu rádió-cikkek: hangosan beszélők, fejhallgatók, anódpótlók, kiték, gyári és saját készítésű készülékek.

Készülékeinket helyiségünkben üzembem bemutatjuk s azokért szavatosságot vállalunk

Eladás nagyban és kicsinyben.

Pályázati hirdetés

A targumuresi izr. iskolaszék pályázatot hirdet tanítónői állásra. Pályázhatnak olyan okleveles tanítónők, akik jogosítva vannak 7 osztályu elemi iskolában tanítani.

Pályázati határidő szeptember 25. Fizetés meg egyezés szerint.

Az Iskolaszék.

Érettségire
középsokolai, nolgári és magánvizsgákra előkészít
GALBÓCZY magántanfolyam
Budapest, VIII. Mária Terézia-tér 3. szá

— Madridi levél. Spanyolország a férjek eszményi hazája. Egy előkelő madridi hölgy sohase megy ki az utcára a férje nélkül gyalog. Kávéházban nem ülhet. Csak az előkelő délutáni teákat látogathatja, melyeket nagy szállodákban rendeznek magas beléptidíjak mellett, úgyhogy a közönség választékos voltaért mintegy keszkeskednek. A nők a színházakban csak páholyokban foglalhatnak helyet, férjük társaságában, csak gépkocsin, vagy hintón tehetnek sétát délután négytől ötig. Ha nincs autómobiljuk, akkor ottól maradnak. A lányok még a moziba is csak nőkisérővel mehetnek, zárt páholyba. Ezeket a kíséretet carabina-áknak nevezik. Az idegen nőknek ezzel ellentétben minden meg van engedve, minden illik. Madridban különösen a francia hölgyek számosak. De bármennyire is szigorúak az erkölcsök a bálakon hajnalig mulatnak a családok. Általában az éjszakai élet virágzik, mind télen, mind nyáron. A színházak feltüzengykor kezdődnek s utána a nézők vendéglőben vacsoráznak. Reggel tíz órákor nyitják ki a boltokat, de tízenegyre a város kihalt. Ami az étkezést illeti, az egyes fogások között csak a délamerikai spanyolok isznak pálinkát, a madridiak inkább a bort kedvelik, a portóit a xerest és az ürmöst. Rengeteg a bár. Egyikből kimennek, a másikba bemennek. Pörkölt mandulát, olajbogyót, izletes és sózott buzaszemeket ropogtatnak, hogy a bor annál jobban csusszék.

Hölgyek figyelmébe!

Kérjük kötött Costum-kirakatainkat megtekinteni.

ARAK:

Tiszta gyapju	Lei 1190.-
Kaschka gyapju	" 1400.-
Gyapju Sport	" 1500.-
Gyapju selyem	" 1800.-

HELIOS
Harisnya és keztü-áruház. — Főter 7.

— Zár alá vették a monzai halálautót. Milánóból jelentik: A monzai tömeges katasztrófa miatt az ügyvészség zár alá vettette Materrassi és Foresti versenykocsiját, hogy megállapítsa, vajon összeütközés idézte-e elő a szerencsétlenséget. Az olasz sajtó hibáztatja, hogy a versenyrendezés nem gondol a közönség biztonságára, pedig tudhatta volna, hogy a mai versenypályák és különösen a monzai nem felelnek meg a fejlett automobiltechnika következményének. Lehetetlen állapot az, hogy a száguldozó autók néhány méternyi távolságban süvitsmenek el a közönség soraik előtt. Ha a monzai versenypálya alacsonyabban fektüdnék és a közönség számára fontartott hely jóval magasabb volna, akkor nem fordulhatott volna elő a szerencsétlenség, tehát haladéktalanul modernizálni kell a versenypályákat.

Az öss
(Cluj-Kolud.) Az e nepek köve Különösen sorsban ez az árak ajánlatok és csekély a közt mozog egyébként nyolítottak. Az árpau szilárdult. 4,80 és 5,80 áron volt vaí érpát. Ennek ellen sokon olcsó áron is kap ben is gyv lehelősen. Tengerib haté volt es nos ajánlat 9,50-9,60 k. A délau

A néme gyarap a bank

Köln, sze Kölben: tar met bankár ser titkosta nyitójában kifejezést. élet stabiliz ban fog fol éveken. Adenauer ros nevében Ezután Cur ügyi minisz örömmel áll zeti vagyon ló gyarapoz ez a töke m van. Figyel közép- és támogatják lyezése alk geti, hogy a becsületes következnie ma ez a ga Louis Ha referátuma venháromév vendő néme Dawes-terv

DEVIZA

Zürich...
Newyork...
Lor'on...
Pari...
Milano...
Prága...
Budapest...
Belgrad...
Bukarest...
Varo...
Pecs...
Berlin...

Közgazdaság

Lanyhuló tendenciát mutat a gabonapiac

Az összes gabona-félékben lemorzsolódnak az árak

(Cluj-Kolozsvár, szept. 14. Az Uj Kelet tud.) Az e heti gabonapiac a zsidó ünnepek következtében nagyon ellanyhult. Különösen a búzapiacra észlelhető elsősorban ez az ellanyhulás. A Bánátiában az árak lemorzsolódtak s már 7,15-ös ajánlatok érkeznek. A mezőségről is igen csekély a kínálat s az árak 7,20-7,30 között mozognak. A múlt hét folyamán egyébként nagyon kevés buzaüzletet bonyolítottak le.

Az árpaüzlet Beszarábiában kis mértékben szűkült. Az árak, minőségek szerint 4,80 és 5,80 között variálnak. Ezek az árakon volt is néhány ajánlat. A moldovai árpa lényegesen olcsóbban kínálják. Ennek ellenére az erdélyi leadó állomásokon olcsóbban és pedig 5,80-6 lejese áron is kapható. Az üzlet ebben a cikkben is gyenge, az elhelyezés pedig meglehetősen nehéz.

Tengeriben az üzlet, amint előre látható volt csendes maradt. Egy-egy vagon ajánlatok vannak, a mezőségi árak 9,50-9,60 között variálnak.

A délamerikai tengeri-kötések szeptem-

berben kerülnek lebonyolításra. Tekintve tehát, hogy a fogyasztók nagyrészen délamerikai tengerivel látják el magukat, egyelőre ebben a cikkben kevés üzlet várható.

A rozepiacot általánosságban üzletlenség jellemzi. Háromszék állomáson csekély kínálat mellett az árak 6,20-6,30 között mozognak.

A zabüzlet lanyha. Bihar, aradi és bánáti állomásokon az árak 6,5-6,10, a mezőségen pedig 6,10-6,15 között variálnak. A lisztüzlet az aradi Neumann-malom 70-80-as beosztásos jegyzéséhez igazodik, december végéig történő szállítással 10,80 jegyzés mellett. Ezzel szemben a bánáti malomok legfeljebb október végén lebonyolítandó szállításokat 10,50-10,60-nal jegyeznek. Általában a lisztükben még mindig nincs megfelelő kereslet.

A gabonaüzleteket nagyjában mindenki lebonyolította még a zsidó ünnepek előtt és valószínű, hogy az ünnepek lezajlásaig mindenki tartózkodni fog üzletkötésektől, mivel nem tudni előre, hogyan fog kialakulni a piac.

A német nemzeti vagyon gyarapodását konstataáltak a bankarkongresszuson

Köln, szept. 14. Tegnap kezdte meg Kölnben tanácskozásait a hetedik német bankarkongresszus, amelyet Riesenher titkóstanácsos nyitott meg. Megnyitójában annak a reményének adott kifejezést, hogy a német gazdasági élet stabilizációja ugyanolyan tempóban fog folytatódni, mint az utóbbi években.

Adenauer főpolgármester Köln város nevében üdvözölte a kongresszust. Ezután Curtius birodalmi gazdasági ügyi miniszter emelkedett szóra és örömmel állapította meg a német nemzeti vagyonnak az utóbbi években való gyarapodását, de hozzátette, hogy ez a töke még mindig várokozásokon alul van. Figyelmezteti a bankokat, hogy a közép- és kisipar még mindig nem támogatják kellőképpen a pénzek kihezelyezése alkalmával. Hosszasan fejtegeti, hogy a töke és a munka között becsületesebb kiegyenlítődésnek kell következnie. A német kormánynak ma ez a gazdaságpolitikája.

Louis Hagen kereskedelmi tanácsos referátuma következett ezután. A hetvenháromeves, nagy tekintélynek örvendő német pénzügyi szakember a Dawes-tervek és Németország pénzügy-

ügyeiről tartott érdekes beszédet, a melyben kihangsúlyozta a magángazdálkodás előnyeit az állami privilégiumokkal szemben.

Hans Fürstenberg a berlini Handlungsgesellschaft egyik tagja a háború pénzügyi kapcsolatairól beszélt és kifejtette, hogy a háború minden körülmények között, még győzelem esetén is, gazdasági leromlást hagy maga után. Minden állam kölcsönök igénybevételeivel és adók felemelésével igyekszik rendbehozni gazdaságát.

A kongresszus három napig fog ülésezni.

A kisüstösök kartelljé alakítottak a gyümölcs-termelők ellen. Nagyváradról jelentik. Nagyváradon és egész Bihar-megyében nagy elkeseredést keltett a gyümölcs-termelők és szőlőbirtokosok körében egy leghalibb, a napokban alakult kartell. A kisüstön főzők és gyümölcsiparlat készítőik fogtak össze az árak letörése érdekében. Az idén az első fagyok, majd a nagy szárazság, mint emlékeztetes, óriási károkat okoztak a gyümölcs-termésben. Rossz volt a körte, barack, alma, cseresznye termés és egyedül a szilva mutatkozott kiadósnak. A gyümölcs-termelők utolsó reménye maradt a dusnak mondható szilvatermés, de már ennek is vége. A kisüstön főzők, akik ilyenkor a szilvatermést össze szokták vásárolni elhatározták, hogy másfél lej-

nél nem adnak többet a szilvaért s a kartell érdekében egymásközött magas pótlékat kötöttek ki. Sajnos, ez az árletörén nem párhuzamos a vásárló közönség érdekeivel, mert a kisüstös szesztermékek olcsóbbodása nem következik belőle tisztán az érdektársaság javára szolgál s hogy tervüket megvalósíthatták a megkötött exportképtelen termelőkkel szemben, szintén a romániai beteg gazdasági viszonyok egyik tünete.

Franciarszági diótermés. A Kereskedelmi és Iparkamara Franciaországból beszerzett információk alapján közli az érdekeltekkel, hogy az idei francia diótermés a közepesnek egynegyed-egyharmad részét teszi ki, úgy hogy még a bel-földi fogyasztást sem fedezi, hanem importra szorul. Tájékoztatásul közöljük

az augusztusi dióárakat: „Grenobles” dió kb. 37 dollár, „Marbots” dió kb. 34 dollár és „Cornes” dió kb. 32 dollár volt 100 kg.-kint.

A kereskedelemügyi miniszter üldözöbe veszi a kukorica-uzsorásokat. Bukarestből jelentik: A kereskedelemügyi miniszter a nagymérvű kukoricahiányra való tekintettel rendeletet intézett az összes kereskedelmi és iparkamarákhoz, amelyben szigorúan utasítja őket, hogy állandóan figyeljék a kukoricával spekuláló üzleteket. Szigorú büntetést kapnak mindazon kereskedők, akik összegyűjtik a kukoricát, hogy spekulációval felemléjk az árakat, de büntetést kapnak azok a kereskedők is, akik más módon előidéz- zik a kukorica árak felemelését.

Megnyilt a RECORD-SÖRCSARNOK

Cluj, str. Iuliu Maniu (v. Szentegyház-u.) 3. szám alatt!

A Record-sörcsarnokban kizárólag a Temesvári Sörfőzde Record-Special és English Porter sörei kerülnek csapolásra!

Elsőrendű konyha
Estéknként Puskás Béla zenekara hangversenyez.

Uradalmi borok
Szolid kiszolgálás

Róth
cipész átköltözött
Unió-u. 9. szám alá

Német és románban
perfekt, irodai munkálatokban
jártas, jó megjelenésű
embert

elárusítónak

felveszek. Szakmabeliek
előnyben. Írásbeli ajánlatok:
Fischer-üvegüzlet,
Cluj címre intézendők.

TÖZSDE

DEVIZÁK	Valutapiac 1928 szeptember 14 (Rador)									
	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork	
		Nyitás	Zárlat							
Zürich	3185-3190	—	—	4925	3175	1104375	13368	64967	192550	
Newyork	165-1625	51937	51945	2501	16468	37370	70980	3375	—	
London	83-804	25175	2520	12425	80050	2783	344350	16372	480987	
Paris	645-650	2123	20280	—	645	224050	2772	13177	39050	
Milano	86-870	2716	271650	13380	865	3000	3712	17650	523	
Prága	400-402	1539	1539	—	89	170025	2103	—	29650	
Budapest	2881-2890	90350	903450	—	2880	—	12368	56827	—	
Belgrad	—	91275	913	—	290	10850	1247	593350	176	
Bukarest	—	316	316	1560	—	345	431	2055	6150	
Varsó	—	5820	582250	—	1870	6432	7957	37830	—	
Pécs	2330-2335	7317	7318	—	2330	80250	—	47542	—	
Berlin	3940-3945	12319	12374	—	3935	13670	16913	80350	—	

Száz lej árfolyama: Zürich (uto) 316, Páris 1560, Budapest 3494, Bécs 3175, Prága 2055

A CLUJI
TACAMUL
ezüstárugyárban
készült
minden darab evőeszköz és dísztárgy ezen
gyárjellel van ellátva.

800-as finomság!
Gyártmányaink minden jobb ékszerüzletben megrendelhetők. - Vízszinteladóknaik:
"TACAMUL"
Ezüstárugyár, Cluj,
Strada N. Iorga 11/A
Telefon 4-82. Sürgőnycim: "Tacamul"

SPORT

A vasárnap sportja

(Cluj-Kolozsvár, szept. 14. Az Új Kelet tud.) Szeptember 23-án kezdődik Kolozsváron az őszi bajnoki szezon. A bajnokságok előtti utolsó vasárnapot most is arra használják fel csapataink, hogy barátságos mérkőzések keretében vegyenek alapos tréninget és biztosítsák a játékosok fitt kondícióját. Az utolsó vasárnap a Románia-KAC barátságos mérkőzés kerül sorra, amely iránt annál is inkább nagy az érdeklődés, mert a két csapat komplett állítással még nem szerepelt tavasz óta és így a csapatokat ugyszólván nem ismerjük.

Ezt megelőzőleg a kolozsvári lelkes amatőrök egy újabb csoportja fog bemutatkozni a pályán. A klinikai orvosok állítottak össze futballcsapatukat, melyben néhány aktív futbalista is szerepel. Ellenfelük a futballbírák csapata lesz, amelyben az összes kolozsvári ismert és kevésbé ismert bírák szerepelni fognak. A futballbírák csapata a következők: Sugár, Grimm, Tirlea, Siara, Csöves, Goldstein, Fövényi, Ciurek, Saliceanu, Nagy Lajos, Winkle.

A Haggybor vezetősége ezután kíván tagjainak boldog új évet.

Haggybor-közlemény. A vezetőség a tagok tudomására hozza, hogy az egyület klubhelyisége a City-kávéházban van, ahol az összes szakosztályok megbeszéléseit tartják. A szakosztályvezetők és az elnökség tagjai is ott adnak felvilágosításokat.

Románia nemzetközi teniszbajnokságát október 10-én rendezi meg a bukaresti Tennis Club. A versenyeken — bukaresti jelentés szerint — Kehrling és Takács magyar bajnokok a cseh Kozeluh, Mecenauer, Menzel az olasz J. de Martino és Romolo aszszony is részt vesznek. Ha a meghívott külföldi vendégek tényleg megjelennek Bukarestben, úgy a nemzetközi bajnokság Európa egyik legszebb teniszversenye lesz.

Három új román országos atlétikai rekord. Bukarestből jelentik: Az ONEF stadionjában szerdán — külön bejelentett rekordjavítási kísérlet keretében három bukaresti atléta három új országos rekordot állított fel: A 60

בתיבה והתיבה טובה
BOLDOG ÚJÉVET KIVÁN
Az Erdélyi Zsidó Arvagondozó Központi irodájának tisztviselő kara.

בתיבה והתיבה טובה
Az Arvagondozó helyi csoportjainak és a zsidó gyermekvédelem valamennyi barátjának Boldog újévet kíván
Az Erdélyi Zsidó Arvagondozó Központi Bizottsága.

בתיבה והתיבה טובה
ELSŐ MÁRAMAROSI HAJLITOTT BUTOR ÉS MÁRUGYÁR Sighetul-Marmarosei Boldog újévet kíván t. vevőinek.

בתיבה והתיבה טובה
Máramarosi Szeszfinomító Rt. Sighetul-Marmarosei Boldog újévet kíván t. vevőinek

בתיבה והתיבה טובה
Müller Antal nagykereskedő Sighetul-Marmarosei Boldog újévet kíván t. vevőinek rokonainak és ismerőseinek.

בתיבה והתיבה טובה
Stern Nándor divatárkereskedő Sighetul-Marmarosei Boldog újévet kíván t. vevőinek és jóbarátainak.

בתיבה והתיבה טובה
Dr. Fried Abrahám a Máramarosi Zs. N. Sz. elnöke és neje Máramarossziget Boldog és munkás üjszöntőt kíván nekik és barátainak.

méteres síkfutásban Harjen 69 mére ja vitotta Albrich 1926-ban felállított 7 mp.-es rekordját, Lazar pedig 1000 m.-en 2 perc 55.6 mp.-cel állított fel új ifjúsági rekordot Végül Popovici az if-

jusági 300 méteres síkfutásban 39.9 mp.-cel ért el új rekordot. Az új rekordokat az FSSR hivatalos kiküldöttjei jelenléteben állították fel.

A Nerva szanatórium új korszaka

A Nerva-szanatórium, amely az ország egyik legjobban felszerelt magángyógyintézete, mint ismeretes, pénzügyi zavarokkal küzdött, amelyet azonban a szanálásra kiküldött bizottságnak sikerült elhárítania. A jól bevált szanatórium azonban függetlenül ettől a pénzügyi tranzakciótól, továbbra is tüzembe marad. A Nerva-szanatórium szanálására kiküldött bizottság már eddig is olyan munkát végzett, amely a legjobb reményekre jogosít. A szanatóriumot gazdasági tekintetben gyökeresen újjászervezik és az ottlévő és megbeszélendő betegek ellátását és kényelmét fokozott mértékben biztosítják. A szanatórium új vezetősége a rendelkezésre álló anyagi források révén biztosítja a betegek nagy komfortját.

A szanatóriumban ezennel is szívesen veszik a helybeli és vidéki orvosok által beutalt betegeket. A betegek ellátására és kezelésére pedig a beutaló orvosok a legteljesebb ingerenciát gyakorolhatják, maguk járhatnak be a beteg kezelésébe és

ellenőrizhetik a beteg ellátását. A szanatórium orvosi kara készséggel áll rendelkezésünkre mindenben a beutaló orvos intézkedéseinek am: mindenképen alkalmas a paciens bizalmának fokozására.

Az intézet eddigi felszerelését ki fogja bővíteni és a jövőben sebészetre is berendezkedik. Kolozsvár legkiválóbb szakorvosai fogják az operatív beavatkozásokat eszközölni, úgy, hogy a szanatórium voltaképpen reneszánszát éli. Az új vezetőség gondoskodott arról, hogy ne csak a módos betegek, hanem a szegényebb osztály is hozzájusson a szanatórium által nyújtott kedvezményekhez. Az ellátási díjakat a következőképen állapították meg:

I. osztály: napi 350 lej, II. osztály: 250 lej, III. osztály: napi 150 lej.

A Nerva-szanatórium újjászervezésének híre városszerte nagy meglepedést keltett. A város higiénája feltétlenül csorbát szenvedett volna, ha ez a kitünő intézmény megszüntette volna működését.

Jakobovits Imre a Máramarosszigeti Izt. Nőegylet főtitkára
BOLDOG ÚJÉVET KIVÁN
ügyfeleinek rokonainak és jóbarátainak.

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Péntek: Arácska. (Rátkay Márton vedéjgátékával. Napi bérlet 4. sz. A. Szám 18.)

Szombat: A házibárát. (Ujdonság először Poór Lili föllépésével. Premier-bérlet 4. szám. Szám: 19.)

Vasárnap fél 3-kor: Cirkuszhercegnő. Mozihelyárrakkal: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Karácsonyi Ili, Solyom Gy. föllépésével. Szám: 20.)

Vasárnap 6-kor: A házibárát. (Ujdonság 2-odszor. Szám: 21.)

Vasárnap háromnegyed 9-kor: Drótoslót. Hétfőn: A házibárát. (3-adszor. Napi bérlet 4. szám C. Szám: 23.)

Kedd: A házibárát. (4-edyszer. Napi bérlet 5. szám A. Szám: 24.)

Divatlapok
az őszi és téli szezonnra megérkeztek és olcsón kaphatók
Király János
könyvkereskedésében, Fötér 15. Cluj (Plebánia épület)

Rátkay Róth bácsi szerepében. Csütörtök este a Hivatalnok urak-ban Rátkay Márton mint drámai színész mutatkozott be a kolozsvári közönségnek. Hallottuk, hogy Reinhardt tavaly tárgyalt vele két-három drámai szerep eljátszására és olyan szerződést ajánlott neki, mint Moissinak. Aki látta őt Róth bácsi szerepében és hallotta bölcselkedéseit, aki látta drámai jelenésében, amint az öreg ember leleplezte tudta magát ahogy el-fehéredett és néhány gesztussal és néhány szóval kirobbant belőle a tárgikum fájdalommal súrtott pátoszsa, aki látta egy művész alakításában, egy emberéletnek percek alatt való összeomlását, megdöbbenve konstataulta, ez a színész a könnyű sulyu szinpadí alkotásoknak opretnek szolgáltatja ki energiáit. Rátkay a drámában nagy és itt egész művész. A darabban a kolozsvári drámai együttes legjobbjai szerepeltek. A közönség egy nagy színházi élménnyel gazdagodott.

A színházi legenda hírei:

Ma este lesz a Házibárát premierje. A legszenzációsabb magyar ujdonságnak, a Házibárát-nak ma este lesz a Magyar Színházban a bemutató előadása. A Házibárát első részét a korán elhunyt nagy tenetségű Szenes Béla (a Nem nősilők szerzője) írta, a befejezés pedig a Női Karoly műve. A Házibárát négy estén szerepel a színház műsorán: Szombaton vasárnap (6-kor), hétfőn és kedden, de bizonyos, hogy azután is még sokszor fogja zsufolásig megtölteni a színház nézőterét a közönség, valahányszor a Házibárát-ot fogják adni.

A régi nyár. Száz estén megszakítás nélkül játszották Budapesten a régi nyár című fordulatot, hangulatos, színes revü operettet s száz estén egyetlenegy hely sem maradt üresen a nézőtérén. A régi nyár lesz a jövő hét nagy színházi szenzációja Kolozsvárott. Főszereplő: Kondor Ibolya. A próbák serényen folynak a régi nyárból.

Cirkuszhercegnő: mozi-helyárrakkal Karácsonyi Ili, Betegh Bébi, Miklóssy Margit, Kőszegi Margit, Solyom Győző, Thász Aladár, Leővey Leó, Selmezi Mihály játszik a főszerepeket a Cirkuszhercegnő vasárnap délutáni előadását. Ezen a délutáni előadás a helyárrak: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Jegyek előre vált-

Hirdessen az Új Keletben

VEGYEN 1x1 RUHÁT

vagy kabátot nálunk; amilyen biztos, hogy

2x2=4

époly biztos, hogy meg lesz elégedve!

G. BOSCHAN

NEUMANN M. UTODA

CLUJ, FÖTÉR

DÉRI

legjobb! SZÖRMEÁRUHÁZ legrégibb!

CLUJ

Str. Memorandului 3. Telefon 12-12

Málnási SICULIA gyógyvíz

az összes hasonló gyógyvizek közt a leghatásosabb.

A köhögést, rekedtséget, torok, gége-hurut tünetelt enyhíti. A gyomoréret és nyomást gyökeresen megszünteti. Epebántalmaknál kiváló. — Kapható mindenütt

Központi elárusítás: Oradea, Strada Saguna No 17.

Az Új Kelet roshasanai melléklete

5689.

Tisri 1.

Mi háritja el rólunk a balvégzetet?

Roshasana ünnepi elmélkedés — Irta: Dr. Eisler Mátvás főrabbi

„Ezer esztendő a Te szemedben annyi, mint a tegnapi nap amely ő eltelik — mily gyorsan!” A zsoltárköltő e felkiáltása örök veretű kifejezése az ember panaszáinak saját esendősége és az élet mulandósága miatt. És mikor szólott a gondolat inkább szívünkhez mint újév napján, amidőn két esztendő határmegyénél állva, önkéntelenül is eszünkbe ötlök hogy ismét közelebb jutottunk minden ember utjának végállomásához, a sötét sírhoz. „Az ember eredete a porból van és végzete — a porhoz tér vissza.” Zokogó imádság könnyes szavai így törnek fel remegő ajkainkról e napon és szemünk elhomályosuló tükrében halvány árnyképek jelennek meg, azoknak drága képei, akik korábbi években még mellettünk állottak imába mérülve, de már üres a helyük, mert elpihentek a halál hideg kebelén. De amíg látja is az ember a napot, míg az élet verőfénye tükröződik szemében „életét viszi harcra a kenyérért”, az édes, tápláló kenyérért, keserű küzdelembe veti az ő nyomoruságos kis életét. Mintha nem tudna eleget tenni magának az élet esendőségének leírásában, az imaköltő pajten, ugy halmozza egymásra a hasonlatokat, hogy kellően érzékeltesse napjaink gyors emulását. Az élet, ugymond, hasonló törékeny cseréphez, aszott fűhöz, hervadó virághoz, tűnő árnyékhoz, elszáradó fűhöz, fuvó szellőhöz, felszálló fűhöz, elroppanó álmhoz. De ezek a megkapó hasonlatok nemcsak életünk rövidségét és mulandóságát festik nagy, kifejező erővel, hanem találó közvetlenséggel tükröztetik az emberi bűnök változatos sokaságát is, amelyek életünket oly siralmasá, bennünket oly nyomorulttá tesznek. Cseréphez hasonló az ember élete, amelyet önmaga sem becsül sokra, vagy éppen semmire, amelyet, mint értéktelen cserépet sokszor maga összetör, maga eldob magától. Aszott fűhöz hasonló az emberi élet, mikor a gyűlölet tüzhulláma perzseli meg, amikor hadiszerek kezei és lovak patái tipornak keresztül rajta. Hervatag virág az élet, amikor nem itálja a szeretet harmatcseppje és elszáll belőle a jóság édes illata. Tűnő árnyék az élet, amidőn nincs erkölcsi tartalma, amidőn szorgalmas munkás és fáradhatatlan tevékenység nem tölti be minden egyes napját. Oszladozó fűhöz hasonló az olyan ember élete, aki megcsalatoztatta a beléje helyezett várakozást, vagy bizalmat, akinek szívtelensége szárazon hagyta a benne reménykedő lelkeknek pázsitját. Miként a forró szellő megborzoztatja az érzékeny testet, ugy a szívtelenség is viszont ridegséget kelt maga iránt, hogy kiellenő váljék miatta az élet. Miként a felszálló füst elsötétíti a levegőt és visszahulló kormával beszennyezi a tüzhelyet, ahonnan felszállott, ugy a harag is vakká tesz, mert igaztalan megítélés kódéba burkolja környezetünket és nemtelen cselekedetek szennyeivel mocskolja be életünket. És végül álmhoz hasonló az élet, ha az élvezetek mámorá-

ban, a szórakozások szédületében, a kicsapongások gözködében telik el, álmhoz, amely ő mily gyorsan elroppen, és akkor mily szörnyű lesz a felébredés!

És mégis, nem elháríthatatlan sorsa az embernek, hogy élete rövid folyás után nyomtalanul merüljön el az enyészet tengerében, hogy a bűnök áradatából sodortatva vakon menjen elébe elkerülhetetlen végzetének. Roshasanának szent hatalom adatott fölöttünk, hogy erőt és bátorságot öntsön elbágyadt szívünkbe, amidőn esendő bűnös életünk szemléletének sulya alatt már-már összeroskadunk. Ime, a sáfár hangjaival megváltó igéket hirdeti nekünk ünnepünk: „megterés, imádság és jó cselekedet elhárítják tőlünk a balvégzetet.”

„Tösuvo” — megterés — ezt harsogja szívünkbe a sófárnak tekio hangja. Hacsak egyetlen bűnös gondolatot, vagy rossz cselekedetet hányhatnánk szemére önmagunknak, ha életünknek, vagy a most letelt esztendőnek csak egyetlen napját bélyegezte volna meg a tudat, hogy nem használtuk fel Isten akaratát szerinti, sőt inkább annak ellenére vesztegettünk el léha semmittevésével, hogy éppen önmagunknak, vagy másoknak ártó cselekedetekkel, a tekió' megrázó hangja akkor is magunkbaszállásra, őszinte megbánásra kellene hogy serkentsen bennünket. Hát még ha el kell ismernünk, hogy egyetlen napja az évnek sem mult el ugy, hogy ne vételtünk volna Isten és ember ellen, mert lábbal tapodtuk a vallás és erkölcs törvényeit, mert nem igyekeztük tökéletesíteni magunkat a jónak gyakorlásában, mert örömről telt benne midőn embertársainknak ártalmára lehettünk, a tekió idegzaklató hangja nem kell-e hogy bűntudatunk fájdalmas, de gyógyító erejű érzetét keltsen fel bennünk? És a tekió hangja hosszan elnyújtva zakatol fülünkbe, jelképeül annak, hogy Isten jósága hosszú időt engedett nekünk a megterésre, mert bűneinket megbánni sohasem késő: minden nap szereshetünk engesztelést magunknak — és főként az isteni irgalom e mostani szent napjaiban — hacsak igazán és őszintén bánjuk meg bűneinket.

És őszinte megbánásunk hogyan nyilatkozhat meg közvetlenebbül, mint a tefilo-imádságban, amely lelkünk legmélyéből fakad, amelyben mint édesatyjának a gyermek, elzokogjuk istenünknek bűntudatunk okozta fájdalmunkat, elrebegjük megbocsátásért esdő könyörgéseinket és az ő mindenható segédelmét kérjük ahhoz, hogy szakítani tudjunk eddigi bűnös életmódunkkal és egész szívből az ő magasztos törvényei teljesítésének szentelhesük magunkat. A zuzott szívek töredelmes imáját jelképezi sevarim, a sófárnak lélekbe markoló három szakadozott hangja, amely egyuttal a mindennapi három imára utal. Sachrisz, mincha, maariv minden nap háromszor visszatérő alkalom arra, hogy az élet porától beszennyeződött lelkünket tisztára mossuk imádságunk könnyeiben Isten előtt. Vajha mindenkor élénk ez alkalmakkal és ekként szoktatnánk gyermekeinket is!

De belső megalázkodásunk e bűnbánatban és annak külső kifejezésre juttatása az imádságban, ha mégoly őszinte megnyilatkozásai is lelkünk legmélyebb megindultságának, önmagunkban korántsem képesek engesztelést szerezni a multak bűneiért és áldást és boldogságot biztosítani jövőnk számára annak részéről, aki az alkotó és teremtő Isten, aki bírő, tanu és vádló egyszerre, aki nem ismer feledést és nem tekint a személyt, aki mindent tud és mindenekét itél.

Tesuvo és tefilohoz társulnia kell cédokónak — a bűnbánathoz és imádsághoz a jócselekedetek szakadatlan sorának, melyek csak a legkisebb zugáig megtisztult szívből, gyökerestől megváltozott életfelfogásból, szinte egészen másik szemlélyiségből fakadhatnak. Ezt jelképezi a teruo, a sófárnak harmadik, hét rövid ütméből álló hangja, amely a hét napjaira utalnak, kifejezve azt, hogy egyetlen napunk se teljen el ugy, hogy jót és szeretetet ne gyakoroltunk volna, hogy le ne küzdöttünk volna magunkban a földi

értékek és muló örömei után való vágyakozást és ne törekedtünk volna örökké való értékek és el nem muló boldogság elnyerésére, amikkel az Isten akarata szerint és az emberek javára irányuló élet jutalmaz. Csak a három együttvéve képes arra, hogy elhárítsa tőlünk a balvégzetet, amelyetől félünk, merthízen „ki mondhatja magáról: tisztán óvtam meg szívemet a büntől, mentes vagyok a vétkektől.” Nincs közöttünk senki, aki egészen tisztának tudná magát bűnös gondolatoktól, vagy bűnös cselekedetektől, aki döllyfős, vagy rágalmazó szóval meg ne bántotta volna embertársát, akinek szíve mindenkor megnyílt volna a szegények és szenvedők fájdalma iránt, aki kötelességét teljesítette volna mindig Istene, hite és népe iránt. Szálljon hát kiki magába a megbánás tűzében, forrjon ki lelkünk nemes fémjéből a bűn salakja, felszárnyaló imában ostromoljuk meg az ég kapuit és kezünk el ne fáradjon a jótettek gyakorlásában. Esendő életünkkel ekként ajánljuk Isten kegyelmébe abban a reményben, hogy ő feljegyez bennünket forró kívánságunk szerint a békével és boldogsággal áldott élet könyvébe.

Tolsztoj héberül

Tolsztoj Leó centennáriuma alkalmából, néhány nap előtt alapvető cikkben ismertettük az orosz író óriás életét és működését. Az alábbi cikk, Tolsztojnak a zsidó világgal és a héber nyelvről való kapcsolatairól mond el néhány igen érdekes adatot.

Tolsztoj Leó tudott héberül. Már az ifju Lev Nikolajevics tanulmányozta 1844-ben a moszkvai egyetemen a keleti nyelveket, de 45 éves volt már, mikor páratlan szorgalommal fogott hozzá a héber nyelv alapos elsajátításához. 1882 novemberében a következőket írja Tolsztoj egy levelében Vasilij Alexejevnek: „Az egész időmet a héber nyelv alapos tanulása tölti ki s már csaknem teljesen elsajátítottam. Olvasok és értek már mindent. A tanárom M. n. o r idevaló rabbi, egy nagyon okos és jó ember. A héber nyelv studiumából nagyon sokat tanultam”. Abból a körülményből, hogy egy nagy költő és gondolkodó a héber nyelv ismeretét megszerzi magának, még nem következik feltétlenül, hogy az a zsidó irodalommal is behatóbban foglalkozik. Tolsztojnál azonban egész más volt a helyzet. Tolsztoj Leó térben és világnézetileg is sokkal közelebb állt a zsidó olvasókörhöz, a zsidósághoz, mint például Zola Emil, aki midőn 1899-ben Nachum S l o u s c h dr. sor-

bonnisi egyetemi tanár átadta neki három novelláját és biográfiájának héber fordítást, bevallotta, hogy akkor látott először életében héber írást. Pedig nem valószínű, hogy a héberül olvasókat a „Rougon-Macquart” inkább érdekelt volna, mint a „Háború és Béke”. S mégis Tolsztojnak nem adta meg az öröm, hogy egy héber Tolsztoj-biográfiát tarthasson kezében. Az orosz föld nagy írójának művei közül csak elenyészően keveset fordítottak át életében héberre. Ez irodalomtörténeti talánynak látszik. A magyarázat azonban mégis közöfelfekszik: Zola a Dreijfuss-afférral megtalálta az utat a zsidósághoz és a héber nyelvhez.

Látható hatást sem Tolsztoj, a művész, sem Tolsztoj az apostól, nem gyakorolt a héber íróvilágra. Osztozott a többi orosz írók sorsában, akiknek hangja a gettó szellemvilágába alig hatolhatott be. A héber írásban hosszú ideig csak igen kevés orosz író volt képviselve. Az egész nagy Haskala-korszakban, amely a héber fordítóirodalmi virágkorát jelentette, Krylov néhány meséjének, Puskin költeményeinek átültetése volt az egész orosz-héber termés. Ez volt minden s ez bizonyos meglehetősen kevés. Hogy ma Gogoly, Turgenyev, Dosztojewszyk, Gorkij és Korolenko csaknem összes művei pompás héber fordításban forog-

! Az őszi és téli divat szenzációs szép anyagjai megérkeztek !

GRÜNNWALD és STEINER női divatkülönlegességek áruháza, Cluj, Piața Unirii 12

Minékat vidékre küldünk.

nak közkézen, nem változtat semmit a tényen, hogy az új-heber irodalom az oroszból csaknem semmit nem vett át. Tolsztoj Leóval is meg lehetőségen későn találkoztunk a héber irodalomban. Az orosz költő-filozófus már régen tudhatalta a biblikus kort, midőn héber folyóiratokban és könyvekben napvilágot láttak róla az első próbálkozások. Csodálatos módon éppen a legjelentősebb héber írók haladtak el többé-kevésbé észrevétlenül Tolsztoj mellett. Még egy olyan ember is, mint Achad Haam, akinek szemét aligha körítte el valami, ami csak igazán nagy volt korában, hangtalanul ment el Tolsztoj Leó hatalmas egyénisége mellett. Nagy művében az „Al pörasat dorachim“ (A válaszfalon) négy kötetében egyetlenegyszer sínes Tolsztoj megemlíti: egyszer felbukkant ugyan a Tolsztoj név, ez azonban nem a jasnajai bölcset, hanem gróf Alexej Tolsztoj. Az elmúlt század kilencvenes éveiben jelentek meg először Tolsztoj mű-

vei héber fordításban: Salomo Heilpern fordította le: „Mennyi föld kell az embernek“ című elbeszélését, amely Berdicsovben látott napvilágot. 1897-ben jelent meg a „Kaukázusi fogoly“, amelyet Rabbinovitc és a „Suratei kávéház“, amelyet S. Meisels fordított héberre, utóbbiak a londoni „Hajehudi“-ban láttak napvilágot. Először tehát csak kisebb műveit fordították le Tolsztojnak s e fordítók is az úgynevezett „ausenseiterek“ közül kerültek ki. A héber fordítás nagymestere, David Frischmann sokmindent lefordított: fordított Tagore, Ibsen, Oskar Wilde, sőt Spielhagen műveiből is, Tolsztojtól azonban egy sort sem. Csak a költő halála után, különösen a világháború befejeztével, midőn a héber írók élénkebb fordítási tevékenységére adták fejüket, láttak egymásután napvilágot héberül Tolsztoj nagy művei. A „Karenin Anna“ és a „Háború és Béke“ J. A. Trivosch fordításban 1921 és 22 között jelentek meg Varsóban.

őség csupán egy etnológiai és biológiai adottság...

Első ur: Ha gyermeke már bele fuita, akkor fedi be a paraszt a kutat. És után lépőnyeg. Most siránkozom, hogy miért nem vettem a papirokból...

Második ur: ... és megirtam volna a levélben hogy nem lehet ebben az ügyben kompromisszumot kötni... vagy... vagy...

Harmadik ur: Megfogja adni a házért a millióskát, mert nagyon bukik rá, nem adom egy banival sem olcsóbban.

Negyedik ur: ... és hogy adja a bankot Lefkovits de nem is érdemes róla beszélni.

A rabbi: a zsidóság lényege mégis csak világnézetében rejlik, és téved az ki azt hiszi, hogy ezen az évezredes begyökerezett tényen változtatni tud...

Első nő: És ha anyáink hosszú hajait is hordtak én mégis a bubifejet helyezem, mert az nekem jól áll, hiszen elég karsu vagyok hozzá...

Második ur: Egék ura hiszen már tíz egész perce beszél, mikor lesz már vége?...

Harmadik nő: ...nem hívják meg, pedig önagsága gépirókissasszony volt és férje sem volt királyi tanácsos... de most feljutottak az ugorokfára...

A rabbi: és csak akkor tudunk az embokte, hogy ott kezdik és elment. beriség oltárán hozzánk méltó áldozatot hozni, ha zsidóságunk lényegét világnézetére helyezzük, és aszerint élünk...

Első ur: ... bizony ugy van az ha az ember nem elég előrelátó, ha akkor megvettem volna az összes papirokat amit ajánlottak... bizony, bizony, nézet dolga volt, világnézet dolga...

Második ur: csak már vége volna, az

ünnepek hogy megirhatnám a levelet, vajjon nagy bűn volna, ha csak lediktálnám valahol?...

Harmadik ur: És ha a házért egymillió kétszázszázet kérnék, oly nagy malőr volna, talán annyit is megveszi?...

Negyedik ur: és az a hangnem ahogy beszél, rettenetes...

Vége a prédikációnak és így szólanak a rabbihoz:

Első ur: Pötisztelendőség, csodás egyszerű teljesítmény volt.

Második ur: Mily mélyeszántó és mily gondolatokban gazdag...

Harmadik ur: Jobb zsidó lettem a beszéd által, mily bátor, szókimondó és élethől merített volt...

Negyedik ur: Látszott hogy szívből mondta rabbi ur de a szívekhez is talált...

Rabbi: Köszönöm hveim, hogy beszédem úgy tetszett, köszönöm skajach!

Leitner Zoltán

* Hasonló gúnyos persziflást olvastam egy amerikai zsidó írótól, ki azt a zsidósághoz nem méltó szokást gúnyolja ki, hogy a rabbi prédikációja alatt nem figyelnek oda, hanem mindenki saját gondolatait kergeti és azokra vár válaszi. Sajnos, mielőtt az is szokás, hogy nemcsak gondolkodnak csendben az emberek, hanem imádkozás alatt beszélgetnek is, mely a nagyünnepeket nagyon zavarja. A rabbi prédikációját meg az imádkozást is. Erről a csunya szokásról le kell mondani, mert nagyon fájó, hogy évente azt a néhány órát is kicsinyes, üzleti meg truccos dolgokkal töltjük el Isten házában... Ha csak néhány ember okul a gúnyolódáson akkor cikkem elérte célját. Ne mulatni tessék rajta hanem megszívlelni, főként a karzat, melyet kiírítani nem áll senkinek módjában.

Az ünnepi prédikáció

A rabbi beszél, a hívek elmélkednek...

A rabbi: Kedves hveim, szeretett ájtatos gyülekezet...

Első nő: Remélem rövidre szabja mondatkáját.

Második nő: Egék! Már megint prédikáció?

Harmadik nő: Remélhetőleg nem fog husz percnél tovább tartani?...

A rabbi: Ma egy alapvető kérdést szeretnék beszédemben megvilágítani és taglalni: Mi a zsidó tulajdonképen?

Első ur: Kíváncsi vagyok, hogy mennyit jegyez a tözsde mai kurzusa annál a papirnál, melynél érdekelve vagyok...

Második ur: Borzasztó, elfelejtettem lediktálni egy levelet mely pedig nem tűr halasztást mit tegyek?...

Harmadik ur: Ha a Grünberger nem ad legalább egy milliót a házért nem adom oda, Semmiesetre sem adom.

Negyedik ur: Ha Lefkovits még egyszer azt a tönust használja velem szemben, felbontom vele a szerződést, Punktum.

A rabbi: Faj vagyunk-e, vagy felekezettel vagy midkettő együttvéve?...

Első nő: Borzasztó hogy tegnap nem tudtam ondulálatni, mert a borbélynál sokan voltak. Így ünnep előtt mindenki odasiet...

Második nő: Nagy gondom van, hogy az ebédhez milyen savanyut szolgáltatnak fel az uram ugorkát szeret a gyermekek meg mási...

Harmadik nő: Arra vagyok tulajdonképen kíváncsi, hogy Grünbaumné miért

nem hívott meg hozzá a multkori vacsorára?...

A rabbi: Számomra mindegy hogy mire vezetjük vissza etnológiai leszámazásunkat...

Első ur: Ha a öt évvel ezelőt abból a papirból ötvenszer annyit vettem volna, ma boldog ember volnék...

Második ur: Mit is irtam volna az elfelejtett levélben? Azt irtam volna, hogy ... megirtam volna véleményemet...

Harmadik ur: Grünbergernek odaadhatom a házat nyolcszázszázertért is, akkor is keresek rajta kettőt...

Negyedik ur: Hallatlan hogy ez a Lefkovits mit megenged magának, ismertem még szilvafor korában...

A rabbi: ... tény az, hogy ma sokan több súly helyeznek a zsidó származásra, mint magára a zsidó vallásra...

Első nő: ... és nemcsak hogy nem onduláttam, hanem nem is megyek többé oda, mert szemtelenül drága...

Második nő: ... azt hiszem ugorka is lesz az asztalom, meg compót is tálatlaltok, egye mindenki azt ami jölesik...

Harmadik nő: Engem nem is bosszant, hogy a vacsorára nem hívtak Grünbaumék de mégis furcsa; hiszen én tudom legjobban, hogy kik ők hazulról...

A rabbi: Pedig tulajdonképen lényegileg mit jelent az, hogy kik vagyunk, vagy honnan származunk. Ha némelyeket meghallgatunk azt hihetnők hogy a zsi-

Mielőtt kézimunkát vásárol tekintse meg **E. ROSENZWEIG** üzletét Reg. Maria 6. ahol legolcsóbban vásárolhat **Geblein Kelim persa kézimunkát** festve, előhuzva, vagy anyagot. Mellfüző műhelyembe megérkeztek a legújabb gumihafüzők, melltartók és orvosi haskötők. **Vidékre hűdők választás végett.**

Megérkeztek az őszi divatujdonságok

A „GÓLYA” ÁRUHÁZBA

Női és férfi ruha- és kabát-szövetek dus választékban

állandóan raktáron.

CLUJ, CALEA REGELE FERDINAND 11. TELEFON 957.

Szombat,

Az apám mely ilyen csendül me is átéltem

Csunya, akkor a z javában 19 ott kint má ték befelő dolni sem gukat, a piszkolódot szorogtak i rugdosott.

Csak egy ordított le való kesse Kázmér fé férfiaság. volt Barát. S pont e lovásza.

Zsidó lo amít nem lönösen ak akinek az tájékozó p dökli fegy vilben — g ban. A ne ráragasztot pofájára a mindenki. A gazdájának meg a ló z lájolt, ha lábra ugrot katonás, sz szakáll elta roppant az zolt végéből dikált a cíe

A gabe n

A gabe ü amiből a fő

A gabe a

A gabe a lóra, mint e nagy ur mo

A gabe n gyáva, senk nagy ur a ló vagy ha a g vával a vic kezével vert

... akkor mikor zsidó nem is emb

A gabe n solygot. S emeberi jog a falusi ter fényben és szakállal. h nak megütö ne lármázza

De egyszer Nem is hitt nincsenek s sárgultak. ég szürkés A láthatár csodák zár egyszerű ve mint otthon

Egy-egy gényesség k — Szept sono.

Megmond nak, akikr Lázás, s rajtuk erő fehér terít szobák meg A zászló zsidóknak kolni.

Szemükbe gyertyák melódiák h Katonakó kórház orv Nem is tud otthon sem íóaljhoz ker Egy volt v betegszobát.

A gabe hazaviszi a főhadnagy urat

Irtá: Gyárfás Endre

Az apám mesélte ezt a történetet, mely ilyenkor ősszel olyan mélyen esendül meg bennem, mintha magam is átéltem volna.

Csunya, fekete szerb faluban állott akkor a zászlóalj. Haboru volt, még javában, 1916-ot irtak. Az emberek ott kint már akkor érezték, és hörgöttek befelé azt, amit itthon csak gondolni sem mertek. Unták, utálták magukat, a parancsokat, a lompos, elpiszkolódott világot és kábultan vándorogtak ide-oda a szerb falu összegrugdosott, rozoga házai közé.

Csak egy ember, volt, akiről nem ordított le a család, az otthon után való keserves kapaszkodás. Barát Kázmér főhadnagy. Csupa kemény férfiaság, és kipodrött militarizmus volt Barát főhadnagy.

S pont ennek a tisztnek volt zsidó lovásza.

Zsidó lovász... ez olyan valami, amit nem lehet eléggé jellemezni. Különösen akkor, ha a zsidó lovász, akinek az lttt volna a dolga, hogy tájékozódjon a paripákat fékentartson, öldöklő fegyvereket ráncsaszden, cirvilben — gabe volt egy erdélyi faluban. A nevét el is felejtették, valaki ráragasztotta csendes, szakállas bus pofájára a gabe nevet s így hivta mindenki. A gabe ordító ellentéte volt gazdájának. Bus megadással fogta meg a ló zabláját és halkán, tvilemt lájolt, ha a bestia haragosan kétlára ugrott. Nem volt feszes, nem volt katonás, szomorú szemét a hirtelen nőtt szakáll eltakarta, vézna mellén össze-ropant az uniformis, melynek csapogott végéből bizony nemegyszer kikanakált a cidakli.

A gabe nem szerette a lovakat.

A gabe ügyetlen volt, a tányérokat, amiből a főhadnagy ur evett, elejtette.

A gabe a fegyvereket nem pucolta. A gabe a kantárt úgy tette fel a lóra, mint egy tfilem. (Ezt a főhadnagy ur mondta).

A gabe rossz katona volt, félszeg, gyáva, senki ember és Barát főhadnagy ur a lazán kötött nyereg láttára, vagy ha a gabe nem tudta átuszni lovával a viczorgó hegyi patakokat, két kezével verte a fejét:

... akkor ütött volna meg a gutta, mikor zsidó lovászt vettem. Hiszen ez nem is ember.

A gabe ilyenkor szomorúan mosolygott. Szívesen lemondott volna emeberi jogairól, ha ott állhatott volna a falusi templom ajtajában, gyertyafényben és rendesen megnövesztett szakállal, hogy csengőhangú fiacskáinak megütögesse kobakjait: Gyerekek ne lármázzatok.

De egyszer — mi történt? Ősz jött. Nem is hitték volna az emberek, hogy nincsenek odabaza. A lombok megsárgultak. Az utak megbarnultak. Az ég száirkék lett. A levegő zsenge. A láthatár enyhén ködös. Egyszerű csodák zárultak a virágokba. Nagyon egyszerű volt minden. Mint otthon, mint otthon.

Egy-egy melázó szemü ember a legönység között, a naptárt forgatta. — Szeptember 28-án lesz ros-hasono.

Megmondták a tisztnek is, azoknak, akiről tudták, hogy zsidó.

Lázás, szomorú nyugtalanság vett rajtuk erőt. Az ünnep kalács-szag, a fehér teríték és a frissen felmosott szobák megültek lelkeikben.

A zászlóaljtól parancs jött, hogy zsidóknak két napig nem kell kirukkolni.

Szemükbe és a távoli horizontra gyertyák gyultak. És szívszakragató melódiák hallatszottak.

Katonakórház is volt a faluban s a kórház orvosa sziléziai zsidó volt. Nem is tudott imádkozni, a szombatot otthon sem tartotta, de amint a zászlóaljhoz került, megkereste a zsidókat. Egy volt velük. Most kiürített egy betegszobát, és tudtul adatta minden-

kinek: a kiürített betegszobában minjén lesz az ünnepeken.

Gyalulatlan padokat raktak be, tiztizenöt imakönyvet kerítettek. Széferthora nem volt s nem volt sófár sem. De égett két gyertya egy asztalon és a tétova lögóság Istent vetítette a fehér falra.

A templomot (minden úgy vonzott, ami hazulra emlékeztetett) megnézték a tiszték is. Benézett délután Barát főhadnagy is. Már ekkor minden sarokban elhelyezkedtek az ünneplő melódiák, szagok, színek szellemei és a belépőt már megmarkolta a megnevezhetetlen templomi hangulat. Barát főhadnagy állt és nézett. Egyszerre ott termelt mellette a gabe. Éppen egy gyertyát ragasztott előtte egy asztalra. Odaragasztott minden asztalra öt-hat ösztövért gyertyát, a sapkája fel volt tolvá a feje bubájára és dudolgotott, meg hajlongott ragaszás közben. Mikor a főhadnagy ránézett, nagyon alázatosan, de cseppet sem katonásan megszólalt:

— Főhadnagy ur, nekem holnap ünnepem van...

Megakadt, látszott, hogy szabadságot akar kérni. Barát főhadnagy csak nézett a merész lovászra, ki nem állt vigyázban és nem jelentem alásanosozot, teljesen elfelejtette, hogy katona.

A főhadnagy megfordult, kezével intett igent és elment. Illatok husztak utána, csendes hangok ültek a fülekagylójába, munkaszüneti édes borongás szongott a fejében. Hazament. Mintha két lépés széles konyhaasztal szobájában egy pillanatra gyertyafény villant volna meg a kardján. Fényképeket vett elő ládjából és ráült a ládára. Ténle csaknem érte a szembenlevő falat. Az ablak alatt a konyhaasztalt bágyadtan nyalagatta a napsugár. Barát főhadnagy kibortotta az otthoni újságpapírba csomagolt fényképeket. Nézegette. Hallgata-gon ült, semmit sem gondolt.

Sötétedett. Visszazárta a ládát, lecsatolta fegyvereit. Elindult a templomba. A kezét atavisztikus ráérzéssel hátrattette és lassan előregörnyedve ment. Jól érezte magát.

A templomban mégis tétovázva állott meg. Sokan már imádkoztak, különös zsbongással, hajlongva. Gyermekkora óta nem volt templomban. Nem tudta mit csináljon, mit tegyen, hogyan álljon, hova ülön, különösen mikor látta, hogy Wésel hadnagy ránéz a zászlósrá és a szeme azt mondja:

— Ugy-e, hogy megmondtam, hogy zsidó?

Nagyon ügyetlennek, félszegnek érezte magát. Többnyire legönységi volt jelen, megkínzott arcok, amik most felragyogtak, távolbalátó, családöt ölölő szemek meredtek az imakönyvekre. Ugy érezte, hogy egyedül van, mert a zsidó tisztekkel eddig nem érintkezett. Állt, állt, félénken a templomban.

Egyszerre egy imaköppenyos, komoly, szakállas ember állt elébe. Kezetyujtott, barátságosan, testvériesen. — Losáná tov... hallotta.

Szinte felkiáltva ragadta meg a biztos kezét. Ekkor látta, hogy a gabe állt előtte. De ez nem a régi gabe. Hol van az a félénk tétovázás, az a bizonytalan, gyáva, sehol otthon nem lelő modor? Nem nagyon csodálkozhatott. A gabe karonragadta, vitte és ő félszegen, igenis félszegen és félénken követte.

— Ide üljön, — mondta jóakaratu komolysággal a gabe.

Barát Kázmér mereven ült, nézett maga elé. Egyre többen és többen álltak fel és bontogatták a hazulról hozott imakönyveket. Egyszerre megint ott volt a gabe. Egy imakönyvet hozott s letette, Barát Kázmér tétovázva vette a kezébe a könyvet. Nagyon kényelmetlenül érezte magát, nem merte kinyitni a lovásza előtt.

— Majd én felmisolom — mondta erre megint félényesen a lovász és fellapozott egy oldalt. Ujjával meg is

Barát Kázmér csak nézte, nézte a lovászt, aki oda állt a két gyertyával ékesítet asztal elé, keletre fordult és kinyitotta a száját. Abból a torokból, melyet ő eddig dadogni, hebegni hallott, biztosan szálltak a hangok.

— Borchu...

Barát főhadnagy le nem vette szemét a lovászlól. Szinte parancsnak vette, mikor az csattogó hangon kihirdette, reggel hány órákor imádkoznak. A lovász ismét padhoz vezette, imakönyvet hozott és fellapozta. És a lovász imádkozott. Azokat a melódiákat könyörögte busan, vagy bizakodó vigszággal, miket a főhadnagy gyermekkorában hallott. És Barát Kázmér egy ringott, repült haza, terített asztal mellé, asszony mellé, gyermek csacsogó szája közelébe, ahogy a gabe akarta. Még a leheletét is érezte a gyermekeinek, tarkóját félénk csók meg-meg csiklandozta, orrát asszony-hajszál ingerelte.

És amikor a gabe halk, édes énekel homlokát felhuzva, jellegzetes héber zsargonban elkezdte:

— Unszana taivev ködisasz hajajm...

...akkor a főhadnagy uron olyat vágott a vágyakozás, hogy elhagyta katonás tartása, könyörögve nézte keményen éneklő lovászt és szeméből ömlöttek édesen, szabadon, gyáván a könnyek.

És körülötte sirt a legönység, öregek, fiatalok és sirtak a tiszték és mindenki sirt a csupaszfalú templomszobában, valaki, valakik édes meleg, szerető ölélése után. A főorvos Szilézia felé, sokan Erdély, sokan Galicia, néhányan Ausztria irányába küldték a könnyeket. És a sirásban kétségbeesetten rezdült a zokogó kérdés: Mi lesz Velük, mi lesz velünk?

Az ima végén, mikor bus, nem szép hangját leejtette a lovász a főhadnagy meglátta mindnyájukkal szemben ülni a halált, és félhangosan ezt mondta:

— Hazavittél minket, fiam.

Mert hiába, zsidó embernek a galuthban egy hazája van: a családja.

Szeptember 11

Mintha röt fényt kaptak volna az éjben,
vagyorgó arccal és világló fővel,
ugy vágyorognak felém ezek a furcsa
[micsodák.]

Édesanyám,

ez az éj a te emlékezésed
azért van annyi rémképe fiadnak,
melyek kergetőzve, dalolva, szörnyű-
[ségesen]

valamé titáné indulót sikoltanak fü-
[lembe.]

Édesanyám,

ilyen volt akkor is az éjjel.
Április volt és bolond melegség
fűtött át lázzal élet és halottat.

Kacagtak akkor a halottak:

vártak valakit.
Szép asszony jött az éltől közéjük,
egy szép asszony és szép, tiszta anya.
Szörnyű, bolond áprilisi éj volt:
a béttyám katonamaskarában
és emlékezem lelkére, mely ádáz tusá-
[ban vajudott]

és örült vigyor meresztette széjjel a
[lényét]

Édesanyám:

szemvedett szegény...

En?

Epp oly bünösen, epp oly gyermekin,
épp oly betegem álltam ottan,
mint most.

Lehet, egy pillanatra másra gondoltam ek-
olyan nehéz az élet akkor
olyan szörnyűségeken nehéz
mákor egy anya meghal,
hogy egy pillanatra másra gondoltam...

Édesanyám

most megint elővett az emlékezés
ez a vétkes és irtózatós emberi átok
és gondolok rád is, másra is,
minden reménységre és szomorúságra
halálodnak: féléves fordulósán
és régi bűneimen
gyermeki hancurozásimon át
én, rossz fiad, most jobban szeretlek...

Drága édesanyám...

mikor élél, nem szerettelek
ilyen szörnyű, fájó szeretettel...

BARZILAY ISTVÁN

תלמוד תורה עם דרך ארץ אוקלאד

Pártoljuk a fűtűl zsidó ipart!

תקנה מרח עמיתן

Butor
-ta minden vásárló,
mint a népszerűtlen díbtá-
-sul minden fiatal pár
mint az állásnélküli administra-
-k k minden kereskedő, -
mint az elromlott aeroplán mo-

aki butorszükségletét nem az
ICLODI IPAROS JESCHIVA

asztalos műhelyében szerzi be. Mert amel-
let, hogy szép, masszív, izléses, divatos és

olesó butort

vásárolt, egy a maga nemében páratlan zsidó intézményt támogat
minden áldozat nélkül.

Cím: Atelierul de Tâmplarie „Thora im derech eret”
Iclod, jud. Someş

Miért likacsos a sajt?

Irtó: Peter Panter

Ha egy este végre tényleg társaság van, akkor a gyerekek előbb megvárosznak. A gyerekeknek nem kell mindazt hallani, amit a felnőttek beszélnek, s nem is állik, eltekintve attól, hogy így olcsóbb is. Van mindenféle sendvich, mama is együtt majszol egy kicsit a gyerekekkel, papa még nincs itthon.

Mama, a Sonja azt mondja, hogy ó már tud cigarettázni — pedig egyáltalán nem tud cigarettázni!
— Ne beszélj mindig az asztalnál. Csönd.

Mama, a Tobby mindig belök az asztal alá.
— Tobby, ne lökdösd!
Mama, nézd csak a likakat a sajtban.

Majd két gyerekhang, egyidejűleg:
— De buta ez a Tobby! Hisz a sajtban mindig vannak likak!
Egy nyápic, siránkozó hang:
— Na igen, — de miért? Mama!

mond, miért likacsos a sajt?
— Ne beszélj mindig az asztalnál!
— De én mégis szeretném tudni, hogy honnan kerülnek a likak a sajtba?

Szünet. Majd a mama!
— A likak... a sajtban mindig vannak likak, ebben teljes igazuk van a leányoknak, a sajt mindig likacsos.

— De Mama! Ebben a sajtban nincs egyetlen egy se. Mért nem likacsos ez a sajt? Az a másik meg mért likacsos?

— Most pedig hallgass és egyéll! Már szívesen megmondtam, hogy ne beszélj az asztalnál! Egyéll!
— Bwww... De én szeretném tudni, hogy a likak a sajtba... az aá, ne lökdösd mindig.

Sivítózás. Lárma. Belép a Papa.
— Mi van itt? Istét! Áá, ez a kölkök megint neveletlen.

— Egyáltalán nem vagyok neveletlen. Csak azt akarom tudni, hogy honnan vannak a likak a sajtban? Ebben a sajtban vannak likak, ebbe meg egy sinos!

Papa: — Na, de ezért még nem szabad úgy bömbölnöd. Mama majd megfogja magyarázni.
Mama: — Most még igazat adsz neki! Az asztalnál az a kötelessége, hogy egyen, nem pedig fecsegni.

Papa: Elvégre ha a gyerek valamit kérdez, azt végül is meg lehet magyarázni neki! Legalább azt hiszem.

Mama: — Toujours en presence des enfants! Ha helyesnek találom megmagyarázom neki, akkor majd megmagyarázom. Egyéll csak!
— Mama, honnan vannak a likak a sajtba? Papa, honnan vannak a likak a sajtba?

Papa: — A sajtba a likak... az úgy van, hogy a gyártásnál; a sajtot vajból és tejből csinálják és közben átnedvesedik; Schweizban ezt nagyon szépen tudják — ha nagy leszel, akkor majd jöhetsz velem Schweizba, ott olyan nagy hegyek vannak, amiken általában hó van, szép lehet, mi?

— Igen, de Papa, mond' honnan vannak a likak a sajtba?
— Ép' most magyaráztam meg neked; ezek úgy jönnek bele, ha csinálják.

— Igen, de... — hogy jönnek bele a likak?
— Hagyj békét már nekem ezekkel a likakkal és menj aludni! Mars! Késő van!

— Még ne, Papa! Magyarázd még meg előbb, hogy a likak a sajtba...
Bumm. Egy pofon. Éktelen sivítás. Csengetnek.

Adolf bácsi: — Jó estét! Jó estét Margot — jóestét na hogy' vagytok? Mit csinálnak a gyerekek? Tobby mért sivítasz úgy?

— Azt akarom tudni...
— Hallgass!
— Azt akarja tudni...
— Most pedig vidd az ágyba és hagyj békén a butaságaival! Gyere

Adolf, amíg itt megterítetek bema-gyulok az ulti szobából
Adolf bácsi: — Jó éjszakát, te kárúna. De hallk' csak... Mi baja van ma ennek a gyereknek?

— Margót nincs vele rendben. A gyerekek azt akarja tudni, hogy honnan jönnek a likak a sajtba és nem magyarázza meg nekik.

— Már te megmagyaráztad neki?
— Természetes hogy megmagyaráztam.
— Köszönöm és mostan nem gyujtok rá — de mond', te tudod, hogy mért likacsos a sajt?

— Na, ez azután tényleg mulatsá-gos kérdés! Természetes, hogy tudom, hogy mért likacsos! Gyártás közben keletkezik a nedvesség miatt — hisz' ez nagyon egyszerű!

— Na öregem... ezzel azután szép bizonyítványt állítottál ki magadról a gyerek előtt. Hisz' ebbe' nincs semmi magyarázat! Ha nekem est mondd, én is tovább kérdezek.

— Ne vedd rossz néven, de komikus vagy! Te talán megtudod nekem magyarázni, hogy honnan jönnek a likak a sajtba?

— Haha isten én tudom.
— Hát' mond' el kérlek.
— A likak tehát az u. n. kasein miatt keletkeznek a sajtban. Ez a kasein benne van a sajtban.

— De hisz' ez üres beszéd.
— Ez nem üres beszéd.
— De igen is üres beszéd; — mert amikor a kaseinhez semmi köze jóestét, Márta, jó estét Oszkár foglalja-bok helyet! Hogy vagytok? ... egyáltalán semmi köze.

— De mit vitatkoztok itt össze-visz-sza?
— Hermann azt mondja, hogy a likak a sajtban a nedvesség miatt keletkeznek; a fia akarta búdná, de az apa nem okosabb a fiánál.

— Hogy' tudsz ilyenről mondaní! Ha te azt mondd, hogy a likak a kasein miatt...
— Micsoda gondolatok vannak! Jó estét, Margot! Mi van veled, sirtál?

— Á, semmi! Csak egy kicsit ide-ges vagyok — a gyerekek — ne hall-gas oda, a kicsi bög odaát, nem tud elaludni!

Adolf bácsi: — A hibásan megmagyarázott sajt fekszi meg a gyomrád!
Papa: De most az égre kérlek, Oszkár. Te ép' előzet' tanuldál, ügy-véd vagy; a sajt likacsosnak van va-lamé köze a kaseinhez?

Oszkár: Nincs. A likak a sajt-ban... akarom mondaní: a likacsosok a sajtban úgy keletkeznek... tehát úgy lesznek, hogy a sajt kelése köz-ben a melegítől hirtelen kiterjed!

Fülfényes nevetés a hirtelen szövet-ségesekké vedlett Papa és Adolf bácsi részéről:
— Haha! Hahaha! Ez azután egy vicces magyarázat! A sajt kiterjed! Hallottad? Haha...!

Belépnek: Zsigmond bácsi, Jenny-néni, Dr. Gugenheimer és Flackeland igazgató. Nagy és zajos jóestét!
— Jó estét. Hogy' és mint? Á, semmi — szórakozunk ép'... ko-losszálisan... te sirtál?... Foglal-jatok helyet!... Kitűnő, a likak a sajtban!... mindjárt eszünk... hát kérlek akkor magyarázd meg te —!

Zsigmond bácsi: Tehát — a likak a sajtban úgy keletkeznek, hogy a sajt kelése közben a hideg-től összeesnek!
— Órték nevetés.

— Haha! A hidegtől! Te már ettől hideg sajtot? Na, tudja, most már meg kell azt is mondanom... Jó, tudom, hogy én nem sajt gyáros! A hidegtől Hóhó!

Zsigmond bácsi: megsértődötten si-a sarokba.
Dr. Gugenheimer: — Mielőtt ezt a kérdést eldöntjük, meg kell, hogy előbb mondják, hogy melyik sajtjól van szó! Tudnunk a sajtjól függ!

Mama: — Emmentháki! Tegnap vetültük, Márta, most mindig a Danzel-nél vásárolok be, Mischevskidvel már nem vagyok megelégedve, a múltkor a mazelával jól becsapott, egész...
Dr. Gugenheimer: — Na, ha emmenthallról van szó, akkor a dolog nagyon egyszerű. Az emment-háli azért likacsos, mert kemény sajt. Minden kemény sajt likacsos.

Ogónög korus: — Ez nem magyarázat. Ez nem magyarázat.
Oszkár: Ez olyan magyarázat, mely feltételezi ép' azt amire kíván-osnak vagyunk. Tessék erről beszélni.

Flackeland igazgató: — Uraim, már látom, hogy a gyakorlati élet embere kell, hogy jöjjön, — az urak legnagyobb részt intellektuál-ek... (Senki se tesz ellenvetést) Te-hát... a likak a sajtban a kelési fo-lyamat közben előállótt bomlási pro-duktnak. Igen: A sajt... a sajt bom-lak... mert a sajt...
Mindenki fékezi magát, de azért a vihar köttör.

Pö. Ezt tudom én is. Vegytani formulákkal még nincs megmagya-rázva a dolog. Ezt csak nem lehet gyerekeknek mondaní, hogy kémiai produktumok, — hisz' ez egyszerűen nevetség.

Egy éles hang: — Van Lexi-contok!
Rohan a könyvszekrény fele. Heyse, Schiller, Goethe, Boelsche, Thomas Mann. Egy régi verses album, — de hol van... na végre.

Sebesen lapoz a meglelt kötetben... Samu... Sándra... Sáfata... — S a j t — ! Hagyd csak! Majd én. Pardon! Tehát:

Némely sajt hólyagos feltétele a sajt savó tartalmának cukrából kelet-kezt szén-sav következménye és...
Mínd: unisono. — Na látod, mit mondtam!

Savótartalmának... következménye és... hol van tovább?...? Margot, te itt kitéptél egy lapot a Lexiconból? Hát akkor kacsoda?... Ez már mégis hallatlan... hisz' én... de kijárt itt a könyvek közt? A gye-rekek? Mért nem zárod be a könyv-szekrényt?

Jó. Hogy én mért nem zárom be a könyvszekrényt, — már szívesen megmondtam neked, hogy zárd be te —
— Hagyd már: hát hogy' is van? Az ő magyarázata téves. Az én magyarázatom a helyes.

Maga azt mondta, hogy a sajt tehát!
— Nem áll, maga mondta, hogy a sajt tehát én azt mondtam, hogy a sajt felmelegszik.

— Na hát akkor világos, hogy maga nem beszélt a szénsavas enkor-savóról, mint ami itt bent áll...
— Amít te mondtál, az marhaság...
— Mit értesz te a sajtóhoz? Te még a kecskesajtot se tudod megkülön-böztetni egy öreg hollanditól.

Biztosan sokkal több hollandit ettem az életemben mint te!
— Ne köpködj, ha velem beszélsz. Végre már mindenki egyszerre be-szél.

A következőket hallani:
— Viselkedj tisztességesen, ha vendég van nállam... Ne szabj nekem előírásokat... A schweizi sajtjál — igen. De az emmenthálinál... Itt nem vagy odahaza, itt tisztességes embe-rek vannak... hát hol... Most mind-járt visszavonod... Nem hagyom, hogy valaki a házamban vendégeimét sértesse... Azonnal elhagyod a há-zam... Örülök, ha kint leszel... Nincs a te nyavalyás enniválóra szükségem... Soha többet nem léped át a küszöböm!... De uraim, ez mégis csak...! Maga egyáltalán fogja be a száját... Maga nem tartó-zik a családnál... Na, még ilyesmit nem pipáltam... En mint keres-kező...! Hallgasson már ide; mán-künk a háboruban... Erre nincs megbocsátás... Nekem teljesen mind egy, még ha megpukkad is, még ha meghalok is, nem lépsz soha a házam-ba. Te hagyatékszedelő... Igen is egész hangosan mondom, hogy min-denkéi hallja: hagyatékszedelő! Így! És most menj és pörölj be!... Te hólyag! Te egész üres hólyag! Nem esoda, az apja... És a tied? Ki a te apád? Hol szedted fel a feleséged?... Kifele, te disznó!... Hol a kallapom? Egy ilyen házban kell az ember hol-májaira vigyázni...! Ennek még folytatása lesz a törvénytörőken! — Disznó... Maga is nekem!...
Emma, a cselédlány az ajtóban: — Nagysás asszony, megta-rittem —!

Négy rágalmazás, két sütyös teetű sértés. Egy felbomlott társas viszony. Három felmondott hitel. Három panas-zingó vagyoni objektumok, mint egy közös színházi bérlet, egy hintaszék s egy villannyal fűthető bidett miatt. Kálaköltési eljárás a háziúr részéről.
A szintéren egy szomorú emment-háli és egy kis gyerek marad vissza, aki kővéreké karjait az ég felé emelve, bevádolva a kozmoszt, messzehangzón kiáltozza:
— Mama! Mért likacsos a sajt...?

Férfi-, női szabók, divatszalonok
szabókellékeket, bélésárut
Neumann Károly
Reg. Raria 10. utcai szaktüzében szeméző olcsón vehetik. — Győződjön meg

Hozományáról mi gondoskodunk,
ha férjhez adja leányát, kössön
hozománybiztosítást!!
Új rendszerű, nincs aránylagos fizetés, nincs csoport
DANUBIA
román általános biztosító részvénytársaság Timişoara, I. Bul.
Ferdinand No. 5. Kérjen ingyen ismertetőt!

Kislakások és irodák részére nélkülözhetetlen bútordarab
Nappal szék éjjel ágy
Praktikus, kényelmes és elegáns. — Teljesen féregmentes.
1500 leltől már beszerezhető.
Medgyessy Ferenc hegy., Cluj, Calea Decebal No 74.
Kedvező részletfizetési feltételek

Amikor
vics cég
gát a leg
Fersth k
örült. Sug
(aki mino
fennzót) é
Fannyt k
zottan te
— Biz
ette volt
— mondt
molykody
a paróká
— Aki
már gazd
— Ted
végy róci
bosszusan
Ami v
illeti, ő
len, mint
volna.
Értse n
nincs ezü
— Besz
nem tudt
got, hogy
bosszunk
Eltűs az
gódve a p
lan nézet
ujjával, e
havi kere
nek csak
csíny, fel
ékesítess
nek módj
szordarab
Már egy
nek a ba
milyen ad
tor trüf
csak egy
kezett, va
nyere. El
edálon va
odanyújt
csíny leze
és értéke
mástknak
Számere
rokonokna
gosan beca
caatogott
volna be t
— Mít
jűhis dial
Fanny v
nős kezét
— Azt
oldalon! —
Eltűs né
dekezésne
Mihelyt
kotta, hogy
tett Elűs
— Látj
bizonyára
maga szám
tebt és u
látja! Elve
ember, m
keres, ig
sérgereske
— Hagy
krodivem a
— Bolo
szégekőzv
engszbelő
toros ünne
semmi ne
kévaló, ak
a sötétségt
egy világt
fogadó ass
zott a föl
népet.
Aztán n
— De h
penaszkoz
kiadni a g
— Mí a
Sugárman
menyasszo
— Egyé
szokott ne
— Az ig
— Az é
szadia. D
szia.

A gyémántgyűrű

Irta: Izrael Zangwill

Amikor Elías Goldenberg, a Belkovicsek cég első szabásza eljegyezte magát a legesimább varrónővel, Fanny Fersht kassasszonnyal, az egész gettó örült. Sugarman kivéve, a sadhént, aki minden szerelmi házasságot elítélt, és Goldenberg rokonait, aki Fannyt könnyelműnek tartotta és túlsóttan tetszelgőnek.

— Bizony a te Fannykád jobban tette volna, ha gazdag férjet választ — mondta Goldenberg nagynénje komolykodva, miközben jámbor fejét a paróka alatt ide-oda csóválta.

— Aki Fannykát feleségül veszi, az már gazdag — mondotta erre Elías. — Tedd börtömet a zálogba, csak végy nécskét a hálódba — mondotta bosszusan az öreg nagynéni.

Ami viszont a házasságközvetítőt illeti, ő épügy protestált a frigy ellen, mintha legalább is rokon lett volna.

Értse meg, nekem nem kell, nekem nincs szükségem beszélt partira!

— Beszélt partit, he, he, he! Mintha nem tudtam volna úgy rendezni a dolgot, hogy szerelmi partinak lássék! — bosszankodott Sugarman.

Elías azonban nagyon meg volt elégedve a partival, mert Fanny gyöngédlen nézett rá és ha csak érintette az ujjával, el volt ragadtatva. Egy egész hevi keresetét adta oda az ékszerésznek csak azért, hogy Fanny puha, kis csíny, fehér ujját britiáns gyűrűvel ékesíthesse. A sötét műhelyt örömtől és módjára világította be a kis ékszerész.

Már úgy látszott, hogy a fiataloknak a boldogban azt vonulása elé semmilyen akadály nem fog hátrálni, amikor titokban kitért a vár. Először csak egy apró, tenyérynél felőli jelentkezőt, valószínűleg tenyér, egy férfi tenyere. Elías észrevette, hogy a triád csövelen valaki kezét a szövet alatt odanyújtja Fanny felé és Fanny kis csíny keze, amint ő díszített a drága és értékes britiánszal, ott pihen egy másikkal a manócska.

Szemérmelen teremtes! Hiába, a rokonoknak mégis igazuk volt! Hara-gosan becsapta az ajtót, ami most úgy csattogott, mintha sárkány csukta volna be a száját.

— Mit csinál az Fanny! — sivalt rá járás diaktusban.

Fanny vérvörös lett és kicsiny, bitnős kezét gyorsan visszavonta.

— Azt hittem, te állottál a tulsó oldalán! — dadogta.

Elías nem adott hitelt ennek a védekezésnek.

Műhelyt pedig Sugarman meghaltotta, hogy az eljegyzésnek vége, sietett Elíashoz.

— Látja, ha hozzám fordult volna, bizonyára különbet találtam volna a maga számára. Isten közben megsegített és új szerencsére van kilátása, látja! Elvégre egy ilyen művelt fiatal ember, mint maga, aki amellet jól is keres, igazán igényt tarthat egy zöldségkereskedő leányára is.

— Hagyjon békét nekem! Elment a kedvem az asszonyoktól!

— Bolondság! — szólt a nagy házasságközvetítő — három nappal az engesztelő nap után következnek a sátoros ünnepek. Minden megváltozik és semmi nem marad a helyén, az örökérváló, aki megkülönböztette a napot a sötétségtől, áldassék azent neve, épp úgy világra teremtett erkölcsös szövegadó asszonyokat, mint hogy idehozott a földre tetszelgő, hü asszony-népet.

Aztán nagy zajjal kitértette orrát.

— De hogyan házasodjak mással — panaszkodott Elías, amikor nem akarja tudni a gyűrűmet.

— Mi az? — kérdezte meglepetten Sugarman — tehát még mindig a maga menyasszonyának véli magát?

— Egyáltalán nem. Gunyosan reám szokott nevetni.

— Az ígéretét visszaadta?

— Az én ígéretemet? Igen, azt visszaadta. De a gyűrűmet nem adta vissza.

— És milyen indokolásal?
— Azt mondja, hogy én ajándékba adtam nekik.

Sugarman csettintett a nyelvvel.

— Igen, igen ez már onnan van, hogy eltérünk a régi jóidők hagyományaitól. Sokkal jobb lett volna, ha megmaradunk hűségesen régi erkölcsi eszünk mellett, amely úgy rendelkezett, hogy a férfi viseli az eljegyzési gyűrűt, nem pedig az asszony.

— Legrosszabb a dologban — folytatta Elías a panaszaival, hogy a műhelyben egyre rá kell nézmem a fénytő gyűrűre. Mindenki gunyosan mosolyog rám, ő, miért is kerültem össze ezzel a kigyóval!

— En perelém. A gyűrűt aztán majd csak visszahozná a végrehajtó!

— Ez csak gyarapítaná a kiadásaimat. Vajon nem ajándékoztam nekik a gyűrűt? Hiszen tényleg oda adtam neki ajándékba!

Sugarman összeráncolta homlokát. Nagy tapasztalatai ellenére nem tudta, hogy mit lehet csinálni. Nem tudott olyan csejtől, amikor egy leány az eljegyzés felbontása után, visszatartotta volna kliense gyűrűjét. Az ő praxisában a leányok a gyűrűt rendszerint arcába csapták a távozó vőlegénynek.

— Látja ez a következménye az ostoba szerelmi házasságoknak — kiáltott szigorúan. Ha maga legközelebb eljegyzzi magát, rendes szerződést kell csinálni.

— Legközelebb — ismételte Elías. — Hogyan jegyezhetem el magam legközelebb, amikor nincs pénzem egy rendes gyűrűre. Ez a Fanny engem tönkretett. Folyton csokoládét akart enni és színházban csak a földszintre volt hajlandó beülni.

— Szeretném közhíjj feltételeimet magával szökt Sugarman élesen.

Elías váhát vonogatta.

— Ha visszahozza a gyűrűt, nem bánom!

— En a kuncsaftjaimat nem segítem hozzá régi gyűrűkhöz, hanem új leányokhoz — figyelmeztette Sugarman gögösen. Minthogy azonban maga kuncsaft, meg fog elégedni a hozományt őt szöktékével. Azt házsem a zöldségkereskedő leánya piszolni fog magának.

Aztán gyorsan távozott, nehogy Elíasnak ideje legyen visszautasítani az üzletet.

Sugarman felöltötte szikszkin mellényét, hogy a Fersht-család előtt imponáljon, azután felöltöztet hozzájuk a sötét lépcsőn. Fanny nyitott ajtót.

— Jó napot, békesség magukkal — szólt — jövök az Elías Goldenberg ügyében.

— Hiábavaló. Nem akarom!

— És be akarta zánni az ajtót.
Ez a félreértés Sugarmant kihozta sodrából.

— Ő nem akarja magát — szólt harsányon — ő csak visszaakarja a gyűrűjét.

Fanny orrolt és közben kacéran csüflogtatta a gyűrű gyémántját, majd vihogva megfordult.

— Idenézzen, látja ezt a fotografiát? — kiáltott Sugarman a félig zárt ajtón keresztül.

A leány megfordult, mert kíváncsi volt a képre. Ránézett a gérokkot viselő idegen ostoba arcvonásaira.

— Négy fontot keres hetenként és állásban van egész éven át. Első szabász az S. Kohn cégnél — mondotta Sugarman, aki ismét fölényben volt — nagyon jó régi angol család. Benjámin Beckensteinnak hívják és szeretne házasodni. Szeretne mint nálunk mondják Elías cipőben járni.

— Szeretne? De nagyok a lábai!

— Ezzel kedoba a fotografiát gyémánttal ékes kezéből a földre.

— Miért pocsékolná el a jeggyűrűt?
— Ki pocsékolja! Uj férfi, uj gyűrű!

Aztán becsapta az ajtót...

— Szemérmelen teremtes! Uj férfi uj gyűrű, ez az elve. Nyilván ékszerboltot akar nyitni — kiáltott felháborodva a sádeben a csukott ajtó felé.

Aztán rosszkedvűen visszatért Elíashoz.

— Nos? — kérdezte Elías.

— Hagyjon már békét a maguk szerelmi házasságaival!

— Tehát nem akar?

— Nem, nem akar! Maga azonban áldja a Mindenható, hogy kiragadta magát ennek a sátannak a karmai közül. Gondolja meg, itt van a zöldségkereskedő leánya...

— Kérem, ne beszéljen nekem más partiról. Nem tudok még egy gyűrűt szerezni.

— Majd én szerezek. Részletfizetésre?

— Leányt fog szerezni részletfizetésre?

— Vigyázzon a szájára! En a gyűrűre gondoltam.

Elías fejet csóválta.

— Nem, nekem kell a régi gyűrű.

— Ez lehetetlen. Vegye el feleségül, ha a gyűrűt visszaakarja.

— Hagyjon már békét nekem! Mondhatom, az égiek nyitották ki szememet.

— Nem érti, milyen takarékos — erőlködött Sugarman. Egy leány, aki annyira és olyan nyakasan tartogatja a gyűrűt, bizonyára nem fogja elpo-

csékolni a maga pénzét.
— De maga nem látta, hány szerencsefejet falt fel a cukrászlában és hány csokoládét tud meginni. Elegem volt belőle.

— Van egy jó tanácsom a maga számára — és Sugarman ravaszul rámosolygott. Van rá eszköz, hogy vissza-szerezzi a gyűrűt.

— És mi az?

— Bizza csak rám és engedje, hogy én disponáljak a gyűrű fölött.

— Jó, rendben van, tessék folytatni.

— Mindenekelőtt ajánlom magának, ha holnap bejön a műhelybe, nézzen szerelmesen reá.

— De ő nem fog felém nézni.

— Majd odanézi! Es ha észreveszi magát, akkor magának el kell vörösödni.

— Nem tudok elvörösödni, amikor akarok — protestált Elías.

— Tudom, ez nehéz dolog. Csináljon tehát egyszerű buta arcot, ez bizonyára sikerülni fog magának.

— De miért tegyen ezt?

— Hogy azt higgye, maga mind-annak ellenére, ami magával megtörtént, még mindig szerelmes belé.

— Nagyon buta lennék, ha még ma is szerelmes lennék beléje.

— Ez bizonyára így van. Ha azután este elhagyja a lány a műhelyt és elmegy a cukrászda elé, akkor maga sóhajtson együtt és kérdezze meg tőle, vajjon a régi jóidők emlékére hajlandó e magával együtt megenni egy szerencse-fejet?

— Bizonyára nem fog akarni.

— Miért ne akarjon? hiszen még mindig szerelmes?

— Szerelmes a szerencse-fejekbe, válaszolt Elías gunyosan.

— Persze, persze!

Elías most elvörösödött anélkül, hogy megerőltette volna magát.

— Honnan tudja, hogy szerelmes?

— Azért, mert tegnap egy másik fiatalembert ajánlottam neki és akkor orrom előtt becsapta az ajtót.

— Maga ajánlott? Maga? — dadogta Elías bosszusan.

— Csak azért ajánlottam, hogy próbára tegyen — nyugtallta Sugarman a fiatalembert. Majd folytatta:

— Ha azután elég süteményt evett megülta hozzá a csokoládét, akkor odaül melléje, kedveskedik vele és addig beszél hozzá, amíg beülnek egy csöndes sarokba, itt megragadja a kezét és gyöngéd szavakat sug a fülebe: kincsem, vagy angyalom, vagy hasonló ostobaságot mond a fülebe, olyant, amilyennel modern fiatalemberek, fiatal leányok szívébe szokták magukat hizelegni és miáltal élvezi a maga szép szavait, a kezét nyilván be is fogja tenni a maga kezébe. Nos, akkor hirtelen megragadja az az

Szörmevásárlás bizalom dolga!

BLÄNÄRIA VIENEZÄ

ELUJ, PIATA UNIRII 33.

Az egyetlen cég, amelyben tökéletesen megbízhat amennyiben csak prima minőségű árut tart raktáron. Szolid és lelkiismeretes munkát nyújt igen kedvező árak mellett. A cég 19 éves külföldi fennállása alatt a legnagyobb bizalomnak örvendett.

Tulajdonos:

ANDREI FÄRCAȘ

ujjat, amelyen a gyűrű van és gyorsan lehuzza.

Eliás csodálkozva nézett a sadchenre.

— Maga aztán igazán ravasz ember, nagyon ravasz ember!

— Bizonyos, hogy isfen nem minden embertől vonta meg a jőzán öszt-szó! Sugarmann szeliden.

— És nagyon vigyázzon, hogy a leánynak a jobbkezéből ragadja meg, mert ennek az újján van a gyűrű.

Áliás elment leánnyal a cukrászdába és nem is akarta bevárni a csokoládét és a többrendbeli szerecsenyfejt, hanem kurtán szereltet volnamindjárt intézkelni. De erre nem nyílt alkalom. A leány egyre-másra szedte be a tésztákat, mosolygott és kedveskedett ami Eliást idegesítette. Végre a kis nőske már nem tudott enni, lehajtotta a csokoládét és felkelt. Eliás fizetett és lázas idegességgel kísért. És egyre közelebb húzódtott hozzá:

Igy értek el egy elhagyott utcába, amelyen gyöngén piszkáló gázlámpa világított. És minél közelebb jött a pillanat, Eliás annál idegesebbé lett, valóságos reszketést. Ugy tűnt fel maga előtt, mint egy utonálló. Pulzusában megállott a vér, gondolatai összezavarodtak, a szíve hangosan dobogott. Olyan zavart volt, hogy nem tudta megkülönböztetni a leány balkezét a jobbiktól, de végül mégis észrevette a csillogó gyémántot, megragadta a leány tenyerét és megszorította.

De érezte, abban a pillanatban érezte, hogy a leány viszonzza a szorítást. Bársonyos, puha, drága melegség ömlött ebből a kézzel, amely végighömpölygött egész lényén és akkor eszébe ötlött, uram isten, hogy lehetett kételkedni ennek a kéznek a jóságában és igazában! Hiszen még mindig az ő gyűrűjét hordta és — nem akart tőle megválni. Milyen hálátlan volt arra gondolni, hogy ezt a gyűrűt letépte erről az újról.

— Kincsem, angyalom! — sugta a fülébe.

És a gyűrű örökké ott maradt a leány, később Goldenberg Eliásné kezén.

(Fordította: Szabó Imre)

B. u. é. k.

ROTH HERMANN cipész
rokonainak, jóbarátainak és üzletfeleinek.

Erdélyi Ékszerész
Tárgu Mures

Kishitebank és Takarékpénztár
tárgu muresi fiókja

Barátainak és vevőinek boldog újévet kíván

Rózsa Mór
Royal drogeria
tulajdonosa,

CLUJ.

INNEN-ONNAN

A vonat rekordja. A vonat eddigi hosszúsági rekordja 480 kilométer volt. Ezt a távolságot London és Carlyle között megállás nélkül futotta be az angol vonat.

Most ezt a rekordot megdöntötték, amennyiben Londontól Edinburghig 650 kilométernyi távon megállás nélkül fut Anglia legkitartóbb vonatja, óránként 80 kilométernyi sebességgel.

Hogy elérhessék ezt az eredményt, nemcsak arról kellett gondoskodni, hogy a mozdony elegendő szénét vegyen föl, hogy a pályán minden száz kilométerre megfelelő víztartályok álljanak rendelkezésre a gépésznek, hanem, hogy időközben a mozdony személyzetét is felfrissítsék, mely nyolc óráig nem bír ilyen rendkívül megterhelő testi és szellemi munkát.

Ennélfogva a vonat első kocsiját és a mozdonyt folyószóval kötötték össze, amelyen a második gépész és a fűtő a kello időben átsétálhat. Mútan a személyzetet felfrissítik, a munkáját elvégzett gépész és fűtő a kényelmes háló-kocsiban megborotválkozik, meg is fürdik, lefekszik aludni, hogy a következő munkaidőben ismét megállhassa a helyét.

Még egy újítás van a legújabb angol vonaton: önműködő salakszóróval látják el a mozdonyt.

Ezzel a rendszerrel már korábban nagy utakat tehet a vonat, anélkül, hogy megállna. A határ immár csak az országok hosszúsága.

Az örök ifjúság növénye. Bizonyára sokan örömmel fogadják azt a hírt, a melyet Gager, az angol utazó ad hírül. Van egy csodálatos növény, melytől megifjodunk, nem kell többé V or on off hoz szaladgálnunk s műtétet kiverekednünk az örök fiataliságot, elég ha beszerzük magunknak egy kis huentulát.

Mi az a huentula?
A huentula bívös növény, mely nemcsak biztosítja fiataliságunkat, hanem vissza is adja, ha már elröppent.

Az angol utazó egy napon vendéglátta Deshapur maharadzsját. Az, aki elbeszélte neki, hogy ezzel a növényvel csodálatos tapasztalatokat tett. Bizonyított tény, hogy az elefántok fogságban sokkal kevesebb ideig élnek, mint szabadon. Ezt annak a ténynek tulajdonítja, hogy az elefántok az őserdőben főleg huentulával táplálkoznak. A maharadzsjának volt egy elvéhédelt elefántja. Egyszer eszébe ötlött, hogy huentulát ad neki enni, állandóan ezen a koszon tartotta s az elefánt egy év múlva szemlátomást megifjodott. Hasonló kísérletnek vetette alá egyik öreg papagályát is és ugyanazt az eredményt tapasztalta.

Az emberek szintén vizsanyerik ruganyosságukat, életkedvüket ettől a varázssos pálmától. Gager azt indítványozza, hogy az európai tudósok klinikailag állapítsák meg hatását. Mit látott és hallott felőle, az rendkívül kecsgető.

Ez az a titok, melyet az emberiség már évszázadok óta hiába keres.

Csak talán Mefisztófel-sz ismerte eddig, aki tudvalevőleg sohasem öregedett meg.

Jagadis a növények vérkeringéséről és a villamosság csodáiról. Jagadis Chunder Bose, az indus tudós már évekkel ezelőtt közzé tette növényekről szóló élettani megfigyeléseit, melyek a tudományos világban nagy feltűnést keltek. Ez a keleti természetbúvár pompásan berendezett fűvészkertjében villamos készülékekkel kótázta le a palántrák élettani változásait és megállapította, hogy azoknak is éppúgy működik a központi idegrendszerük, éppúgy kering a vérük, mint a miénk.

Könyve, melynek címe: „Összehasonlítható villamos élettan“, most jelent meg több európai nyelven. Ebben főleg a növények élettaniával foglalkozik, a növények nedvével, mely egyik legvitatottabb kérdés volt a növény-

tannak. Bose szerint a növénynedv áramlása az élő szövetek élettani működése. Valamint az állatoknál a vérkeringést a szív lüktetése hozza létre, a növényeknél a nedv keringését egy sajátos szövetnek, a kerge belső rétegének gépszerű mozgása támogatja. Ezt az állítást azzal bizonyítja, hogy minden élettani szerv, mely növeli lüktetést, gyorsítja a nedv keringését is.

Hasonlóan érdekesek azok a megállapításai is, melyek a szemre vonatkoznak. A szem reohátrtyája gyakran villamos ingadozást mutat. Néha nagyobb egyik reohátrtyánk fényérzékenysége, néha kisebb, de a két szemünk fényérzékenysége között szoros kapcsolatot van, még pedig akképen, hogyha az egyik szem reohátrtyájának fényérzékenysége legnagyobb, akkor a másik szem fényérzékenysége legkisebb. Ha egy sztereoszkópba tekintünk, melyben fénykép helyett egy lemez van két ferde résszel, a jobb szem a rést jobbra hajlónak látja, a bal szem balra hajlónak. Ha pedig a műszert a napfény felé fordítjuk s mereven szemléljük, egy keresztet látunk. A látás ingadozása négy másodpercig, de este — fáradtság idején — hat másodpercig is tarthat.

Bose kísérleti uton mutatja be azt, amiről a szemészek már régóta tudnak, hogy a két szem együttes látása mennyire ingadozó. Szemünk két ágyúcsőnek tekinthető, melyeket a tárgyra irányítunk, de nem egyenesen követünk a célra, ezért a képek gyakran ingadoznak.

Boldog újévet kíván
üzletfeleinek és jóismerőseinek

Farkas Ernő
bőrnagykereskedő
CLUJ

Parfumeria IDEAL
Dr. Erdélyi és Rónai Tárgu Mures

Boldog újévet kíván
כתיבה ותמימה טובה
összes üzletfeleinek és ismerőseinek

Első Erdélyrészi
Ékszerárugyár
Cluj

Boldog újévet kíván vevőinek és rokonainak
Jakab Ernő és családja.

כתיבה ותמימה טובה
Minden Zsidó léleknek kíván Iparos
Jeschiwa תלמוד תורה עם דרך ארץ
ICLOD, Jud. Someș.

Összes rokonainknak, barátainknak és ismerőseinknek ezúton kívánok boldog ujesztendőt.
WIESEL JENŐ ARAD

Az ötéves brassói Barisszia

Testvéries meleg ünnepség zajlott a szombaton este a brassói Gambirina kiltón termében, meghívott intím közönség részvételével. A brassói Barisszia fennállásának öt éves évfordulóját ünnepelte, mely idő alatt, kitartó szívós munkával életre hívta a brassói cionizmust és kinevelt egy ötven tagú gárdát, mely a Palesztina mozgalomnak mindenkor hűséges előharcosa. Az öt esztendő jubileummal egyidejűleg avatták a Barisszia zakénekjé az első gambiturát: Feiler Pál, Sugár László, Weiss Vilmos, Guth Gyula, Méth Ferenc és Hirsch Zsigmond adonokat.

Az ünnepély díszkomersz keretén belül zajlott le, melyen résztvettek a brassói zsidó testületek vezetői is. Guth Gyula nos rison ünnepélyes megnyitó beszédében üdvözölte a vendégeket és rámutatott arra, hogy a két hitközség az elmúlt évek folyamán atyal jóindulattal és testvéries együttérzéssel támogatták az ifjusági munkát. Feiler Pál a Barisszia öt éves történetét ismertette, az ezernyi nehézséggel küzdő kezdeti időköt, mely fölött azonban diadalmaszkodott az ifjú elhatározottság. A Barisszia megalakította a többi testvérszervezetek és ma velük együtt teljes testvérségben végzik a cionista munkát. Dr. Ritter Salamon vette át a szót és magávalragadó lelkes beszédben mutatott rá a zakének kötelességeire a zsidó közösségben, ahol mint barissziaiának kell sziklaszilárd cionista meggyőződéssel megállniok a helyükön. Nagyon szép beszédben avatta zakének az első katonáikat, akik öt esztendővel ezelőtt a Barisszia zászlójára tettek örök fogadalmat. Az avatott zakének nevében Sugár László válaszó és bejelenté az új zakének két alapítványát: kétezer lejt Keren Kajmire és további kétezer lejt a brassói iskola építési alapra.

Az üdvözlések során Dr. Keckeméti Zsigmond, a neolog hitközség elnöke magas szárnyalású beszédet mondott. A Barisszia egy erkölcsi tényező, egy szűcsesség, — mondta, — mely nemcsak egész jellemű zsidókat, hanem igaz jellemű embereket termel ki magából. Az ortodox hitközség képviselőiben Weissfeiler Kálmán, az Irvia sportegylet nevében Vágó András tartott üdvözlőbeszédet, majd Sugár Pöske az Aviva nevében tett tanúságot arról, hogy a zsidó lányok a Barisszia mellett a cionista munkában az első sorban kívánnak küzdeni.

A díszkomersz vilám programján Lóbi Lajos kedves és szellemes vers előadásban parodizálta az öt évet.

Az ünnepély lelkes és kellemes hangulatban éjjel után egy óraker ért véget. Vasárnap délelőtt obligát fényképezés, a külföldre utazó barissziaiások megható testvéri bucsuja és az új munka év kezdetét veszi új reményekkel és a régi kitartással.

כתיבה ותמימה טובה
Boldog újévet kíván i. t. vevőinek és ismerőseinek
Hochmann Jakob
a „TACAMUL“ ezüstárugyár tulajdonosa,
CLUJ.

כתיבה ותמימה טובה
Boldog újévet kíván összes vevőinek és ismerőseinek

Ifj. Pál Márton

Értesitem a nagyérdemű vásárló közönséget, hogy **párisi és londoni** bevásárlási utamról visszaérkeztem és a legujabb őszi és téli divat-ujdonságokat beszereztem. Raktárra érkeztek **Angol, Francia** kabát- és costümszövetek, ruha cashák, divatselymek. Férfi öltöny- és kabátszövetek dus választékban. Kérem az alant jegyzett irányárakat figyelemmel kísérni.

Női kabát szövetek:

1 m. 140 cm. széles angol kabát szövet	Lei 250
1 „ 140 cm. széles tiszta gyapju angol kabát szövet	„ 550
1 „ 140 cm. sz. francia casha	„ 650

Selymek:

1 m. fehérnemű selyem	Lei 110
1 „ mintás ruha selyem	„ 190
1 „ crep de chin minden színben	„ 550

Ruha szövetek:

1 m. 100 cm. széles gyapju ruha szövet minden színben	Lei 240
1 m. 100 cm. széles egész finom ruha szövet	„ 330
1 m. 100 cm. széles intézeti schewiot szövet	„ 190

Vászon áru:

1 m. batiszt fehérneműre	Lei 29
1 „ fehérnemű vászon	„ 34
1 „ angol seffir	„ 39
1 drb. szalvéta	„ 8
1 „ férfi zsebkendő	„ 9
1 „ 6 személyes abrosz	„ 190

Szönyegek:

1 m. 70 cm. széles futó szőnyeg	Lei 65
1 drb. ágyelő szőnyeg	„ 149
1 m. csipke függöny	„ 65
1 ablakra való függöny 2 szárny 1 drapéria	„ 590
1 torontáli scheslonge terítő	„ 850

Bársonyok:

1 m. angol cord bársony minden színben	Lei 88
1 m. mintás angol cord bársony	„ 115
1 „ sima angol bársony	„ 135

Harisnyák:

1 pár selyem harisnya	Lei 68
1 „ cérna flór harisnya	„ 72
1 „ férfi sokni	„ 27

Férfi szövetek:

1 m. 140 cm. széles férfi szövet	Lei 250
1 „ 140 „ „ egész finom férfi szövet	„ 350
1 m. 140 cm. széles téli kabát szövet gyapju	„ 590
1 öltönyre való szövet hozzávalóval	„ 1290

Külön osztály szőnyeg-, függöny- és butorszövetekben. Férfi Angol ruha- és kabátszövetekben óriási választék.

Kérem kirakataim szives megtekintését.

SZABÓ JENŐ

Divatkülönlegességek nagyáruháza

CLUJ

Telefon 4-79

Telefon 4-79

REUBENI, a zsidók fejedelme

Írta: Max Brod

59

Fordította: dr. Hamburgné Becsi Irén

Milyen puha a föld. A reggeli, tavaszi eső levert minden port, azt lehetett volna hinni, hogy nincsenek is kövek, hogy az ucca szőnyegén lebeg az ember s a fák fehér virágai szárnyakként lebegnek mögötte és egész esztét veszté, egész mámoros lesz az ujjongástól, ami az ezernyi madárserreg torkából az ég felé tör.

Van valami célja ennek az utnak? — Nem tudja, nem is gondolkodik rajta. Elég dolga volt egész életében gondolkodással és megfontolásokkal. Most, mintegy ellensúlyozásul eddigi fáradozásaiért, még azt sem akarja tudni, hogy melyik úton mennek tovább. Mindent rábíz Molchóra. Ez pedig olyan gondos az ő kedves mesteréhez, hogy a legesekélyebb kényelmetlenségtől is megkíméli az egész hosszú uton.

Molchó ajkai mindig tréfára készek és telve vannak reménységgel. És különös módon keveredik nála a lelkesedés és fájdalom, majd megint a lelkesedés és a gúny. Hyen vidám és élénk Molchó. Nem engedí az unalmat közel férközni. Milyen mulatságosan és érdekesen írja le pl., hogy fogja őket fogadni Károly császár Regensburgba való megérkezéskor, hogyan fog felemelkedni trónjáról és fejedelmeivel együtt elbúkkik megfogadtásukra. Ha pedig ezt nem tenné meg, akkor legalább is az ő Seneschallját fogja eljűk küldeni, ugyanazt, aki évekkal ezelőtt kiűzte a zsidókat Regensburgból és a vendégeknél nem akart tiz zsidót rendelkezésükre bocsájtani, ami pedig a minjanhoz feltétlenül szükséges.

Megérkeztek a Dunához. Szemük előtt nyújtózkodott egy hatalmas dom két magas tornya.

Vasárnap volt. A nagy város előtt elterülő sík egy alig kiépitett legelő, helyenként mocsaras, veszélyes és emberek nélküli. Az égen elvonuló néhez, sötét felhők eltakarták az eget és az ég egy kikücskáló darabja vigasztalan, sárgás fényrel világított. Meszsziről szeliden, szomorúan szóltak Regensburg harangjai.

Ennek a kérhethetlen sirharagnak a hangja teljes tisztasággal észébe juttatta a szárnak vállalkozása esztelen-ségét. Megcsapta az éjszaki országok sötét, tudatosan szűk levegője, nem olyan volt ez, mint Róma művészete és társasága, sem olyan, mint a portugál nemesség hódítási vágya és lovagi üzemel.

És a két barát mégsem késlekedett, szívósan közelítették céljuk felé, erős és vidám léptekkel közelítették meg a dombokat, miközben egyre erősödött fülükben a temetési harangszó.

27.

Regensburg szabad királyi városa már hetek óta tele volt a német nemzet minden rendű és rangú köveivel.

Katolikus és protestán fejedelmek tárgyaltak egymással s az ő mintájukra a városok tanácsurái, egyrészt katolikus, más részüket lutheránus meggyőződésű volt. Arról volt szó, hogy egy rettenetes nagy török sereg tört be Magyarországra, körülbelül 200 ezer főnyi ember. Ferdinánd segítségért könyörgött bécsi testvéreire. Károly császár most abban fáradozott, hogy birodalmának hadait egyesítse a törökök ellen. Második és a célja pedig az volt, amit ilyen körülmények között nem tudott teljes erővel keresztülvinni, hogy ez eretnekeket kiirtsa Németországból. A protestánsok azonban attól az engedélytől tették függővé elhatározásukat: „Ő császári fenségét más álláspontra kell rábírní”. A császár értett hozzá, hogy meggyőződése ellenére visszatartsa magát az ilyen biztatásoktól, fölényes diplomáciai művészetére és Franciaország és a pápa fölött arató győzelmére támaszkodva, miközben a pápával is tisztába kellett jönnie, akinek barátsága nem

állott biztos lábán s hasonlóképen volt a dolog az újonnan talpraálló és fegyverező Franciaországgal is, mely a német fejedelmek között még szövetségeseket is szerzett magának.

A császár emlékiratait, melyeket ő maga írt és pedig egy udvari ember állítása szerint Julius Cézár memoírjainak mintájára, híril adják, hogy a császár ezekben a napokban lábsérülésben szenvedett, amit egy vadászat alkalmával szerzett magának, mikor lezuhant. Továbbá híril adják még ezek a feljegyzések azt is, „hogy harmadik reumás rohama utólérté”.

Ezekkel a dolgokkal elfoglalva, a császár nem jutott hozzá, hogy fogadja a két zsidó bolondot, vagy ha úgy vesszük, kalandort, akikre egyébként sem vetett ügyet senki az udvarnál.

Egyetlen-egyszer láthatták a császárt messziről, amikor a pápai legátus üdvözlésére sietett a dómba, ahol egy ünnepi misét tartottak a követ fogadtatására. Nagy és ragyogó kíséret haladt mögötte, ezer fegyveresből álló díszőrség, majd ötven egyenruhás, se-lyemba és bársonyba öltözött apród következtek, utánuk jött a birodalmok képviselőitében teljes létszámmal jelenlévő papság, aztán a tanácsurak következték, kezükben tartván a bal-dachint, mely alatt a császár léptetett fehér ménjén. A világ ura egyszerű, fekete spanyol viseletben volt, közép-magas, sápadt, szenvedő arcu férfi, szőke hajjal és hüvös, kék üresnézésű szemekkel, rövid pofaszakállal alól erősen kiugró alsóajakkal. Hajlíthatatlan akarat tükrözött ezen az arcon, de valami nehézkes félelem is, elárulva a császár istenfélelmét, ami mindig erőt vett rajta, hogyha valamelyik cselekedete nem fedte teljesen egyház érdekeit. „Ilyenféle dolog miatt gyakran haragudott rám Isten,” írja egyik kommentárjában, sokszor azt kívánom, hogy bárcsak ne volna. Ha ő nem volna, akkor kedvező alkalmakat találunk. Ez a keserűséggel fűszerezett tisztelet Isten iránt, a vidám Maximilian unokájából örömtelen, magányos, szenvedő embert csinált.

Amint Reubeni és Molchó keresztültörtek a sorkalon, hogy a császár elé lépjenek, lefogták őket.

A kardinális kísérete felismerte Molchonban a római inkuizíció elől megszökött rabot.

Ujból törvényszék elé állították. Ugy látszik, az inkuizíció csak szélszélből engedte el áldozatát és most újra utána kap. Ezuttal kíséretjét, Reubent is vád alá helyezték.

Molchot ismételtlen istenkárombissal vádolták, Reubent szándékos terítés-sel és egy eretnekkel való összeját-szással gyanúsították. A szent törvény-szék határozatai értelmében őket nem értesítették arról, hogy mivel vádol-ják őket. Az inkuizíció minden csele-keletét titok és ijésztetés jellemezték. A foglyokat tökéletesen elzárták a külvilágtól. Elfogatásukkor mindössze annyit adtak tudtukra, hogy a szent officium senkit sem fog le nyo-mós ok nélkül. Felszólították őket, hogy vizsgálják át lelkiismeretesen cselekedeteiket és mondják meg, hogy mi-ben érzik bűnösnek magukat; ebben az esetben a kegyelem bizonyos fokaira számíthattak. Nem tudhatták meg, hogy kik lesznek a tanuk, sem azt, hogy ki jelentette fel őket, — még az ítélet maga is titok maradt előttük és „a relaxatio” a világ hatóságának megégetés céljából való kiszolgáltatás kivételével, amelyet megelőző éjjel hoztak tudomásukra, az elítéltek éve-ken át tartó rabság után is csak a ki-végzőhelyen tudták meg, hogy élet-fogytiglani börtön, vagyonelkobzás, a Sanbenito ruha viselése, ami egy sző-gyen viselet volt, vagy könnyebb büntetés vár rájuk.

A kihallgatások megfélemlítési és akaratgyengítési célján kívül még

azt is el kárták érni, hogy felfedezzék az eretnekek szövetségeseit. A kinzá-sok alatti Molcho zavaros álmadozó beszédeinek hallatára mindjárt az első kihallgatások után tudták, hogy töle nem sokat fognak megtudni. Reubent azonban, aki nem vesztette el eszmé-letét, többször kintpadra vonták.

Csak akkor hagyták abba azt a műveletet, amikor látták, hogy állha-tatos marad.

A halálos ítélet anélkül is készen állott mindkettőjükre, különösen a zsidó hitre tért és eretnek Molchóra. Mint János evangheliuma mondja: „Aki nem tart velem, az eldobatik, mint a venyige, majd összegyűjtik és tűzbe dobják és el kell égnie.”

Erre a bibliai idézetre hivatkozva akkodiban elengedhetetlennek tartot-ták, hogy eretnekek halálbüntetése elevenen való elégetéssel történjék.

28.

Talán a pápához még lehetett volna folyamodni. De a vándorlók röviddel elfogatásuk előtt hallották épen, hogy a pápa a császár kívánságára kiadta a bullát: Cum ad nihil magis, mely éveken át tartó ellenállás után végül is bevezette az inkuizíció Portugá-liába! Ők tehát közös megegyezéssel, bár egymástól szétválasztva és min-den érintkezés nélkül, céltalannak ta-láltak minden felebbezést. Rómában a spanyol uralom hatása alatt a sza-badságnak még a lehellete is nyoma veszt.

Ez azokban a győzelmes években történt, amelyekben a császárnak minden vállalkozása sikerült. A nagy török hadsereg rövid harc után vissza vonult. A török hajóhadat legyőzték. Károly Regensburgból Bécsbe utazott, onnan pedig, mkor a háboru olyan hirtelen véget ért, Friaulischoh át Olaszországba indult, hogy megegy-szer beszéljen a pápával.

Mantuában pihenőt tartottak. Gon-caga hercege szeretetreméltó házigaz-dának bizonyult és a császár egy tel-jes hónapon át nála maradt, hogy kiheverje ennek az évek a fáradal-mait. Düb történt, hogy a császár, aki el volt ragadtatva Tizian képeitől, itt ujból egy képet látott tőle, ami annyira tetszett neki, hogy okvetlenül vele akarta megfestetni portraitját.

Követeket küldött, hogy kerítsék elő neki a velencei festőt. Akkor jelent meg Ariosto is a császár előtt, hogy átnyújtsa neki ép befejezett „Örjón-gó Lóránt”-ját. Ezek a napok szín-házi előadásokkal, vadászatokkal és pompás ünnepségekkel teltek. Olva-sunk róla, hogy V. Károly a herceg-gel együtt már öltözéiben játszott a spanyol bot-játékot és nagyon ügyes volt a játékban. Egy torna gyakorlat-nál tíz fehérbe öltözött lovas élén vágatott. A herceg egy fehér sárga ruhába öltözött, sorogedl jött vele szemközi. Két óra hosszat nyilvesztő hajítottak. Mindenki megegyezik abban, hogy a császár mindenkit fe-lülmúlt a lovaglás művészetében és a bot-ütés ügyeskedésében.

A sorozatos ünnepségek egyik pontja spanyol szokás szerint az Auto dafé volt, a nagy ünnepség, amikor kihirdették és végre is hajtották, az inkuizíció foglya fölött az ítéletet — épületes színjáték, mely azonkívül vallási cselekedet is volt, mert min-den nézőnek 40 napot bucsút jelentett. Hogy a hit tisztaságának és a szent Officium hatalmának dicsőítése na-gyobbzabásu legyen, arra törekedtek hogy a szomszédos területekből minél több eretneket és lázadó gyűjtésnek össe az ítélet végrehajtására. Gyak-ran hónapokon át halogatták az íté-let végrehajtását azért hogy az Auto dafé alkalmából hajlíthassák végre és ezáltal a nagy ünnep még ünnepély-sebb legyen.

Ez volt tehát az oka annak, hogy Reubent és Molchot a császár kísé-retében az Alpesekön át egész idáig hozták. A többi statisztával együtt ők is ennek az ünnepségnek a figu-ráihoz tartoztak.

Reubeni most, hogy külön volt Molchótól, a regensburgi tanácsház börtönében tiszta fejfel elmélkedhetett cselekedeteiről. Egy olyan hibát kö-vetetel, amelyet nem lehetett jóvá-tenni. Ez a vidám, boldog vándorlás Molchoval együtt — ez volt épen a hiba, amely örökre elzárta előle az utat. Oh, igazságosság kérlelhetetlen rendje fejjük fölött! A colla sötét-ségéből ez zuggott a fülébe: Bünözni-d kellett, ez volt életed törvénye. És ő engedelmekedett ezeknek a tör-vényeknek. Igen, így volt eddig, — és most, először életében büntelenít és könnyen akartam élni, ez veszte-met okozta. Nem volt jogom hozzá. Továbbra is óvatossnak, fáradozó-nak, gondterhesnek kellett volna maradnom hiszen látam, hogy ez az út teljesen esztelenység a fejedelmek legkérleltet-lenebbjéhez. De csalogató volt, hogy egyszer egyszerűen belérohantak a vesztőbe, ne fontolgassak és ne gon-dolkozzam. Csábítóan szép volt így, És nem volt erőm, hogy ellenálljak. Hiszen minden összejárt, hogy legyengítse ellenállásomat...

És ő kiállja a próbát a suttogó hangok törvényszéke előtt. Igaz, hi-bázott. De most végül le sem sülja már ez a beismerés. Különös, hogy épen ez az elhibázott lépés segíté őt a kristálytisza bizonyossághoz, hogy helyes uton járt. Áttekinté az életét. És egyszerre teljes egészében megérti. Érti, hogy mit akart tőle a sors, — belátja, hogy nem volt elég érett erre a hivatásra. Mindig szuggéte a bü-neit. Miért is? Nem tudta elhinni, hogy ilyen nagy dolgot bíztak rá. Szolgálni Istent — a gonosz ösztönök-kei is? Minden bizonynyal! Így van ez, nem is lehet másként. En azonban szegyenkeztem — mintha egyáltalán lehetősége volna bármi nagyot létre-hozni bün nélkül! Még az a szelid és erős testvér is, akinek nevében ezek az eszevesztettek ki fogják mondani az ítéletet fölöttem, — nem látszott-e előtte is önlétszelgésnek és Isten káromlásnak, hogy „Messiás”-nak és „Isten fiá”-nak nevezte magát. És engedte — hogy így nevezzék. És az ő szavai voltak: „Te mondad”. Ezek a szavak, amelyekből a kék égből is mennydörgés tör elő.

A börtön árnyékába simul, mintha megölelné valakit. Nagy élete példái ölelkeznek vele. És ő nem szegvely többé magát. Nem, csak jobban lát és a bünt Isten kedvenc leányának látja, akit szeretni kell, le kell hajolni hozzá tréfálkozva, szerető szavakkal, simogatva kell büntetni is. Ujból azokra a szavakra gondol, amelyekből az ég dörög. Reszketve érzi őket, a haja is égnek marad. „Te mondad”. Háromszor kinálták fel neki a szót, s ő háromszor utasította vissza. Így volt rendjén. Az én bünöm pedig... most mosolyog... az én bünöm más-féle volt. Mindig hazudnom kellett! És azok az én fegyvereim! Egyik ilyen, másik olyan. A csodálatos világ csodája! Bün nélkül nem lehet elérni semmit. Az egyensúlyozó mérleggel kezünkben — semmit. Hanem: Istent szolgálni — a gonosz ösztönökkel is... Megakad. Mitha most érténé csak meg-ezt a mondat. És egy új, más jelen-tősége van most, mint akkor, amikor először olvasta. Minden szó ugyanaz. És mégis, egész máskép hangzik. Egy teljes emberélet van a két idő között.

(Folyt. köv.)

Hölgyeim! Bécsi és párisi modell

kalapok

már 200 lejtől kaphatók St. Memorandulul (Unió) 21 Redout
Női- és férfi-kalapok javítását rövid idő alatt eszközölöm

Több bevált, mat a a gyula Ar. alma és este zelve. M

Goedee Rader Hainrich Sze

Ar

Alulírott Közbenjőve részen kése többet igér vetek, sely firek, aszta lei értékbe

Az árver dennap déu Str. Memo lesz megta lenként kik el fognak a

Arverési ban megte Vevő a százaléka

A Magaz cietate And a cluji Trib szám alatt hivatnak n a keresked mében köve harmadszor hat hó ala követeléseit

00000

Értesitem szalámigyán így abban legkitünőbb az összes e ket szállít olcsóbb árú fogásukat é

I f j. E Cluj, I

Ha tar akarja tetni jától

Sz

cluji r-t. nyét, bel- és k

Mintag szabón

5679. év óta 5689. Tiszi 1-ig
Lei 13 719,261.78

X. számú kimutatás.

Október-szeptember 15-i eredmény:
Lei 2 341,565.55

A tizenöt első város szept. 15-éi

Felhozott 5687 okt. szept. 15 Lei	A város neve és zsidó lélekszáma	Felhozott 5688. okt. szept. 15 Lei
483.898.-	1. Timișoara 11000	475.125.-
367.822.-	2. Cluj 11500	379.957.-
385.915.-	3. Oradea 30000	279.151.-
146.718.-	4. Târgu-M. 4080	138.049.-
67.730.-	5. Sătmăr 10000	82.994.-
90.399.-	6. Lugoj 1770	76.122.-
73.455.-	7. Brașov 1700	74.936.-
41.022.-	8. Dej 5000	55.312.-
39.635.-	9. Reșița 460	54.808.-
42.831.-	10. Hateg 453	52.742.-
33.657.-	11. Sighet 12000	50.411.-
29.466.-	12. Călansebeș 340	44.491.-
70.015.-	13. Arad 8000	39.185.-
63.390.-	14. Sibiu 1310	38.597.-
32.293.-	15. Deva 728	34.282.-

Ezen ünnepi kimutatásunk, habár csaknem egy havi dátumát mutat, mégsem képezi egy teljes hónap bevételét, hanem annál lényegesen kevesebbet és csupán az ünnepek való tekintettel siettünk leközölni. Még egy kimutatás fog megjelenni az 5688. évről, amely záró kimutatása lesz az élelt esztendőnek. Ha a kimutatás összehasonlítható számai nagy visszaesést mutatnak, úgy figyelembe kell venni, hogy még a róshásánákió eredményei lényegesen javulást kell hozzanak annál is inkább, mert a városok előtt álló számok a múlt évről már a záró összeget mutatják, míg ezen kimutatás végösszege szerint szereplő számok emelkedni fognak az egyes városok róshásánákió eredményével.

Intő figyelmeztetés azonban az erélyes róshásánákióra az, hogy csaknem mindenik helység a múlt év végi eredményhez képest nagy visszaesést mutat. Némi kivételt Szatmár, jelentősebb eredményt Dej, szép feljavulást Resita mutatnak. Hátszeg és Sziget ehhez a kimutatáshoz eszményen jelentősebb összeggel nem járult hozzá, a 12-ik helytől lefelé ugyan csak nem küldtek semmit, de munkájuk egész évben is súlyos csorbát mutat az egyetlen Deva kivételével.

A KKL erdélyrészi irodájába Av. hó 28-tól Tiszi hó 1-ig, a következő adományok folytak be:

Adományágak szerint:

Persely: (2104)	71670.75
Imi zsebpersely (14)	1043.50
Aranykönyv	2304.-
Erték	822.-
Olajfa	6500.-
Pinkász	3207.-
Templom	860.-
Különböző	30570.-
Akció (Herb-nap)	4875.-

1928 szept. 15-ig befolyt:
121.852.25

1928 szept. 15-ig befolyt: 121.852.25
Helységek szerint: Aradnál Roth Márton 307, (1193). Bicsad: (Satmárhoz) 546, Bihar: Kohn József 1692 (4612), Brasov: Kain Dávid 10,800 (74,936), Bogdand: Fekete Miksa, 215 (3521), Cluj: KKL Iro-

da16.463 (329.957), Covaci: (bihorhoz) 382, Chis.-Cris: Prinz Ernő 1559 (19.379), Dej: Sternberg Sarolta 9325, (55.512), Diosag: (Oradeához) 1429, (1429), Fágáras: Thierfeld Mór 2240 (6917), Gheorgheni: Diamantstein Samu. 2847 (6122), Ghiris: Salamon Ottó 2431, (3841), Lugoji: Deutsch Béla 5850, (76.122), Medias: Ince Gyula 5295, (15.395), Miercurea-Ciuc: Grünstein Dávid 900, (8053), Negresti: Biró Gézáné 1027, (1027), Oradea: KKL Iroda 22.165, (270.151), Orasul nou: Löw Lajos 441, (888), Potau: Hermann Nándor. 500 (1180), Petroseni: Dr. Molnár Jenőné 3000 (23.058), Ránál alb: Máx Moritz 1500 (1500), Sürduc: Becker Henrikné 320 (2351), Resita: Fischer Zoltán 5975, (54.008), Simleu-Silvaniei: Milliczer Dávidné 1000 (1155), Seini: Fried Zoltán 951 (951), Satumare: Dr. Steinberger Ernő és Borgida Sándor 6825, (32.994), Sănnicolau mare: Markovits Zoltán 2458 (2958), Sighet: KKL Iroda 250 (50.411), Târgu-Mures: KKL Iroda 9171, (138.040), Toplita: Grabándor 2622 (7671), Turda: Frucht Ferencz 970 (9775), Vamă: Löwi Sándor 286 (286).

Róshásáná és jómkippur között még minden lehetőség megvan mindent helyre-pótolni és az évrégi eredményt erősen feljavítani. Ezt várjuk és ennek a reményben fejezzük ki ezután is ünnepi jókívánásainkat azzal, hogy új évre új földet Érec Jiszráélban.

Legjobb persely: Bergfeld A. Dej lei 800.

600 leies perselyek: Turda: Lázár Simon 600

500 leies perselyek: Oradea: Luszig 522, Dr. Pál A 517

400 leies perselyek: Fágáras: Fleischig 484.

300 leies perselyek: Özv. Wittenberg J.-né. Sănnicolau mare 332, Kraller D. 304, (Sănnicolau mare), Westfried és Pallor, Oradea 300, Özv. Lindenfeldné, Covaci 307.

A Keren Kajemet jeruzsálemi főirodája üdvözli Keren Kajemet minden munkatársát, hívét és barátját. A jeruzsálemi Főiroda annak a közlésére kért fel, hogy nagy kedvező földvásárlások lehetősége előtt áll, melyhez azonban minden felhozható pénzre szükség volna. Ezért a KKL-biztosok róshásánát követő napon azonnal utalják át a náluk lévő pénzeket és inkasszálják a sándereket, hogy ne mulasszuk el Erdély részéről is hozzájárulni újabb földek megszerzéséhez és ezzel megalapozni egy új bevándorlás alapját.

KKL-biztosok! Róshásánát követő napon utaljatok minden pénzt azonnal át, hogy továbbíthassuk Jeruzsálembe!

Perselyek: Aradnál: Róth L. 110, Hirsch J. 103, 3 kisebb 94.25 (307.25) Bihar: részletezetlen 1692, Bicsad: részletezetlen 546 (546), Bogdand: Weisz Mórné, Korund 215 (215).

Cluj: Barisszia-Aviva konferencián gyűjtött perselypénz 265 (265), Chisineu: Prinz E. 260, Fon M. 240, Ungár J. 107.31 kisebb 952 (1559), Covaci: kisebb 75 (382).

Diosig din Bihar: Margittai 190, Béhm A. 154, Dr. Nagy D. 1,00, Rosenfeld I. és Friedmann I. 100-100, kisebbek 785 (1429), Dej: Rosenzweig J. 232, Koós Jakabné 202, Hárnik L. 160, Barisszia 140, Rosenber Zs. 128, Rosenzweig M. J. 120, Biró L. és Gy. 100-100, 300, kisebbek 2187 (4269), Fogaras: aug. havi pers. ür.: Neumann Izsákné 160, Özv. Halbreich Nátháné 135, Özv. Fleissig Lipótné 130, Schönberger A. 120, Teszler S. 113.24, kisebb 1098 (2240), Gheorgheni: Részt. köv. 2847 (2847), Medias: apr., pers. ür., Halbreich S. 100, 32 kisebb 1142.25, jun. pers. ür. Salamon J. 113.25, 37 kisebb 1163, jul. pers. ür. Fleischmann M. 140, Gross Sománé 127, 22 kisebb 844 (3529.50), aug. pers. ür.: Fleischmann M. 220, Aviva Barisszia 111.75, 18 kisebb 437.25 (4298.50), Miercurea-Ciuc: aug. havi pers. ür.: Mandel G. 138, Grünstein D. 110, 18 kisebb 652 (900), Negresti: jul. pers. ür.: 1027 (1027).

Oradea: Dr. Zipsor B. 235, Schwartz B. 200, Dr. Stolz Gy. 200, Farkas Jakabné 180, Spitzer V. 153, Dr. (15000), Medias: kisebb adományok 70

Pogány Gy. 143, Stern V. 142, Ripner Józsefné 136, Feldmann Józsefné 135, Ardos Frigyes 122, Vámos J. 121, Frankel L. 120, Dr. Markovits P. 120, Fellner J. 120, Deutsch S. 114, Weisz H. 110, Rosenthal Andorné 106, Grafried S. 105, Wasserstein S. 104, Özv. Klein Sándorné 104, Klein Jenőné 102, Klein M. 102, Pank Áruháza Freiberg J., Dr. Rátz B., Dr. Nádaí S. Deutsch P. L. Ripper F., Braun E., Szt. Antl Gyógyszertár, Rosenber I., Spornáth Zs., Winkler M. 100-100, kisebbek 15.348 (20661), Orasul-Nou: jul. havi pers. ür.: 441, Petroseni: aug. havi pers. ür.: részl. hiányoz. 3000, Potau: 14 per. 500, Resita: V. VI. és VII. havi pers. ür.: 3425, részl. h. Sürduc: pers. ür.: Becker Henrikné 320, Seini: j. pers. ür.: 951 (951), Sănnicolau-Mare: Goldstein Szerén 264, Waldmann A. 260, Özv. Frischné 223, Markovits Z. 200, Kertész Bella 187, Spitzer A. 143, Fried L. 109, 12 kisebb 427 (2458).

Satu-Mare: jul. havi pers. ür.: részl. hiányoz. 5749 (5749), Simleu-Silvaniei: régi pers. ür.: részletezetlen 1000 (1000).

Târgu-Mures: jul. havi pers. ür.: Rosenblum P. 270, Ideal 216, Sennenszab B. 205, Abraham A. 200, Sennenszab J. 179, Mózes J. 134, Deutsch és Braun 113, sómérok tábora perselyéből 111, Mózes Jenő tizlet 103, Wollstör és Kertész 100, 259 kisebb 5781 (9171),

Toplita: Grab. pers. ür.: 2230, Dr. Schwartz L. 167, Bermann L. 123, Márton B. 192, Löwi E., 115, Grab A. 125, Gottlieb Tusi, Grimm J. 100-100, kisebbek (2095), Vama jul. pers. ür.: 286 (286).

Aranykönyv: Oradea: Többektől: Gottlieb Herminke esküvői gyűjt. 1004 (Néhaj Kohn Mirjam Chave Nussen aranykönyvi bev.) Eddig 9498), Deutsch Postóáruháza, Deutsch J. és Neje bev. 500, (1504).

Târgu-Mures: Sómérok pers. gyűjt. táboritiznél sómérok aranykönyvi bev. jav. 800 (800).

Pinkász Dej: Rosenzweig M. és Schönberger N. esküvőjén Appel Szerén és Fürst Szidi gyűjt. 731, (731). Medias: Harskovits Gizli és Frankovits J. esküvőjén bef. 530 (530). Resita: Pinkászgyűjtésért 1250 (1250) Satmar: esküvői gyűjtésből 326 (326), Turda: Maierovits E. és Goldfader I. esküvőjén Kirschenbaum Iréna és Leob L. gyűjt. 370, (370).

Suoderelejón a KKL-re, de küldje el templomadományát akkor is, ha a téra elé járulni nem volt alkalma.

Templom: Cluj: Goldstein-féle imaház suodereje 480 (480), Târgu-Mures: Nussbaum M. templomadomány 100, 7 kisebb 280 (380).

Akció: Dej: Herzl rendezvényből 3325, Dux M. 250, Nasch B., Gherla 250, Rosenzweig V., Rosmann L., Rosenzweig M. J., Bergfeld A., Biró és Wolf, Zsidó nemzeti Szövetség, Dr. Weinberger M., Biró Józsefné, Lányegylet 250-250, Hochstadt B., Hirsch A., Hirsch S., Rosenthal L., 100-100, 4 kisebb 175 (3325), Cămpia-Turzi: Roshasonó akció 200, Satmar: Herzl estélyi jövedelme 750 (750). Lugoj: Deutsch B. gyűjt.: Popper S. 500, Reisner R. 100 (600).

Olajfa: Cluj: Fischer Ernő W. Tiomkim emlékére egy olajfa 250, (250), Dej: Bergfeld A., Rosenzweig J., Rosmann L., Rosenzweig M. Jehuda 250-250, (1000), Lugej: Lugoji Cionista Egyesület adomány 100, Herzlerdóhoz: 20 fa 5000, Deutsch Gavriela kertjére Neumann Móse adomány 1 olajfa 250, (5250).

Még nem késő, megválthatja újévi üdvözlését a KKL útján, mert az Uj Kelet Jómkippuri ünnepi számában közölni fogja, ha adományát eljuttatja a KKL-nek.

Erték: Medias: levelezőlapokért 120, (120), Sighet: Echo brossurákért 260 (260), Târgu-Mures: 10 képeslapért 50, (50), Toplita: levelezőlapokért 392, (392).

Különböző: Brasov: részletezetlen adományok 10300, (10300), Cluj: Részletezetlen adományok 15000, (15000), Medias: kisebb adományok 70

(70), Resita: Különböző adományok 1300, (1300). Târgu-Mures: Goldstein Irén adomány 200 Dr. Fischer Józsefné által. Ha autóján szivességgel felvessz valakit, kérjen megváltást a KKL-re. Így érhet el szép eredményeket, amint azt Salamon, ghieresi cionista elvtársunk példája mutatja, aki több mint 2000 lejt juttatott az ősi földre ilyen módon. Ghieres: Salamon Sámuel gyűjtése 2200, (2200), Raul-Alb: Max Móricz adomány 1500 (1500).

Az Imi zsebpersely a legjobb propaganda és gyűjtőeszköz. Mindenki hozzájáruljon magánál Imi perselyt, hogy a kinálkozó alkalmat KKL-re értékesítse. Imi zsebpersely: Cluj: Mózes H és Kovács Irén 130, Stark Tova 43.50, Dr. Salamon M. 68.50, Dr. Weisz F. 226, Ghieres: Salamon 31, Medias: Löwi A. és Fleischmann E. 276.50, Târgu-Mures: Rosenfeld Böske 124, 3 kisebb 144. (1043.50).

A Keren Kajemeth Leisrael Erdélyrészi irodája.

Boldog újévet kíván rokonainak és jóismerőseinek
STARK JÓZSEF és családja
Szilágycseh.

Boldog újévet kíván üzletfeleinek, jóbarátainak és ismerőseinek
LÉB FIVÉREK cég, CLUJ

Boldog ujesztendőt kíván ügyfeleinek jóbarátainak és ismerőseinek a
Katz és Bernát cég Cluj.

Boldog újévet kíván üzletfeleinek, jóbarátainak és ismerőseinek
BARZEL vasúztet.

Boldog újévet kíván rokonainak, jóbarátainak és üzletfeleinek
Biró Andor
textilnagykereskedő
CLUJ

Basch Jenő és családja Feisóvisórról ezután kíván boldog újévet összes rokonainak, jóbarátainak és vevőinek.

B. u. é. k. rokonainak, jóbarátainak, ismerőseinek és elvtársainak
Dr. Kirschner Arnold ügyvéd Lugoj.

Igen tisztelt vevőimnek, rokonaimnak és jó ismerőseimnek ezután kívánok boldog újévet
ELIAN VICTOR ÉS FIA

Dr. Fenichel József és családja boldog újévet kíván rokonainak, ismerőseinek és ügyfeleinek.

Boldog újévet!
jóbarátainknak és üzletfeleinknek
Feiger Testvérek.

Hirdessen az Uj Keletben

Kiadó: Str. Szerkesztés: Ejjeli ELŐFIZET: Egy évre: Egy évre: IX évforduló: 1928 szeptember 15.

A liberális híre járja. Az összes... az irnak a mennyi meg... oldása roha... ros politika... izgalom nap... kánykonyhá... hó mellett... szálló miszt... mány sztu... jai bontakoz... rescu-korma... avatottak, n... emelkedőbb... egy Titulesc... máció, néme... a nemzeti p... lést tartják... Vintila haza... totta az edd... vezérek taná... kos összejöv... hisszak mög... üzemben va... sal fenyeget... ső szimptom... Tulajdonk... csudálatos, t... tianu Vintil... minden oka... legyen a ho... jait. A krizi... fenyeget, má... különös, föl... államalkotm... szönhető, ho... mezletlenség... tani a korm... szenélyi pr... kult meg s... megfelelő te... amugys he... a válságos... keresztül. H... a nagyváradi... emlékeztet... eret váltak... rendfentartó... másutt alig... A kornár... újabb kom... szövevényéb... ma már az... kiutnak láts... év november... szág és a k... előtt angazs... földi köleső... Tíz hónap... szítésekkel... a programm... kötelezettség... sokkal ezé... csön meg v... törvényszerű... hogy annak... most kiderül... tés volt, hog... arra voltak... zéki támadá... gazdasági... szág egyre... már nem let... csön még té... törvényes st...